

Το γερμανικό αποτύπωμα στην ελληνική οικονομία

Ίδρυμα Οικονομικών
& Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)

Η συμβολή των διμερών οικονομικών σχέσεων με τη Γερμανία στην οικονομία της Ελλάδας

Ιανουάριος 2021

Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και οι προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανάλυση εκφράζουν τις απόψεις των ερευνητών και δεν αντανακλούν, κατ' ανάγκη, τη γνώμη των μελών ή της Διοίκησης του IOBE.

Η μελέτη εκπονήθηκε από τους Νίκο Παρατσιώκα, Γρηγόρη Παύλου και Svetoslav Danchev, υπό την επίβλεψη του γενικού διευθυντή του IOBE, καθηγητή Νίκου Βέττα.

Περιεχόμενα

	Περίληψη	112
1	/ Εισαγωγή	115
1.1	/ Εισαγωγή	115
1.2	/ Αντικείμενο της μελέτης	115
2	/ Βασικές τάσεις στις διμερείς οικονομικές σχέσεις Ελλάδας-Γερμανίας	116
2.1	/ Εισαγωγή	116
2.2	/ Εμπόριο προϊόντων	116
2.2.1	/ Μερίδιο της Γερμανίας στις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων της Ελλάδας	116
2.2.2	/ Εισαγωγές και εξαγωγές ανά κατηγορία προϊόντων	119
2.2.3	/ Εμπόριο προϊόντων σε επίπεδο κλάδων οικονομικής δραστηριότητας	121
2.3	/ Εισπράξεις και Πληρωμές Υπηρεσιών	124
2.3.1	/ Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία	124
2.3.2	/ Διάρθρωση ανά κατηγορία υπηρεσιών	125
2.3.3	/ Εισπράξεις και Πληρωμές Τουριστικών Υπηρεσιών	127
2.4	/ Εισροές εισοδημάτων	132
2.5	/ Άμεσες επενδύσεις	132
2.6	/ Εκπαίδευση και πολιτισμός	135
2.7	/ Σύνοψη	136
3	/ Βασικά μεγέθη από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ	137
3.1	/ Εισαγωγή	137
3.2	/ Κύκλος εργασιών	137
3.3	/ Απασχόληση	138
3.4	/ Επενδύσεις πάγιου κεφαλαίου	138
3.5	/ Εξαγωγές	139
3.6	/ Εταιρική Κοινωνική Υπευθυνότητα	139
4	/ Η συμβολή της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην ελληνική οικονομία	140
4.1	/ Εισαγωγή	140
4.2	/ Οικονομικές επιδράσεις για το σύνολο των εταιριών	141
4.3	/ Πολλαπλασιαστές επίδρασης	143
4.4	/ Σύνοψη	143
5	/ Παράρτημα: Επισκόπηση μεθοδολογίας	144

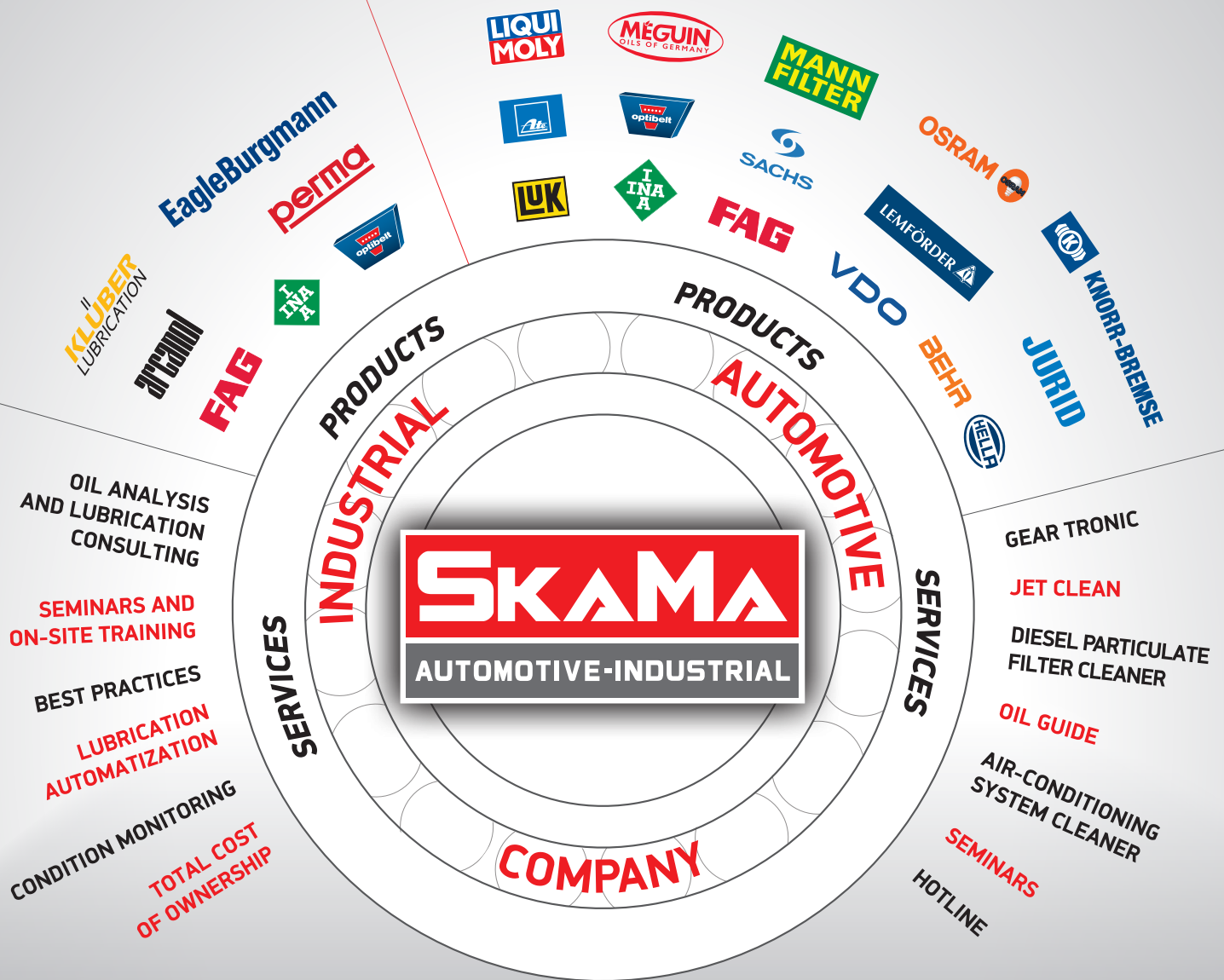
Το Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE) είναι ιδιωτικός, μη κερδοσκοπικός, κοινωφελής, ερευνητικός οργανισμός. Ιδρύθηκε το 1975 με δύο σκοπούς: αφενός να προωθηθεί την επιστημονική έρευνα για τα τρέχοντα και αναδυόμενα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας, αφετέρου να παρέχει αντικειμενική πληροφόρηση και να διατυπώνει προτάσεις, οι οποίες είναι χρήσιμες στη διαμόρφωση πολιτικής.

Copyright © 2020 Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Απαγορεύεται η με οποιονδήποτε τρόπο ανατύπωση ή μετάφραση οποιουδήποτε μέρους της μελέτης, χωρίς την άδεια του εκδότη.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (IOBE)
Τσάμη Καρατάσου 11, 117 42 Αθήνα, Τηλ.: 210 9211200-10, Fax: 210 9228130 & 210 9233977
E-mail: info@iobe.gr - URL: www.iobe.gr

YOUR PARTNER OF CHOICE

MORE THAN 60 YEARS OF RELIABILITY
 WIDE NATIONAL DISTRIBUTION NETWORK
 2 LOGISTIC CENTERS • 12 BRANCHES
 7 TRAINING CENTERS • ENGINEERING SERVICES

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

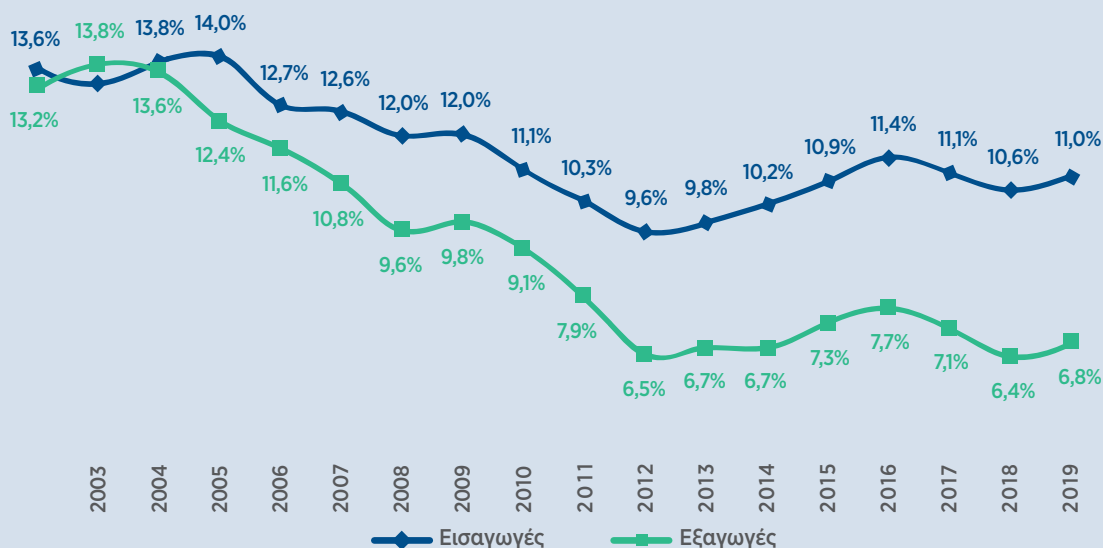
Βασικός στόχος της μελέτης είναι η αποτύπωση της συμβολής των διμερών οικονομικών σχέσεων Ελλάδας και Γερμανίας στα οικονομικά μεγέθη της χώρας. Στο πλαίσιο της μελέτης εξετάζονται οι τάσεις στις εμπορικές και επενδυτικές ροές μεταξύ των δύο χωρών και ποσοτικοποιούνται οι άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις από τη λειτουργία και τις επενδύσεις εταιριών-μελών του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου στην ελληνική οικονομία.

Εισαγωγή Η Γερμανία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς και επενδυτικούς εταίρους της Ελλάδας. Η υψηλή θέση της Γερμανίας στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις με την Ελλάδα έρχεται ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης στενών επιχειρηματικών επαφών μεταξύ των δύο χωρών σε βάθος πολλών δεκαετιών. Στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων, σημαντική συνεισφορά έχει και η λειτουργία του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΕΓΕΒΕ), το οποίο ιδρύθηκε το 1924 και αποτελεί μέρος του δικτύου των Διμερών Γερμανικών Εμπορικών Επιμελητηρίων.

Εμπορικές σχέσεις με τη Γερμανία

Η Γερμανία κατέχει σημαντικό μερίδιο στις εξαγωγές και στις εισαγωγές της Ελλάδας και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους εξαγωγικούς προορισμούς και τις χώρες προέλευσης εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας. Το 2019, οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων στη Γερμανία ανήλθαν στα €2,2 δισ., ενώ η αξία των εισαγωγών προϊόντων από τη Γερμανία προς την Ελλάδα ξεπέρασε τα €5,9 δισ., με αποτέλεσμα να διαμορφώνεται εμπορικό έλλειμμα αγαθών €3,7 δισ. στο διμερές εμπόριο Ελλάδας - Γερμανίας. Αντίθετα, στις υπηρεσίες η Ελλάδα καταγράφει διαχρονικά πλεόνασμα στο διμερές εμπόριο (€2,6 δισ. το 2018), καθώς οι εισπράξεις από τη Γερμανία διατηρούνται σε αρκετά υψηλότερο επίπεδο σε σύγκριση με τις πληρωμές για υπηρεσίες προς τη Γερμανία (€3,8 δισ. έναντι €1,2 δισ. αντίστοιχα το 2018).

Διάγραμμα 1: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας-Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

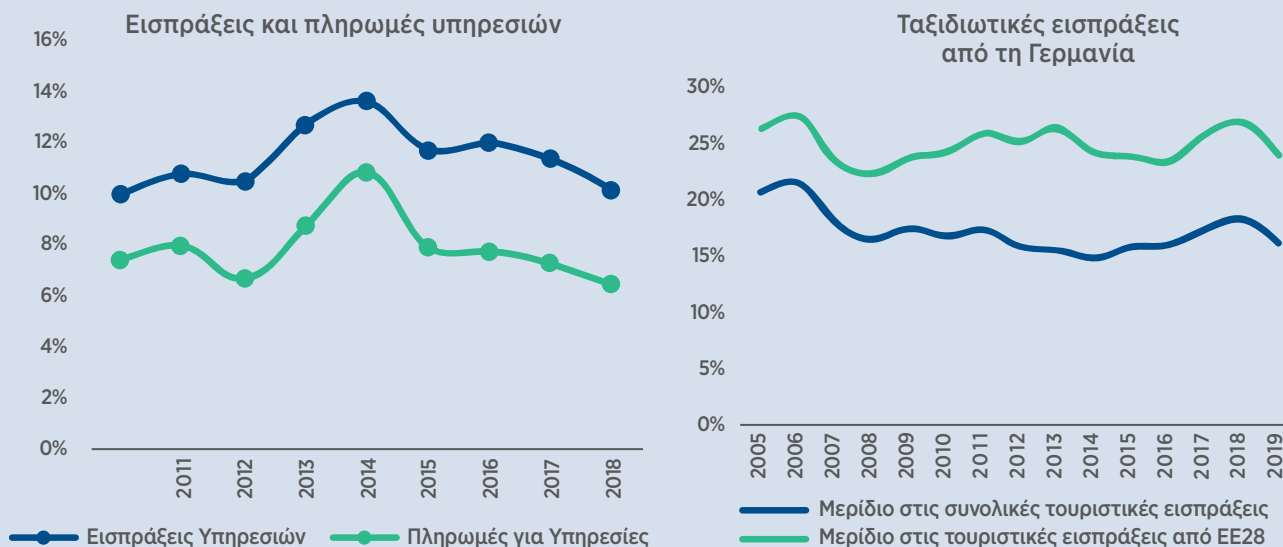
Περίπου το 12% κατά μέσο όρο των εισαγωγών προϊόντων της Ελλάδας την περίοδο 2002-2019 προερχόταν από τη Γερμανία, έναντι 9% των εξαγωγών (Διάγραμμα 1). Στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου, οι εισαγωγές από τη Γερμανία καλύπτουν το 21% των συνολικών εισαγωγών της Ελλάδας από χώρες της Ε.Ε.-28, έναντι 12% των εξαγωγών προς χώρες της Ε.Ε.-28.

Η πανδημία επηρέασε αρνητικά τις εμπορικές ροές το 2020, ωστόσο το μερίδιο των διμερών σχέσεων στο διεθνές εμπόριο της Ελλάδας με τη Γερμανία ενισχύθηκε, καθώς η πτώση στο εμπόριο με τον υπόλοιπο κόσμο ήταν εντονότερη. Συγκεκριμένα, οι εισαγωγές αγαθών από τη Γερμανία το εννιάμηνο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 μειώθηκαν κατά 4,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, έναντι μείωσης 14,2% στο σύνολο των εισαγωγών. Οι εξαγωγές προς τη Γερμανία την ίδια περίοδο καταγράφουν άνοδο 4,0%, έναντι υποχώρησης κατά 11,7% στο σύνολο. Οι μεταβολές αυτές ενίσχυσαν το μερίδιο των εισαγωγών από τη Γερμανία στο 12,2% το πρώτο εννιάμηνο του 2020 έναντι 11,0% το 2019, ενώ οι ελληνικές εξαγωγές αντιστοιχούν στο 7,9% έναντι 6,7% το 2019.

Ανά κατηγορία προϊόντων οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, τρόφιμα και ποτά καταλαμβάνοντας το 57,9% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία την περίοδο 2015-2019. Σε κλαδικό επίπεδο, τα τρόφιμα αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/4 (24,2%) των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία το

2019, ενώ ακολουθεί ο κλάδος φαρμάκων με 13,5% και ο κλάδος βασικών μετάλλων (αλουμίνιο, χαλκός, κ.ά.), με 13,1%. Το 2020 το μερίδιο στον κλάδο των τροφίμων ενισχύθηκε κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες, όπως και στα προϊόντα αγροτικής παραγωγής (κατά 2,1 μονάδες), σε αντίθεση με τον κλάδο διύλισης πετρελαίου όπου υπήρξε συρρίκνωση.

Διάγραμμα 2: Μερίδιο Τουριστικών Εισπράξεων Γερμανίας

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Το μερίδιο των εισπράξεων υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων υπηρεσιών της Ελλάδας ήταν 10,1% για το 2018, με πτωτική τάση από το μέγιστο της περιόδου το 2014 (13,6%). Στο σκέλος των ταξιδιωτικών ροών με τη Γερμανία, είναι σαφής η σημαντική υπερκάλυψη των ταξιδιωτών από Γερμανία και συνεπώς των εισπράξεων, έναντι των πληρωμών διαχρονικά. Το 2019 οι αφίξεις επισκεπτών από τη Γερμανία στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα 4,0 εκατ.

Στις ταξιδιωτικές εισπράξεις της Ελλάδας, βασική συνιστώσα των εισπράξεων από υπηρεσίες, η Γερμανία κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στο σύνολο της περιόδου 2005-2019 (17,2%). Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο του συνόλου των ταξιδιωτών διαχρονικά, καθώς προσεγγίζει τα 735 ευρώ ανά ταξίδι, έναντι 535 ευρώ στον μέσο όρο. Σχετικά με την επίδραση της πανδημίας, η κάμψη στις ταξιδιωτικές αφίξεις από τη Γερμανία το πρώτο ενιάμηνο του 2020 ήταν μικρότερη (-66,7%) έναντι του συνόλου (-77,2%), όπως και η πτώση στις εισπράξεις (-69,4%), με αποτέλεσμα την ενίσχυση του μεριδίου σε όρους αφίξεων και εισπράξεων από τη Γερμανία.

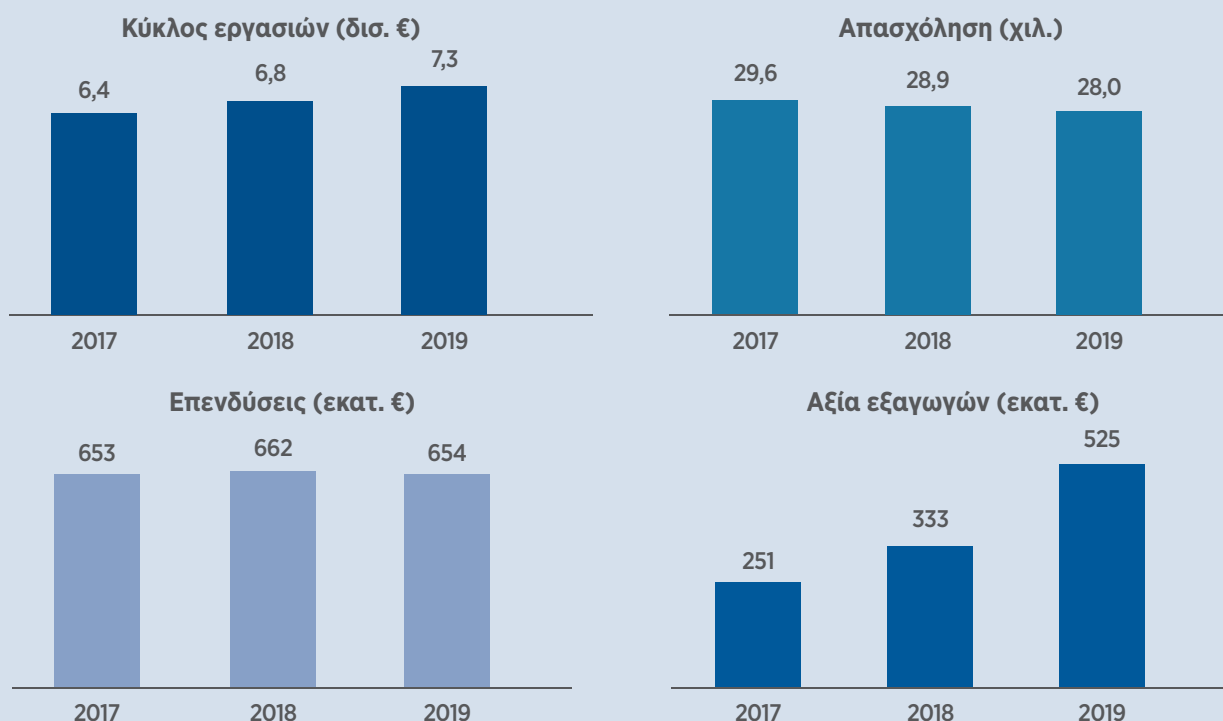
Όσον αφορά την εισροή εισοδημάτων από τη Γερμανία, πρωτογενών από εργασία και δευτερογενών από μεταναστευτικά εμβάσματα, αντιστοιχούν στο 5,3% και 16,4% αντίστοιχα του συνόλου των εισοδημάτων που εισέρρευσαν στην ελληνική οικονομία το 2019. Τέλος, ιδιαίτερη παρουσία της Γερμανίας σημειώνεται στην ελληνική οικονομία στο σκέλος των άμεσων επενδύσεων, οι οποίες αποτυπώνουν μακροβιότερες και πιο σταθερές οικονομικές σχέσεις. Το 2019 τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα ξεπερνούν τα €8,2 δισ., με σημαντική ανοδική πορεία από το 2007. Ως αποτέλεσμα, η Γερμανία βρίσκεται στην πρώτη θέση στις χώρες προέλευσης άμεσων επενδύσεων, με 20,5% των συνολικών κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί στην Ελλάδα ως ξένες άμεσες επενδύσεις.

Βασικά μεγέθη από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ

Τα μέλη του ΕΓΕΒΕ δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την επικράτεια της χώρας και εξειδικεύονται στην παροχή προϊόντων και υπηρεσιών στους κλάδους της μεταποίησης και των υπηρεσιών όπως το εμπόριο, οι τηλεπικοινωνίες, οι ασφάλειες και οι υποστηρικτικές προς τη μεταφορά δραστηριότητες. Η διάθεση προϊόντων και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας ενισχύει την εγχώρια οικονομική δραστηριότητα, συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και στην ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.

Σε έρευνα στην οποία συμμετείχαν 37 μεγάλες επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου, αμιγώς γερμανικών συμφερόντων, αποτυπώνεται η αναπτυξιακή τους πορεία (**Διάγραμμα 3**). Την τριετία 2017-2019 ο κύκλος εργασιών κινήθηκε ανοδικά, από €6,4 δισ. στα €7,3 δισ. το 2019, ενώ ο αριθμός των εργαζομένων διαμορφώθηκε σε 28,0 χιλ. Σχεδόν στο σύνολό τους οι επιχειρήσεις του δείγματος υλοποίησαν επενδύσεις για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, οι οποίες σωρευτικά την τριετία 2017-2019 ανήλθαν σε περίπου €2 δισ. Επιπλέον, δύο στις τρεις επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα έχουν εξαγωγικό προσανατολισμό, με τη συνολική αξία των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών να ανέρχεται σε €525 εκατ. το 2019.

Διάγραμμα 3: Βασικά μεγέθη επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Εκθέσεις

Συμβολή στην ελληνική οικονομία

Η δραστηριότητα των εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ αποτελεί μοχλό οικονομικής ανάπτυξης. Λαμβάνοντας υπόψη τις αλληλεπιδράσεις με άλλους κλάδους οικονομικής δραστηριότητας, η συνολική συμβολή, σε όρους ΑΕΠ, των επιχειρήσεων από την τακτική τους λειτουργία, αλλά και το επενδυτικό πρόγραμμα που υλοποίησαν, εκτιμάται σε €6,1 δισ. το 2019 ή 3,3% του ΑΕΠ (*Πίνακας 1*).

Σε όρους απασχόλησης, η συνολική συνεισφορά εκτιμάται σε 75,7 χιλ. θέσεις εργασίας το 2019, μέγεθος το οποίο αντιστοιχεί στο 1,7% της συνολικής απασχόλησης στην εγχώρια αγορά εργασίας. Αντίστοιχα, τα δημόσια έσοδα του κράτους από φόρους και εισφορές ξεπερνούν τα €1,3 δισ.

Πίνακας 1: Συμβολή εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ στην ελληνική οικονομία

	Τακτική λειτουργία	Επενδύσεις	Σύνολο
ΑΕΠ (εκατ. €)	5.720,7	411,5	6.132,2
Απασχόληση (χιλ.)	62,7	13,0	75,7
Φορολογικά έσοδα (εκατ. €)	1.208,5	145,7	1.354,2

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Αναδεικνύεται με αυτό τον τρόπο η ιδιαίτερα σημαντική επίδραση της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην ελληνική οικονομία, η οποία υπερβαίνει τις παραπάνω εκτιμήσεις, καθώς η ανάλυση βασίστηκε σε υποσύνολο των επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ. Σε όρους πολλαπλασιαστών, εκτιμάται ότι για κάθε ένα ευρώ ΑΕΠ που παράγουν οι επιχειρήσεις της ελληνογερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στη χώρα, το ΑΕΠ της Ελλάδας αυξάνεται συνολικά κατά €1,5. Αντίστοιχα, σε όρους απασχόλησης, κάθε μια θέση εργασίας στις επιχειρήσεις της κοινότητας στηρίζει 2,2 θέσεις στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας.

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1.1 / Εισαγωγή

Η Γερμανία αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους εμπορικούς και επενδυτικούς εταίρους της Ελλάδας. Στο εμπόριο αγαθών, η Γερμανία βρίσκεται στη δεύτερη θέση (μετά την Ιταλία) όσον αφορά το μερίδιο στις ελληνικές εξαγωγές (6,8% το 2019) και στην πρώτη όσον αφορά το μερίδιο στις ελληνικές εισαγωγές (11,1% το 2019). Αντίστοιχα, η Γερμανία αποτελεί τον κυριότερο προορισμό για τις ελληνικές εξαγωγές υπηρεσιών (10,1% το 2018), ενώ στις εισαγωγές υπηρεσιών η χώρα κατέχει την τρίτη θέση (6,4% το 2018). Την πρωτιά κατέχει η Γερμανία ως χώρα προέλευσης άμεσων ξένων επενδύσεων στην Ελλάδα, με το συνολικό απόθεμα επενδυτικών κεφαλαίων από τη χώρα στο τέλος του 2018 να υπερβαίνει τα €6,9 δισ. (22,7% των συνόλου). Χαμηλότερη, αλλά υπαρκτή, είναι η θέση της χώρας στην κατάταξη των χωρών προορισμού ελληνικών άμεσων επενδυτικών κεφαλαίων (1,9% στο τέλος του 2018).

Η υψηλή θέση της Γερμανίας στις διεθνείς οικονομικές σχέσεις με την Ελλάδα έρχεται ως αποτέλεσμα της ανάπτυξης στενών επιχειρηματικών επαφών μεταξύ των δύο χωρών σε βάθος πολλών δεκαετιών. Στην ανάπτυξη αυτών των σχέσεων, σημαντική συνεισφορά έχει και η λειτουργία του Ελληνογερμανικού Εμπορικού και Βιομηχανικού Επιμελητηρίου (ΕΓΕΒΕ).

Το Επιμελητήριο ιδρύθηκε το 1924 και αποτελεί μέρος του δικτύου των Διμερών Γερμανικών Εμπορικών Επιμελητηρίων (ΑΗΚ). Πρωθυε τις εμπορικές και επιχειρηματικές σχέσεις των δύο χωρών μέσω διαφόρων υπηρεσιών και δραστηριοτήτων, όπως μελέτες αγοράς, διοργάνωση επιχειρηματικών αποστολών, συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και εθνικά έργα, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε νομικά και φορολογικά θέματα, μεταφράσεις και άλλες υπηρεσίες με σκοπό τη διευκόλυνση της ανάπτυξης εταιρικών συνεργασιών.

Η διατήρηση και η περαιτέρω ανάπτυξη των οικονομικών σχέσεων Ελλάδας και Γερμανίας, μέσα και από τις πρωτοβουλίες του Επιμελητηρίου, συνεισφέρουν θετικά στην οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική ευημερία των δύο χωρών.

1.2 / Αντικείμενο της μελέτης

Αντικείμενο της μελέτης είναι η εκτίμηση της συμβολής των διμερών οικονομικών σχέσεων Ελλάδας - Γερμανίας στα οικονομικά μεγέθη της χώρας. Στο πλαίσιο της μελέτης, εξετάζονται οι τάσεις στις εμπορικές και επενδυτικές ροές μεταξύ των δύο χωρών και εκτιμάται η συμβολή των επιχειρήσεων - μελών του ΕΓΕΒΕ στην οικονομία της Ελλάδας.

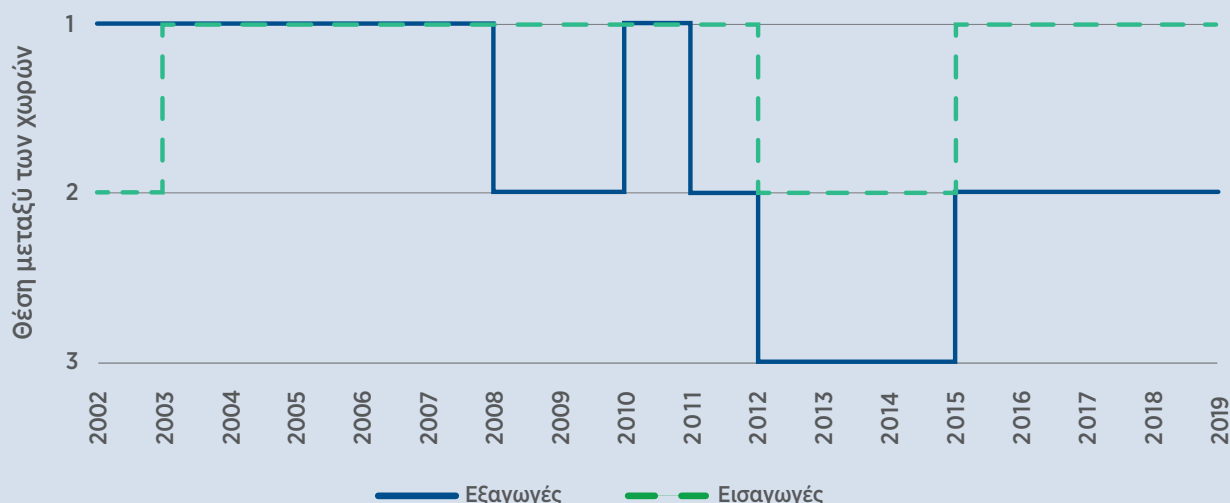
Ως προς τη δομή της μελέτης, στο επόμενο κεφάλαιο περιγράφονται οι εμπορικές συναλλαγές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας. Στο κεφάλαιο 3 περιγράφονται δεδομένα και εξελίξεις σε βασικά μεγέθη λειτουργίας επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ οι οποίες συμμετείχαν σε έρευνα για την αποτύπωση της δραστηριότητάς τους στην ελληνική οικονομία. Η μελέτη ολοκληρώνεται με την εκτίμηση της συνεισφοράς των επιχειρήσεων αυτών από τη λειτουργία τους και τις επενδύσεις που υλοποίησαν σε όρους ΑΕΠ, απασχόλησης και φορολογικών εσόδων.

2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΔΙΜΕΡΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΕΡΜΑΝΙΑΣ

2.1 / Εισαγωγή

Η Γερμανία αποτελεί διαχρονικά βασικό εμπορικό εταίρο για την Ελλάδα. Έχει σημαντικό μερίδιο στις εξαγωγές και στις εισαγωγές και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους εξαγωγικούς προορισμούς και τις χώρες προέλευσης εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας. Ειδικότερα, στα αγαθά¹ η Γερμανία κατατάσσεται πρώτη ως χώρα προέλευσης των ελληνικών εισαγωγών από το 2015 και δεύτερη ως χώρα προορισμού των ελληνικών εξαγωγών (**Διάγραμμα 2.1**).

Διάγραμμα 2.1: Κατάταξη Γερμανίας στο σύνολο των χωρών

Πηγή: Eurostat, International

2.2 / Εμπόριο προϊόντων

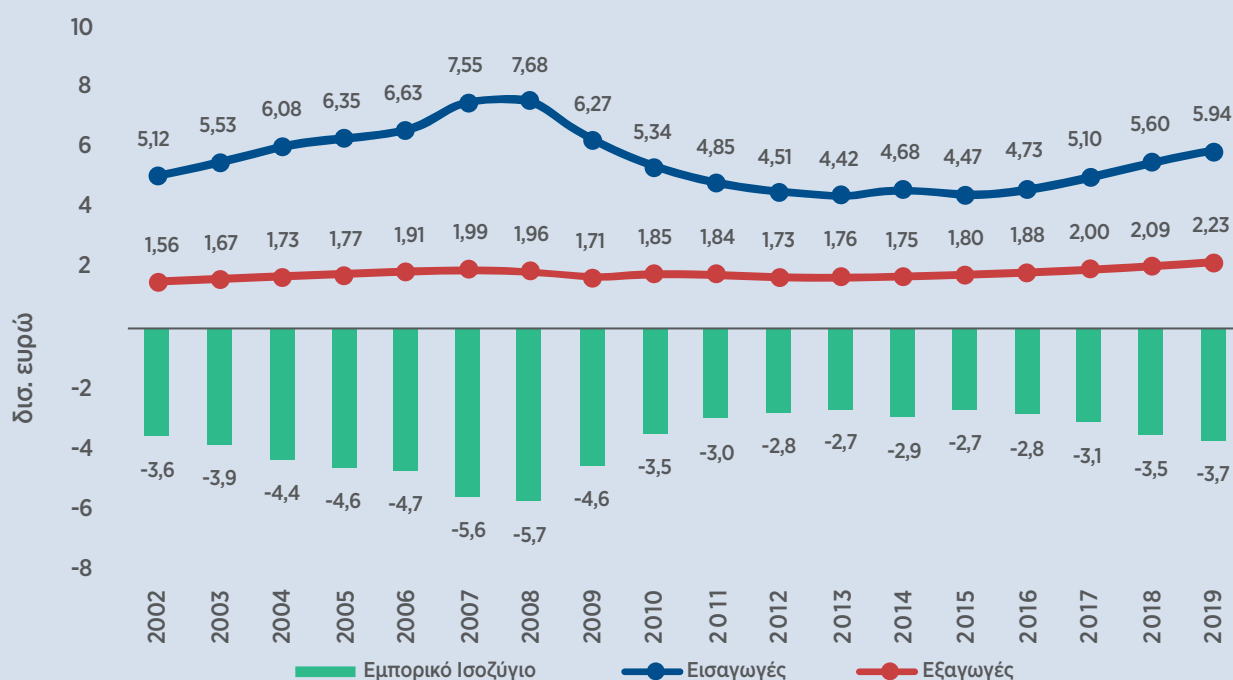
Αναλυτικότερα, οι εξαγωγές ελληνικών προϊόντων στη Γερμανία ανήλθαν στα €2,2 δισ. το 2019 (**Διάγραμμα 2.2**), καταγράφοντας σχετικά σταθερή άνοδο την περίοδο 2002-2019, με μέσο ετήσιο ρυθμό μεταβολής (MEPM)² 2,0%. Από την άλλη πλευρά, στις εισαγωγές καταγράφονται σημαντικότερες μεταβολές, λόγω των ισχυρότερων διακυμάνσεων της ζήτησης στην Ελλάδα, ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης στη χώρα. Ειδικότερα, οι εισαγωγές από τη Γερμανία ανήλθαν από €5,1 δισ. το 2002 σε €7,7 δισ. το 2008, για να υποχωρήσουν σε περίπου €4,5 δισ. την περίοδο 2012-2015. Από το 2016, με τη σταδιακή ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας, οι εισαγωγές από τη Γερμανία επανήλθαν σε ανοδική τροχιά, ξεπερνώντας τα €5,9 δισ. το 2019. Ως αποτέλεσμα, το εμπορικό έλλειμμα αγαθών της ελληνικής οικονομίας με τη Γερμανία επέστρεψε το 2019 κοντά στον μέσο ετήσιο όρο της περιόδου 2002-2019 (€3,7 δισ.), με σημαντική υποχώρηση την περίοδο 2009-2013.

2.2.1 / Μερίδιο της Γερμανίας στις εισαγωγές και εξαγωγές προϊόντων της Ελλάδας

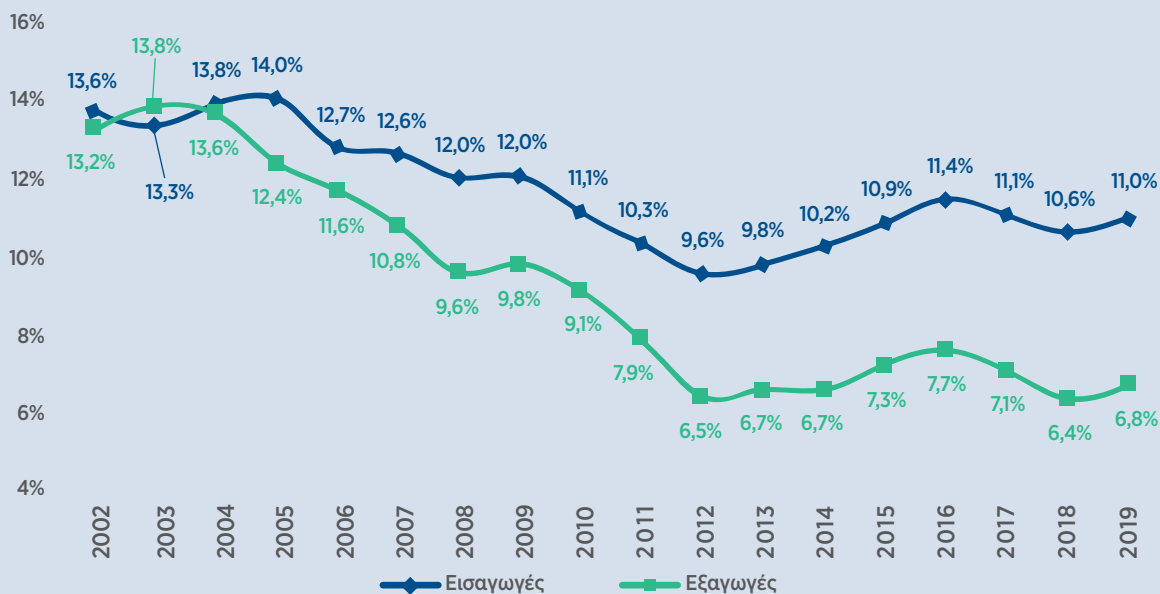
Σε επίπεδο μεριδίων, περίπου το 12% κατά μέσο όρο των εισαγωγών προϊόντων της Ελλάδας την περίοδο 2002-2019 προήλθε από τη Γερμανία, έναντι 9% των εξαγωγών. Κάμψη μεριδίου σημειώθηκε στις εισαγωγές μεταξύ 2006 και 2012, όπως επίσης και στις εξαγωγές, ενώ κατόπιν το μερίδιο των εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας από τη Γερμανία διαμορφώθηκε κοντά στο 10%-11% και στις εξαγωγές περίπου στο 7% (**Διάγραμμα 2.3**).

¹ Τα αγαθά αναλύονται σε κλαδική ανάλυση ΣΤΑΚΟΔ08 (Nace Rev.2) σύμφωνα με τη βάση δεδομένων της Eurostat "International Trade by CPA" και αφορούν στους κλάδους 01 έως 38.

² Compounded Annual Growth Rate - CAGR

Διάγραμμα 2.2: Εισαγωγές, Εξαγωγές και Εμπορικό Ισοζύγιο Αγαθών με τη Γερμανία

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Διάγραμμα 2.3: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

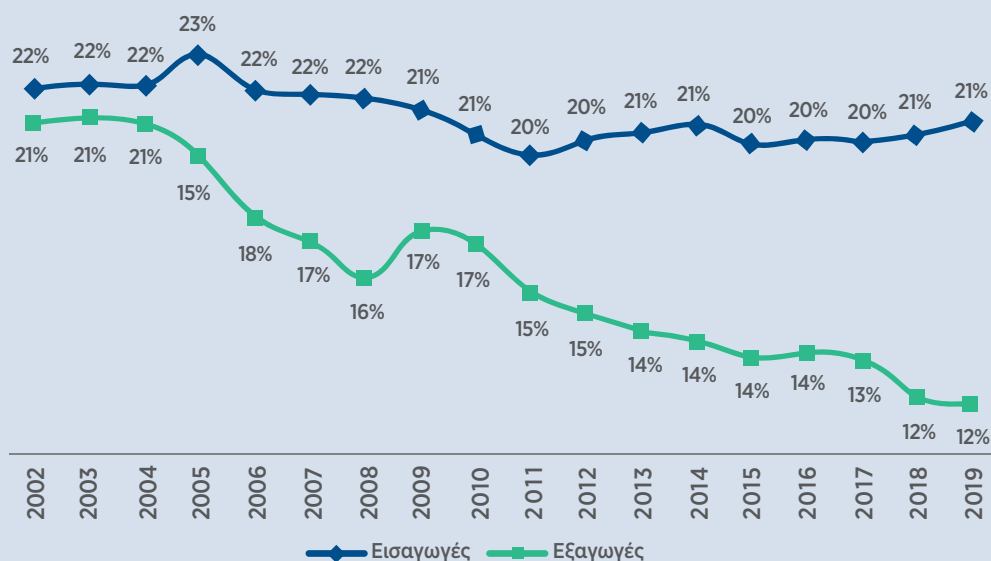
Στο πλαίσιο του ενδοκοινοτικού εμπορίου, οι εισαγωγές από τη Γερμανία καλύπτουν το 21% των συνολικών εισαγωγών της Ελλάδας από χώρες της Ε.Ε.-28, μερίδιο που παρέμεινε σχετικά αμετάβλητο τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Αντίθετα, το μερίδιο των εξαγωγών της Ελλάδας προς τη Γερμανία στο σύνολο των εξαγωγών προς την Ε.Ε. ακολουθεί πτωτική πορεία την περίοδο 2002-2019, με αποτέλεσμα να υποχωρήσει στο 12% των συνολικών εξαγωγών προς χώρες της Ε.Ε.-28 έναντι 21% στις αρχές του 2000 (**Διάγραμμα 2.4**).

Η πανδημία COVID-19 επηρεάζει έντονα τις εμπορικές ροές παγκοσμίως, περιορίζοντας σημαντικά τις εισαγωγές, αλλά και τις εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών. Ενδεχομένως όμως η μείωση των ροών, εφόσον έγινε οριζόντια, να μην επηρέασε τα

σχετικά μερίδια ανά χώρα. Οι εισαγωγές αγαθών από τη Γερμανία το εννιάμηνο Ιανουάριος - Σεπτέμβριος 2020 μειώθηκαν κατά 4,9% σε σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα του 2019, όταν στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας καταγράφεται πτώση κατά 14,2%, η οποία είναι πιο έντονη στο εξωκοινοτικό εμπόριο (-24,5%), έναντι του ενδοκοινοτικού (-3,8%). Επιπλέον οι εισαγωγές από το ενδοκοινοτικό εμπόριο αυξάνονται από τον Ιούνιο, σε αντίθεση με την έντονη πτώση από τις χώρες εκτός Ε.Ε.

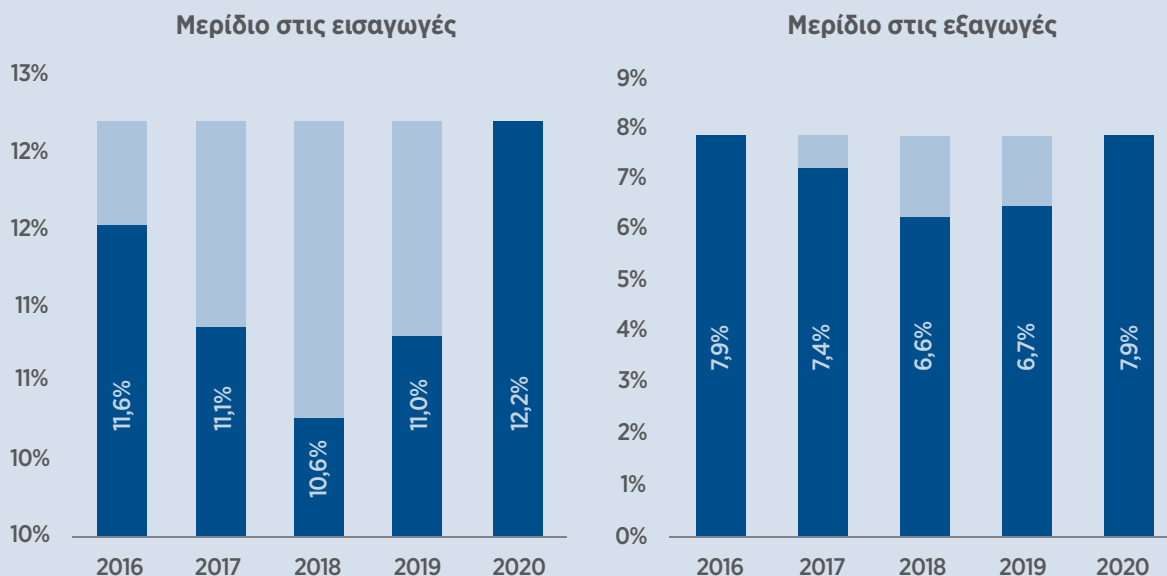
Οι εξαγωγές προς τη Γερμανία στο πρώτο εννιάμηνο του 2020 καταγράφουν άνοδο κατά 4,0%, όταν στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας υποχώρησαν κατά 11,7%. Οι παραπάνω μεταβολές ενίσχυσαν το μερίδιο των εισαγωγών από τη Γερμανία στο 12,2% το πρώτο εννιάμηνο του 2020, έναντι 11% το 2019, ενώ οι ελληνικές εξαγωγές αντιστοιχούν στο 7,9% έναντι 6,7% το 2019 (Διάγραμμα 2.5).

Διάγραμμα 2.4: Μερίδιο συναλλαγών προϊόντων Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο του ενδοκοινοτικού εμπορίου της Ελλάδας

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Διάγραμμα 2.5: Μερίδιο συναλλαγών αγαθών Ελλάδας - Γερμανίας στο σύνολο των συναλλαγών Ελλάδας (Ιαν. - Σεπτ.)

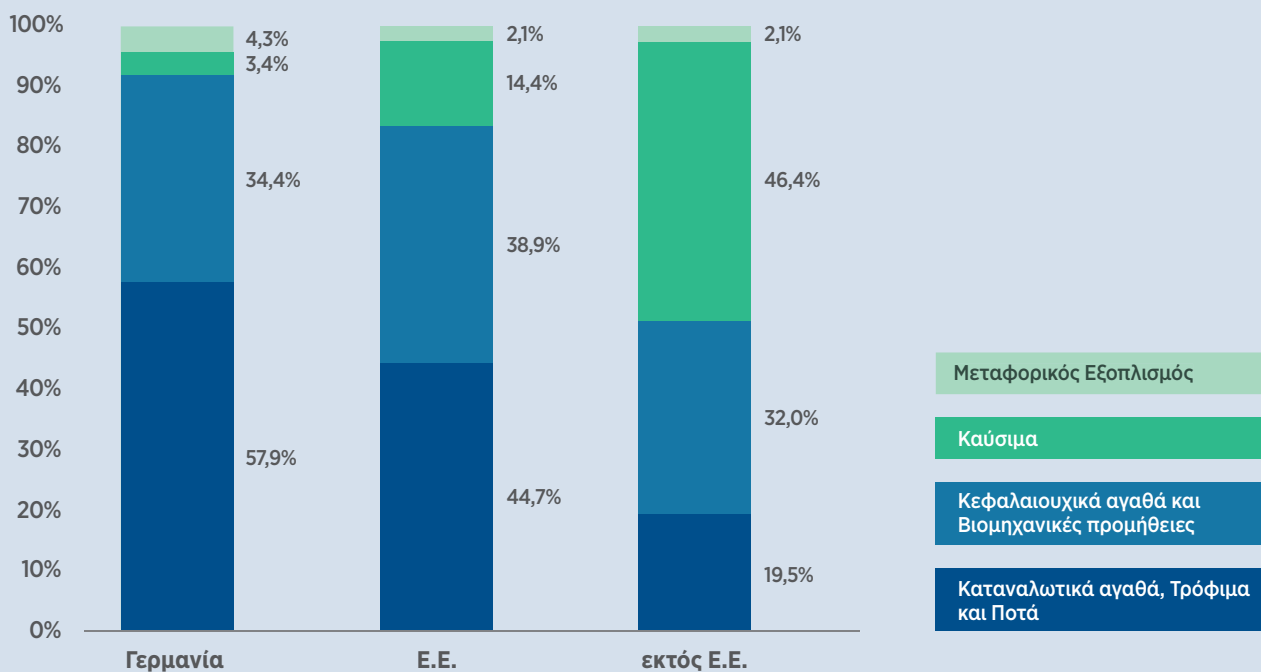
Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

2.2.2 / Εισαγωγές και εξαγωγές ανά κατηγορία προϊόντων

Μια σημαντική οπτική στο σκέλος των εισαγωγών-εξαγωγών μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας προσφέρει η κατηγοριοποίηση των προϊόντων ανά είδος.³ Προκύπτει ότι οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, τρόφιμα και ποτά καταλαμβάνοντας το 57,9% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία, όταν προς τις χώρες της Ε.Ε.-27 το μερίδιο των καταναλωτικών προϊόντων κυμαίνεται στο 44,7% (Διάγραμμα 2.6). Το μερίδιο των εξαγωγών εγχώριων καταναλωτικών προϊόντων στις χώρες εκτός Ε.Ε. είναι ακόμα χαμηλότερο, όπου ιδιαίτερα υψηλό είναι το μερίδιο των καυσίμων. Οι εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών και βιομηχανικών προμηθειών προς τη Γερμανία κυμάνθηκαν περίπου στο 34,4% κατά μέσο όρο την περίοδο 2015-2019, επίπεδο χαμηλότερο έναντι του συνόλου της Ε.Ε. (38,9%). Τέλος, ο μεταφορικός εξοπλισμός και τα καύσιμα αποτελούν πολύ μικρό μέρος των εξαγωγών της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία με 4,3% και 3,4% αντίστοιχα.

Το μεγαλύτερο μέρος των εισαγωγών της Ελλάδας από τη Γερμανία αφορά τα κεφαλαιουχικά αγαθά και προμήθειες, με μερίδιο 46,1% την περίοδο 2015-2019, και ενίσχυσή του το 2019 στο 50%, με αντίστοιχο μερίδιο από τις χώρες της Ε.Ε. (Διάγραμμα 2.7). Ο μεταφορικός εξοπλισμός αντανάκλα το 13,3% των συνολικών εισαγωγών από τη Γερμανία την περίοδο 2015-2019. Το μερίδιο εισαγωγών μεταφορικού εξοπλισμού από την Ε.Ε. την περίοδο 2015-2019 βρίσκεται στο 7,7%. Τέλος, οι εισαγωγές καταναλωτικών προϊόντων από τη Γερμανία διαμορφώνονται στο 40,0%, έναντι ελαφρώς υψηλότερου ποσοστού στην Ε.Ε. (42,3%).

Διάγραμμα 2.6: Διάρθρωση των εξαγωγών εγχώριων προϊόντων ανά κατηγορία προς τη Γερμανία, την Ε.Ε. και εκτός Ε.Ε. (μέσος όρος 2015-2019)

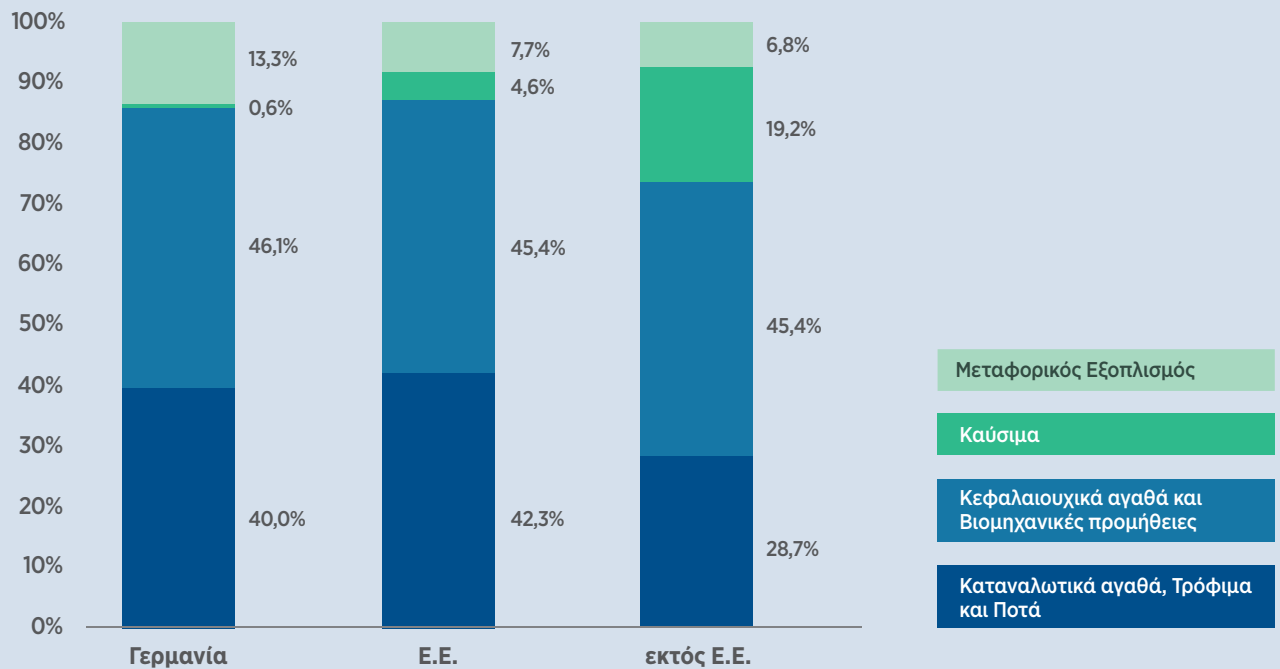
Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

Το πρώτο εννεάμηνο του 2020, οι εξαγωγές προς τη Γερμανία αυξήθηκαν κατά 4,1%, παρά τη σημαντική ποσοστιαία μείωση των εξαγωγών καυσίμων (-76,2%), καθώς τα καύσιμα καταλαμβάνουν μικρό μερίδιο στις συνολικές εξαγωγές (Διάγραμμα 2.8). Οι εξαγωγές καταναλωτικών αγαθών σημείωσαν αύξηση κατά 13,4%, όπως και οι εξαγωγές μεταφορικού εξοπλισμού (+9,0%), ενώ αντίθετα οι εξαγωγές κεφαλαιουχικών αγαθών κατέγραψαν σχετικά περιορισμένη πτώση (-1,9%).

Οι εισαγωγές από τη Γερμανία μειώθηκαν κατά 5,0% το διάστημα Ιανουαρίου - Σεπτεμβρίου 2020 σε σύγκριση με το 2019 (Διάγραμμα 2.9). Σε όλες τις κατηγορίες σημειώθηκε πτώση, με εξαίρεση τα κεφαλαιουχικά αγαθά (αύξηση κατά 0,4%, με μερίδιο το 53% των συνολικών εισαγωγών τη συγκεκριμένη περίοδο). Ειδικότερα, οι εισαγωγές καταναλωτικών προϊόντων μειώθηκαν κατά 7,8%, ενώ οι εισαγωγές μεταφορικού εξοπλισμού κατέγραψαν σημαντική μείωση κατά 17,8%, καθώς μόνο οι πωλήσεις επιβατικών οχημάτων μειώθηκαν κατά 35% στο ίδιο διάστημα.

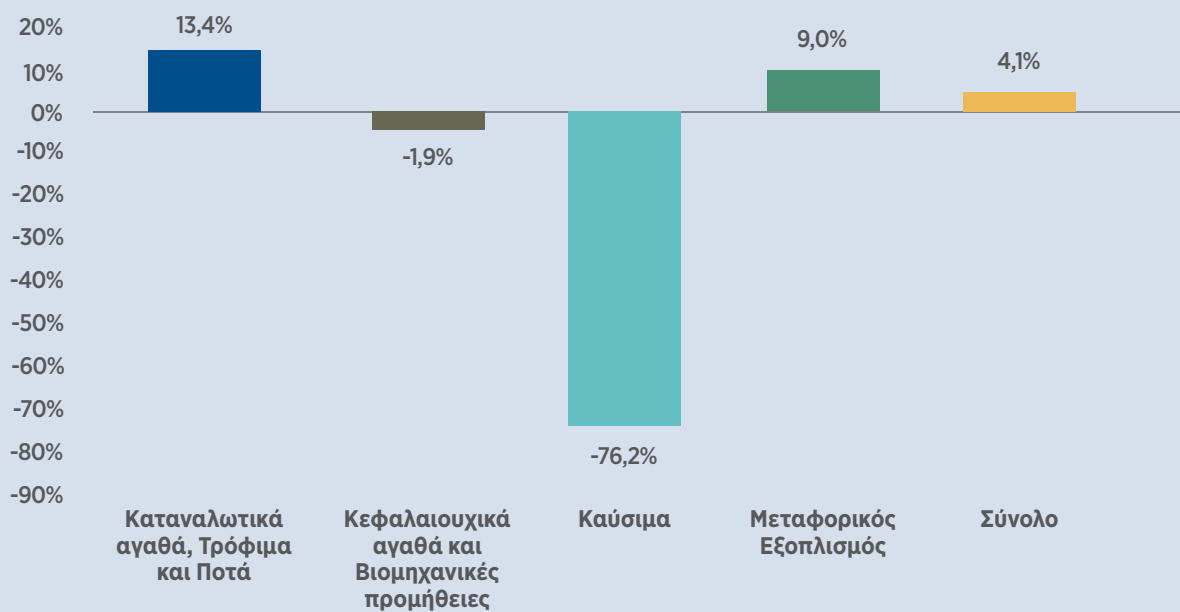
³ Η κατηγοριοποίηση γίνεται με βάση την ταξινόμηση Classification by Broad Economic Categories Rev.5. Οι κατηγορίες προϊόντων έχουν αθροιστεί στις εξής συγκεντρωτικές κατηγορίες: α) Καταναλωτικά αγαθά, Τρόφιμα και Ποτά, β) Κεφαλαιουχικά αγαθά και Βιομηχανικές προμήθειες, γ) Καύσιμα και δ) Μεταφορικός Εξοπλισμός.

Διάγραμμα 2.7: Διάρθρωση των εισαγωγών Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος από Γερμανία, Ε.Ε. και εκτός Ε.Ε. (μέσος όρος 2015-2019)

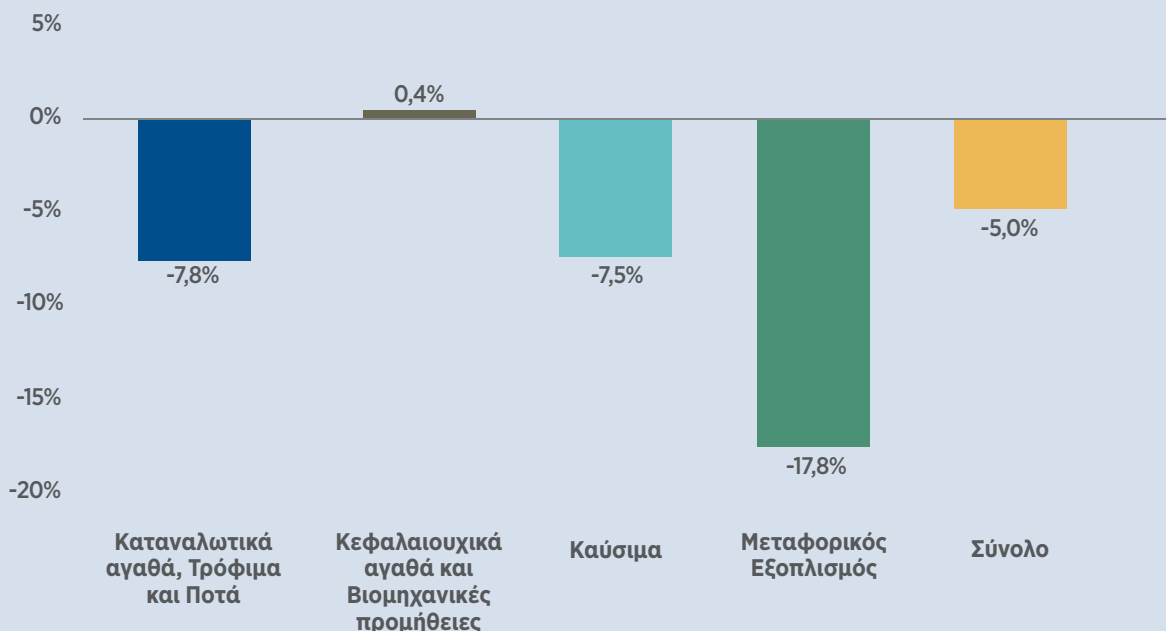
Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

Διάγραμμα 2.8: Εξαγωγές Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος προς τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

Διάγραμμα 2.9: Εισαγωγές Ελλάδας ανά κατηγορία προϊόντος από τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

Πηγή: Eurostat, International Trade by BEC

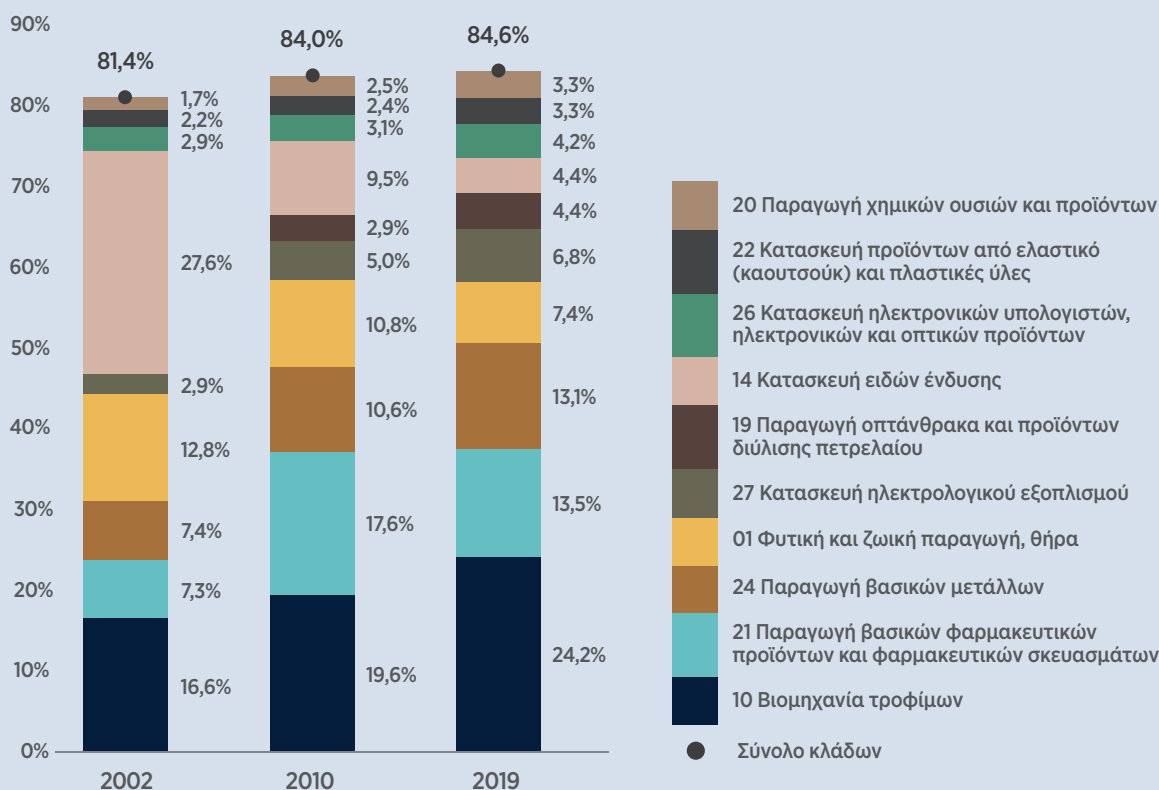
2.2.3 / Εμπόριο προϊόντων σε επίπεδο κλάδων οικονομικής δραστηριότητας

Σε κλαδικό επίπεδο, τα τρόφιμα αντιπροσωπεύουν περίπου το 1/4 (24,2%) των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία το 2019 (**Διάγραμμα 2.10**). Το μερίδιο των τροφίμων παρουσιάζει σημαντική ενίσχυση, κατά 7,6 ποσοστιαίες μονάδες, συγκριτικά με το 2002. Σημαντικό μερίδιο, αν και μειωμένο σε σχέση με το 2010, παρουσιάζει ο κλάδος φαρμάκων (13,5%). Ακολουθεί ο κλάδος βασικών μετάλλων (αλουμίνιο, χαλκός, κ.ά.), καλύπτοντας το 13,1% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία, με διπλασιασμό σχεδόν του μεριδίου από το 2002. Το μερίδιο των προϊόντων του αγροτικού τομέα διαμορφώθηκε στο 7,4% το 2019 ακολουθώντας πτωτική πορεία, ενώ ενισχύεται το μερίδιο της κατασκευής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού, σε 6,8% για το 2019 έναντι 2,9% το 2002.

Στις εισαγωγές, άνω του 80% προέρχεται από 10 κλάδους οικονομικής δραστηριότητας (**Διάγραμμα 2.11**). Στην πρώτη θέση ανήλθε το 2019 ο κλάδος παραγωγής χημικών, με μερίδιο 17,8% και σημαντική άνοδο σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Ακολουθεί ο κλάδος παραγωγής φαρμάκων, αντιπροσωπεύοντας το 14,7% του συνόλου των εισαγωγών από τη Γερμανία. Στην τρίτη θέση βρίσκονται πλέον οι εισαγωγές από τον κλάδο κατασκευής οχημάτων, με μερίδιο 12,9%. Οι εισαγωγές του κλάδου παρουσιάζουν ισχυρή πτώση σε σύγκριση με το 2002, λόγω της καθίζησης της ζήτησης για αυτοκίνητα από το 2009 και έπειτα ως αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης η οποία επηρέασε εντονότερα τη ζήτηση για διαρκή αγαθά μεγαλύτερης αξίας. Τόσο στις εξαγωγές όσο και στις εισαγωγές παρατηρείται αυξημένη συγκέντρωση, καθώς οι 3 πρώτοι κλάδοι σε κάθε κατηγορία αποτελούν το 50% και 45% του συνόλου αντίστοιχα, με το συνολικό τους μερίδιο να ενισχύεται διαχρονικά.

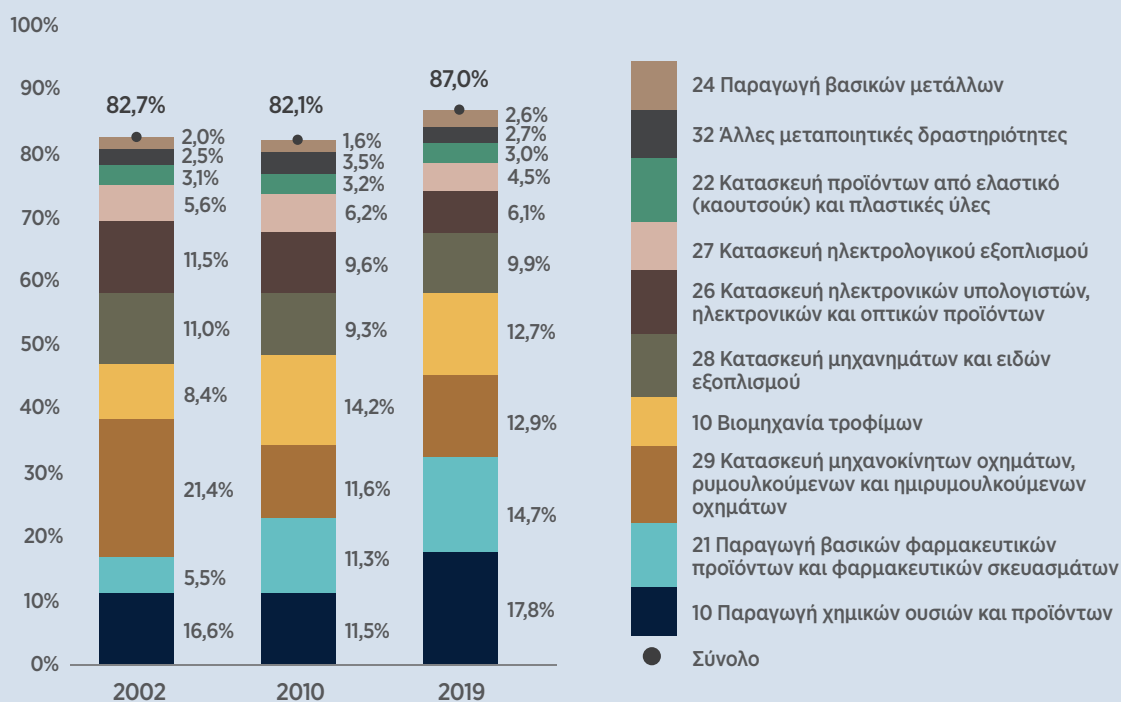
Η εξέλιξη των εξαγωγών και των εισαγωγών από τη Γερμανία το 2020, σε ένα διάστημα με σημαντικές ανακατατάξεις μεταξύ δραστηριοτήτων λόγω πανδημίας, αποκτά ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Στο σκέλος των εξαγωγών, ενίσχυση μεριδίου σημειώθηκε στον κλάδο των τροφίμων κατά 2,7 ποσοστιαίες μονάδες το 2020, όπως και στα προϊόντα αγροτικής παραγωγής κατά 2,1 μονάδες, γεγονός που αντανάκλα τον προσανατολισμό των καταναλωτών σε είδη πρώτης ανάγκης. Αντίθετα, συρρίκνωση μεριδίου σημειώθηκε στον κλάδο διύλισης πετρελαίου, λόγω κάμψης της ζήτησης αλλά και πτώσης των διεθνών τιμών το 2020. Μείωση παρατηρείται επίσης στους κλάδους παραγωγής βασικών μετάλλων και κατασκευής ηλεκτρολογικού εξοπλισμού (περίπου κατά 1,3-1,4 ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με το 2019), ενώ σχεδόν αμετάβλητο παρέμεινε το μερίδιο των μεταλλικών προϊόντων (**Διάγραμμα 2.12**).

Διάγραμμα 2.10: Ελληνικές εξαγωγές στη Γερμανία ανά κλάδο* στο σύνολο των ελληνικών εξαγωγών προς τη Γερμανία (10 κλάδοι με τις υψηλότερες εξαγωγές)

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA * Διψήφιοι NACE Rev.2 κλάδοι.

Διάγραμμα 2.11: Ελληνικές εισαγωγές από Γερμανία ανά κλάδο* στο σύνολο των ελληνικών εισαγωγών από τη Γερμανία (10 κλάδοι με τις υψηλότερες εισαγωγές)

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA, * Διψήφιοι NACE Rev.2 κλάδοι.

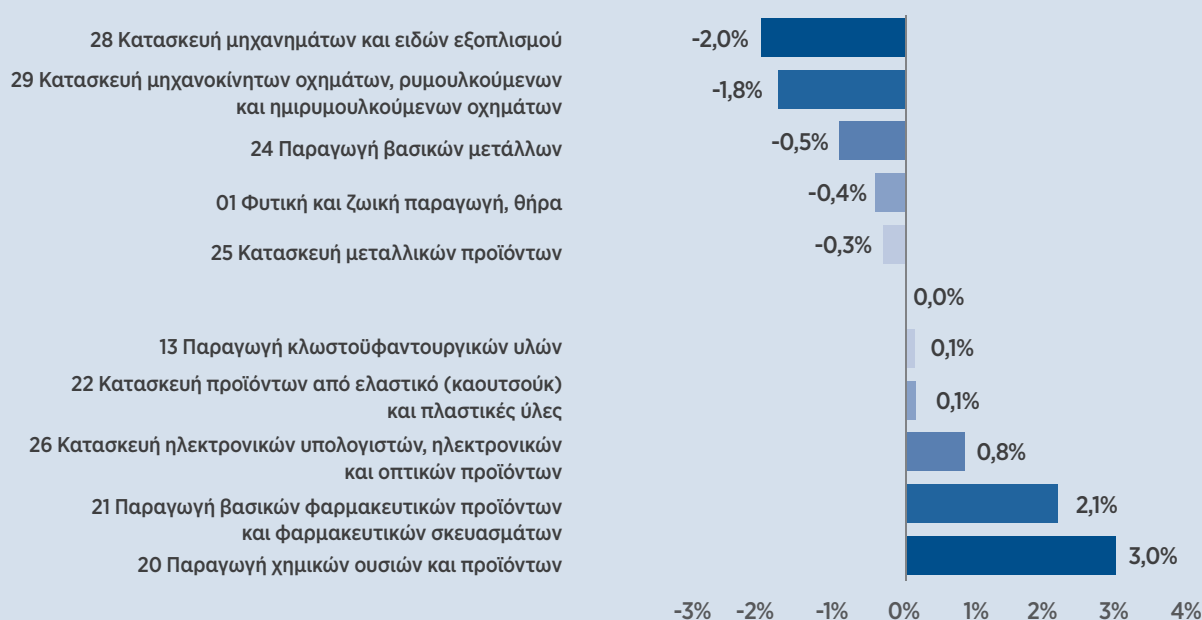
Διάγραμμα 2.12: Μεταβολή μεριδίου στις εξαγωγές προς τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

Στις εισαγωγές από τη Γερμανία, μεγάλη αύξηση μεριδίου καταγράφεται στον κλάδο παραγωγής χημικών το πρώτο εννιάμηνο του 2020 κατά 3,0 ποσοστιαίες μονάδες, και ακολουθεί ο κλάδος φαρμάκων με 2,1 μονάδες, αμφότεροι ενισχυμένοι λόγω της πανδημίας και της αυξημένης ανάγκης για υγειονομικά αναλώσιμα και φάρμακα. Η πτώση των πωλήσεων επιβατικών οχημάτων κατά 35% το πρώτο εννιάμηνο του 2020 οδήγησε στη μείωση του μεριδίου του κλάδου κατά 2,0 ποσοστιαίες μονάδες, ενώ αντίστοιχη υποχώρηση καταγράφεται στον κλάδο κατασκευής μηχανημάτων (**Διάγραμμα 2.13**).

Διάγραμμα 2.13: Μεταβολή μεριδίου στις εισαγωγές από τη Γερμανία την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

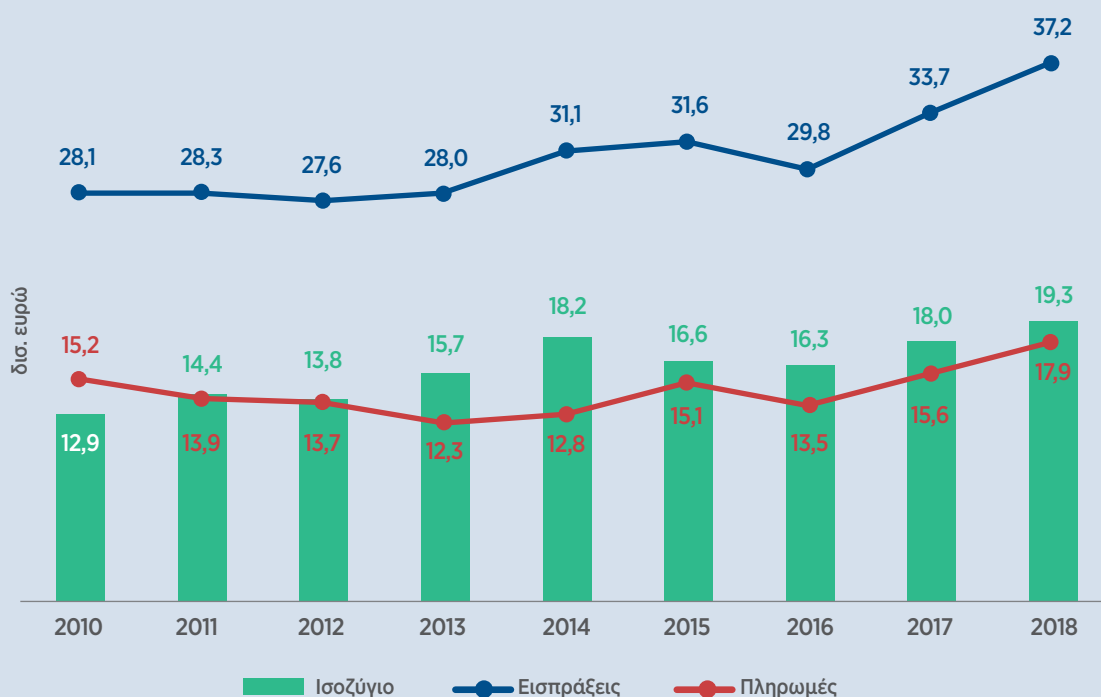

Πηγή: Eurostat, International Trade by CPA

2.3 / Εισπράξεις και Πληρωμές Υπηρεσιών

Οι υπηρεσίες αποτελούν διαχρονικά σημαντικό μέρος των εμπορικών ροών της ελληνικής οικονομίας, λόγω του τουρισμού αλλά και των μεταφορικών υπηρεσιών. Οι εισπράξεις από υπηρεσίες στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας διαμορφώθηκαν στα €37,2 δισ. το 2018, με αυξητική τάση από το 2016, ενώ οι πληρωμές έφτασαν τα €17,9 δισ., δημιουργώντας πλεόνασμα €19,3 δισ. (Διάγραμμα 2.14). Το πλεόνασμα είναι κατά €6,4 δισ. αυξημένο σε σύγκριση με το 2010, κυρίως λόγω της ενίσχυσης των εισπράξεων κατά €9,0 δισ. την ίδια περίοδο, ενώ οι πληρωμές αυξήθηκαν κατά €2,6 δισ.

Διάγραμμα 2.14: Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών

Πηγή: Eurostat

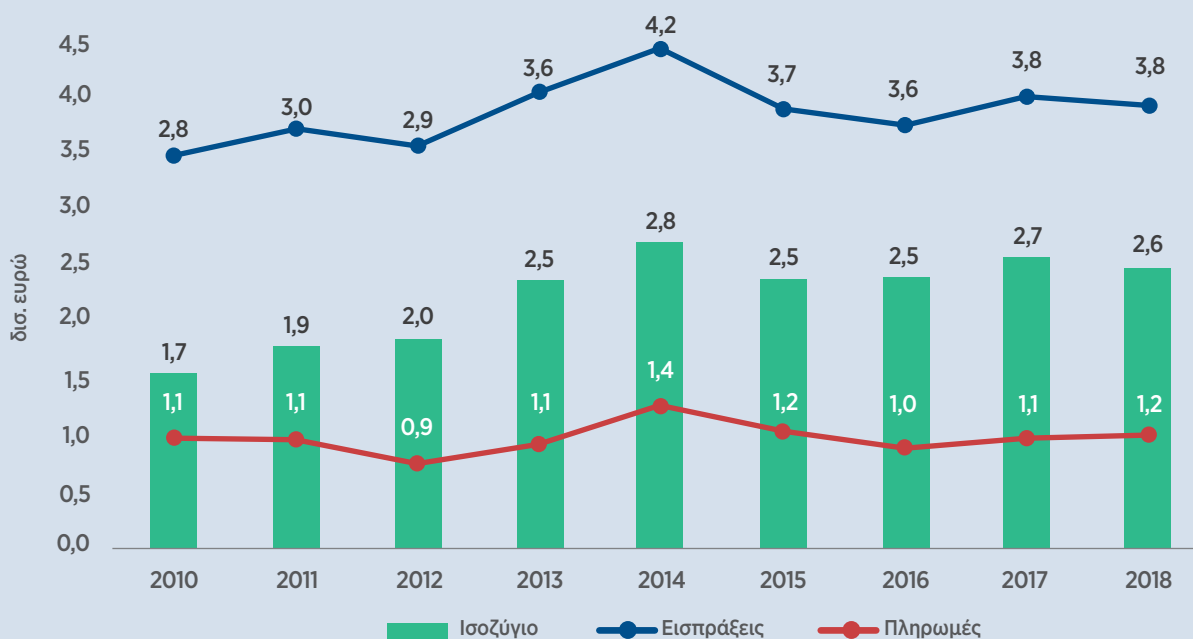
2.3.1 / Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία

Οι εισπράξεις υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας έχουν διαμορφωθεί κοντά στα €3,8 δισ. την περίοδο 2015-2018, αυξημένες σε σύγκριση με την περίοδο 2010-2012 (Διάγραμμα 2.15). Οι πληρωμές κατοίκων Ελλάδας για Υπηρεσίες από τη Γερμανία την περίοδο 2010-2018 είναι κοντά στο €1,1 δισ., με αποτέλεσμα να δημιουργείται ετήσιο μέσο πλεόνασμα €2,4 δισ. την ίδια περίοδο (€2,6 δισ. το 2018).

Το μερίδιο των εισπράξεων από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων υπηρεσιών της Ελλάδας ήταν 10,1% για το 2018, με πτωτική τάση από το μέγιστο της περιόδου το 2014 (13,6%). Αντίστοιχα, το μερίδιο των πληρωμών κατοίκων Ελλάδας για υπηρεσίες από τη Γερμανία διαμορφώθηκε στο 6,4% το 2018, επίσης με πτωτική τάση (από 10,9% το 2014 - Διάγραμμα 2.16).

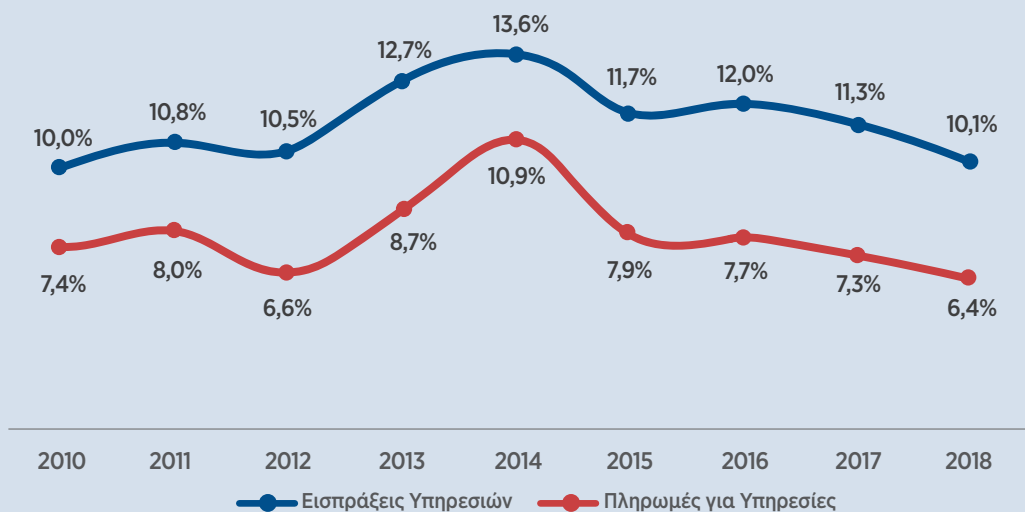
Ανά κατηγορία υπηρεσιών, το μεγαλύτερο μέρος των εισπράξεων στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας προέρχεται από τις ταξιδιωτικές και τις μεταφορικές υπηρεσίες, με μέσο μερίδιο 43,9% και 43,4% αντίστοιχα την περίοδο 2015-2018 και για τις δύο κατηγορίες. Στο σύνολο της χώρας, οι λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας (υπηρεσίες έρευνας, ευρεσιτεχνιών, τεχνικές, αρχιτεκτονικές, κ.ά.), καταλαμβάνουν το 5,3%, ενώ οι εισπράξεις από υπηρεσίες τηλεπικοινωνιών, πληροφορικής και πληροφόρησης αποτελούν το 2,8% των συνολικών εισπράξεων.

Διάγραμμα 2.15: Εισπράξεις, Πληρωμές και Ισοζύγιο Υπηρεσιών με Γερμανία

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.16: Μεριδίο Γερμανίας στις εισπράξεις και πληρωμές υπηρεσιών

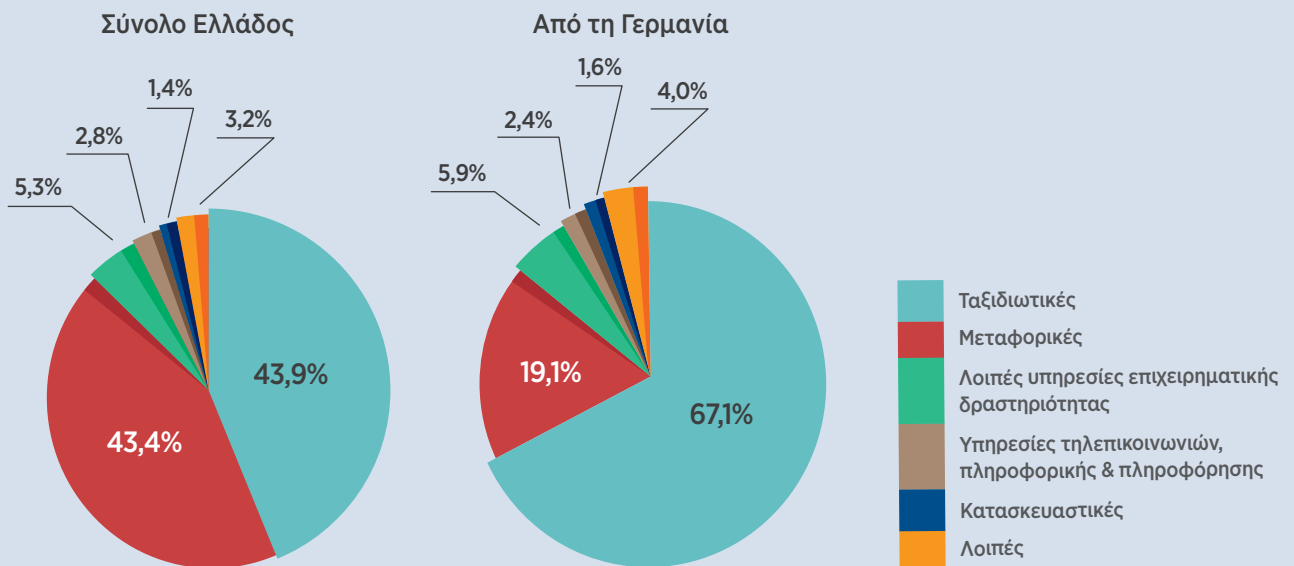

Πηγή: Eurostat

2.3.2 / Διάρθρωση ανά κατηγορία Υπηρεσιών

Οι εισπράξεις από τη Γερμανία αφορούν κυρίως ταξιδιωτικές υπηρεσίες, καθώς απορροφούν το 67,1% των συνολικών εισπράξεων που προέρχονται από κατοίκους Γερμανίας, ενώ το 19,1% αφορά μεταφορικές υπηρεσίες. Ελαφρώς πιο υψηλό από το σύνολο της χώρας είναι το μερίδιο για λοιπές υπηρεσίες επιχειρηματικής δραστηριότητας, στο 5,9%, ενώ το 1,6% αφορά κατασκευαστικές υπηρεσίες.

Διάγραμμα 2.17: Μέρη κατηγοριών υπηρεσιών στις συνολικές εισπράξεις από Υπηρεσίες, Σύνολο Χώρας-Γερμανία, 2015-2018

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.18: Μέρη εισπράξεων Γερμανίας ανά κατηγορία υπηρεσιών, 2015-2018

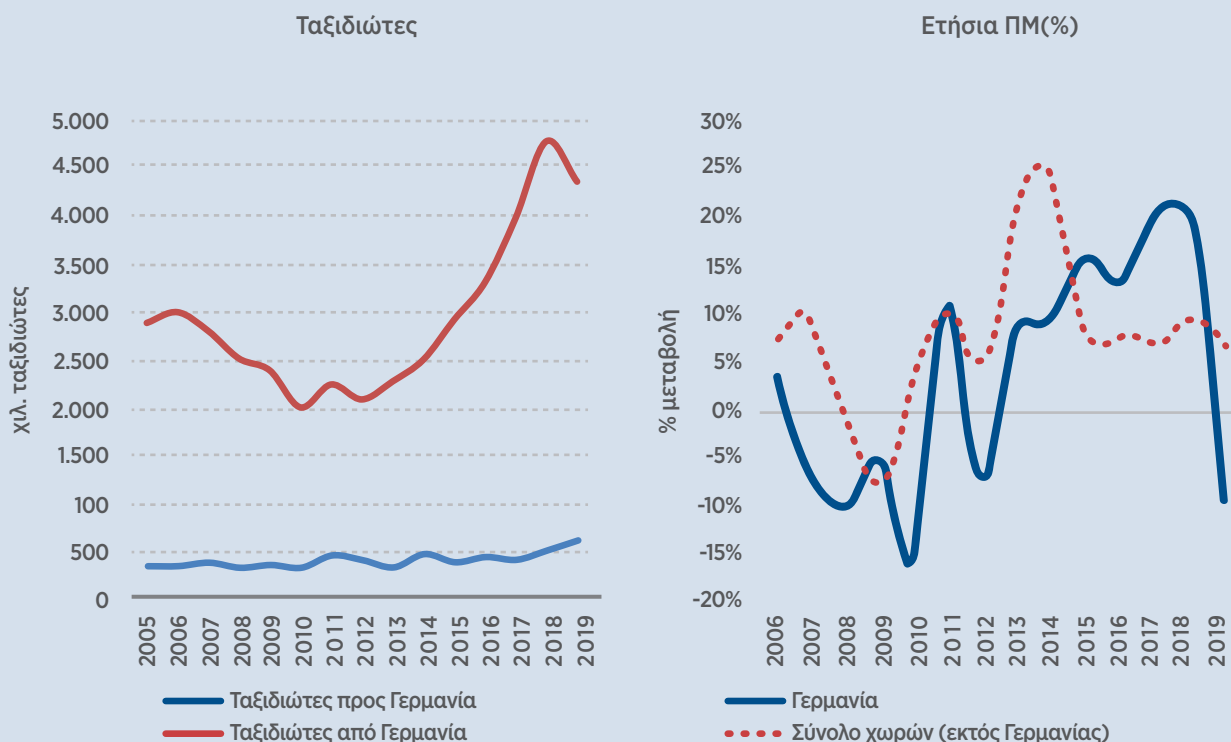
Πηγή: Eurostat

Το μερίδιο των εισπράξεων από κατοίκους Γερμανίας στο σύνολο των εισπράξεων κάθε κατηγορίας (**Διάγραμμα 2.18**) δείχνει ότι σημαντική συνεισφορά καταγράφεται στις υπηρεσίες του δημοσίου,⁴ με τη Γερμανία να καταλαμβάνει το 24,5% των συνολικών εισπράξεων στην κατηγορία αυτή. Ακολουθούν οι ταξιδιωτικές εισπράξεις, με τη Γερμανία να απορροφά το 17,2% των συνολικών εισπράξεων από τον τουρισμό για την περίοδο 2015-2018. Στην κατηγορία των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, η Γερμανία συμμετέχει με μερίδιο 15,2%, ενώ στις ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές υπηρεσίες το μερίδιο είναι 14,2%. Από την ανάλυση αυτή, αλλά και από το μερίδιο κάθε κατηγορίας στο σύνολο των εισπράξεων είναι εμφανής η σημασία των ταξιδιωτικών εισπράξεων στις εμπορικές ροές Ελλάδας - Γερμανίας, και για αυτό τον λόγο στο επόμενο τμήμα οι εισπράξεις και πληρωμές τουριστικών υπηρεσιών από τη Γερμανία αναλύονται σε μεγαλύτερο βάθος.

2.3.3 / Εισπράξεις και Πληρωμές Τουριστικών Υπηρεσιών

Στο σκέλος των ταξιδιωτικών ροών με τη Γερμανία, είναι σαφής η σημαντική υπερκάλυψη των ταξιδιωτών από Γερμανία και συνεπώς των εισπράξεων, έναντι των πληρωμών διαχρονικά. Το 2019 οι αφίξεις επισκεπτών από τη Γερμανία στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα 4,0 εκατ., ανακόπτοντας την ανοδική πορεία από το 2013 και έπειτα. Η πορεία των αφίξεων από τη Γερμανία είναι τα περισσότερα χρόνια αντίστοιχη με τις συνολικές, με εξαίρεση το 2019, όταν και καταγράφηκε πτώση στους ταξιδιώτες από τη Γερμανία κατά 10% περίπου, έναντι αύξησης 5% από τις υπόλοιπες χώρες (**Διάγραμμα 2.19**).

Διάγραμμα 2.19: Ταξιδιωτικές ροές με τη Γερμανία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

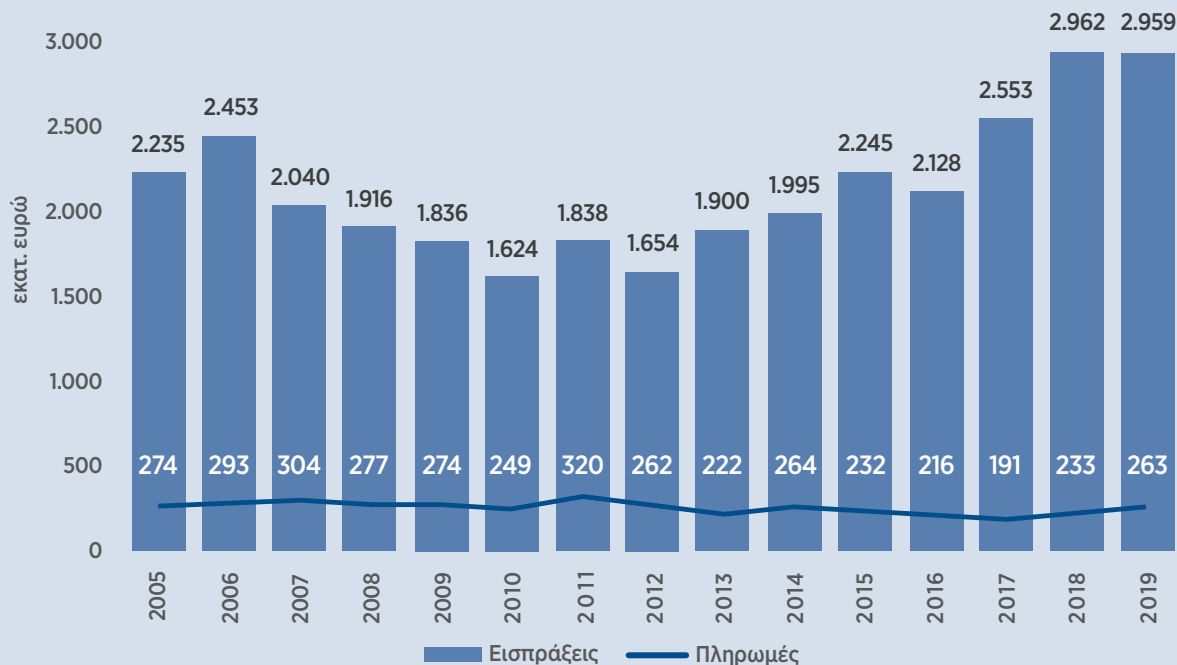
Οι ταξιδιωτικές εισπράξεις από τη Γερμανία παρουσιάζουν κάμψη την περίοδο 2006-2010, ως αποτέλεσμα των μειωμένων αφίξεων, τάση η οποία αντιστρέφεται μετά το 2012. Την περίοδο 2005-2019, οι χαμηλότερες εισπράξεις σημειώθηκαν το 2010 (€1,6 δισ.), ενώ το υψηλότερο επίπεδο καταγράφεται τη διετία 2018-2019 προσεγγίζοντας τα €3,0 δισ. (**Διάγραμμα 2.20**).

⁴ Οι υπηρεσίες του δημοσίου (government goods and services not indicated elsewhere) περιλαμβάνουν συναλλαγές της κυβέρνησης και διεθνών οργανισμών και διαχωρίζονται σε συναλλαγές πρεσβειών - προξενείων, στρατιωτικών μονάδων - φορέων και λοιπών δημόσιων υπηρεσιών.

Η Γερμανία κατέχει το υψηλότερο μερίδιο στις τουριστικές εισπράξεις της Ελλάδας. Την περίοδο 2005-2019 το 17,2%, κατά μέσο όρο, των συνολικών ταξιδιωτικών εισπράξεων της Ελλάδας προερχόταν από τη Γερμανία, με το αντίστοιχο μερίδιο στο σύνολο των αφίξεων να κυμαίνεται στο 13,8%. Ακολουθεί το Ην. Βασίλειο με μέσο μερίδιο στις εισπράξεις 14,3% και η Γαλλία με σημαντικά χαμηλότερο μερίδιο (6,8% - **Διάγραμμα 2.21**).

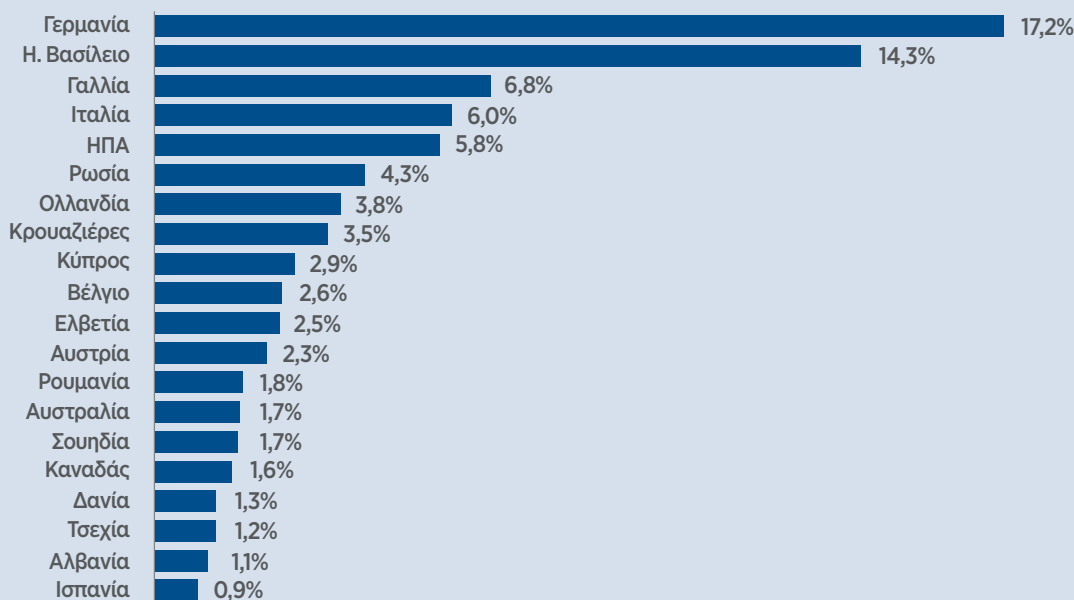
Διαχρονικά το μερίδιο των ταξιδιωτικών εισπράξεων από τη Γερμανία είναι πάνω από το 15% των συνολικών ταξιδιωτικών εισπράξεων, ενώ στο σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών (Ε.Ε.-28), η Γερμανία αντιπροσωπεύει περίπου το 25% του συνόλου, με ιδιαίτερα υψηλή τιμή το 2018 (26,9%).

Διάγραμμα 2.20: Ταξιδιωτικές εισπράξεις και πληρωμές μεταξύ Ελλάδας και Γερμανίας

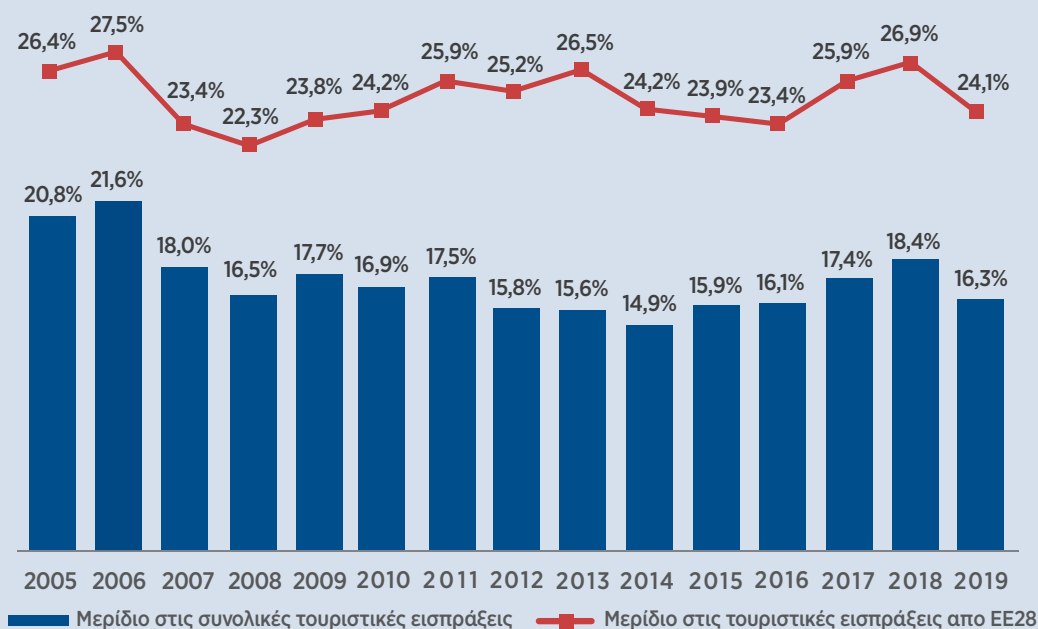
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.21: Μερίδιο ταξιδιωτικών εισπράξεων της Ελλάδας ανά χώρα προέλευσης (μ.ό. 2005-2019)

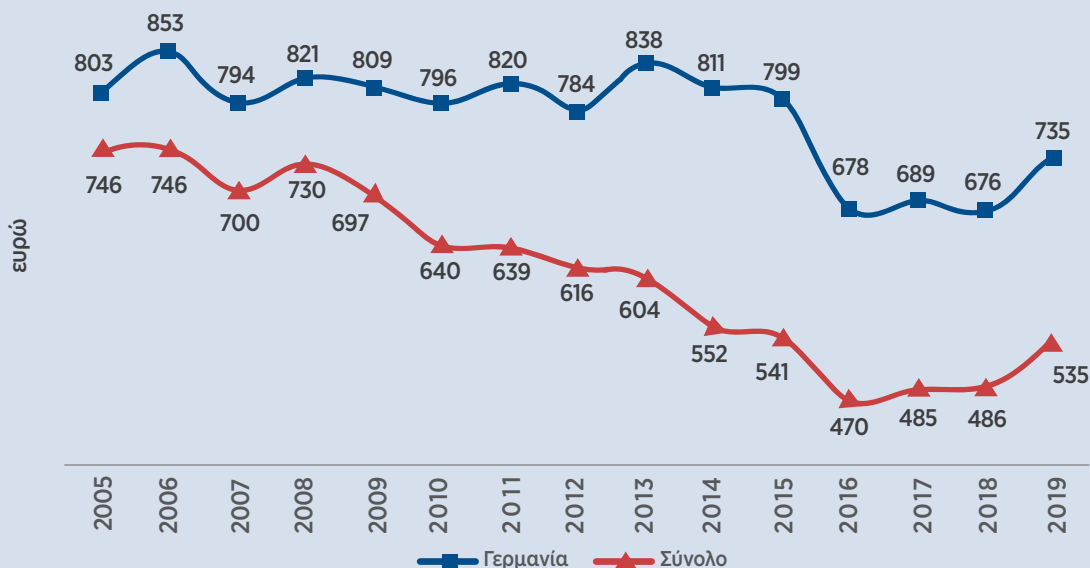
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.22: Μερίδιο Τουριστικών Εισπράξεων Γερμανίας 2005-2019

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.23: Δαπάνη ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στην Ελλάδα

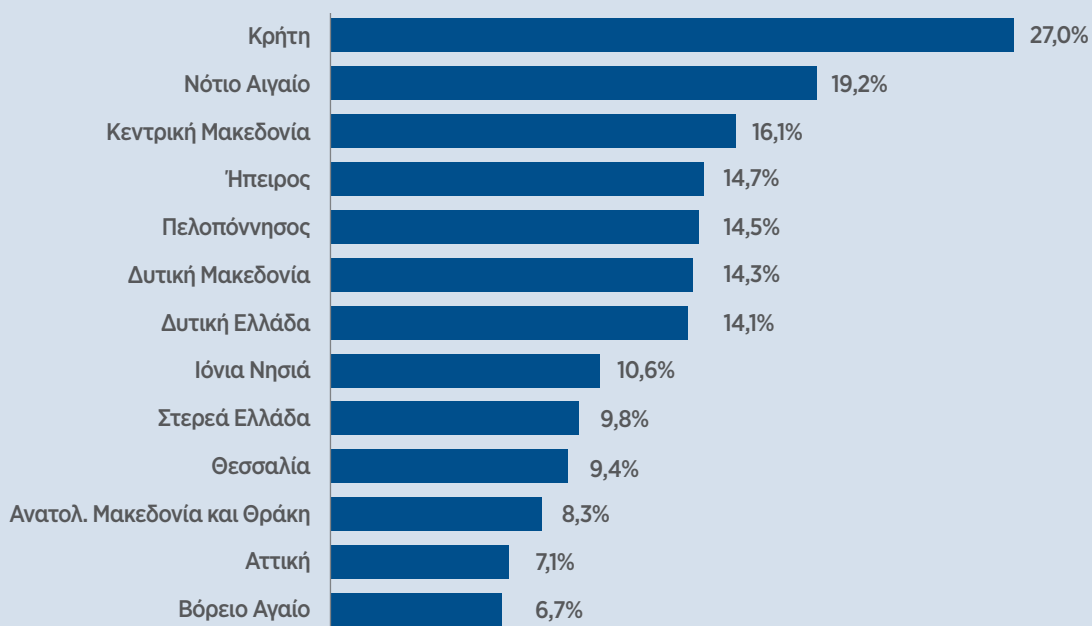

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες είναι υψηλότερη από τον μέσο όρο του συνόλου των ταξιδιωτών διαχρονικά, καθώς προσεγγίζει τα 735 ευρώ ανά ταξίδι, επίπεδο σημαντικά υψηλότερο από τη μέση δαπάνη ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στη χώρα (535 ευρώ - **Διάγραμμα 2.23**). Επιπλέον, την περίοδο 2005-2015, η μέση δαπάνη παρέμεινε σχεδόν αμετάβλητη, περίπου στα 810 ευρώ, έναντι υποχώρησης στο σύνολο των ταξιδιωτών.

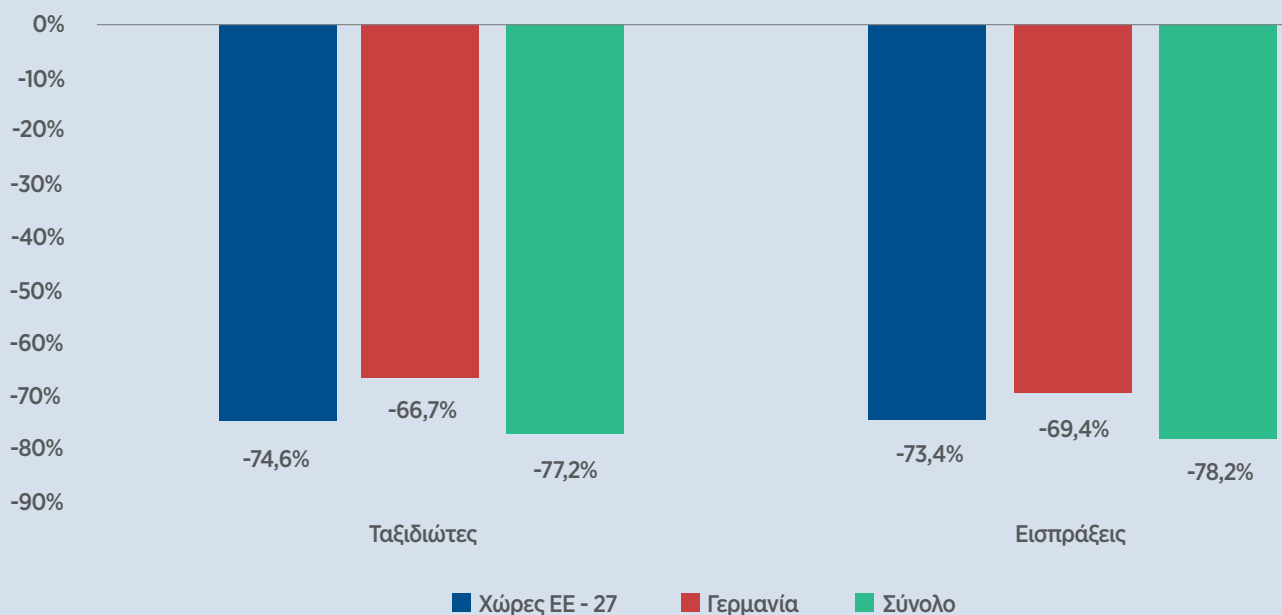
Σημαντικό είναι το μερίδιο των τουριστικών εισπράξεων από Γερμανούς ταξιδιώτες σε περιφέρειες της ελληνικής οικονομίας, ιδιαίτερα στην Κρήτη, όπου το 27% των εισπράξεων από τον τουρισμό προέρχεται από Γερμανούς επισκέπτες το 2019. Ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (19,2%) και η Κεντρική Μακεδονία (16,1%), ενώ το χαμηλότερο μερίδιο εντοπίζεται στην Αττική (7,1%) και το Βόρειο Αιγαίο (6,7%).

Διάγραμμα 2.24: Μεριδίο της Γερμανίας στις ταξιδιωτικές εισπράξεις ανά περιφέρεια, 2019

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 2.25: Μεταβολή ταξιδιωτικών αφίξεων και εισπράξεων την περίοδο Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 2020 έναντι του 2019

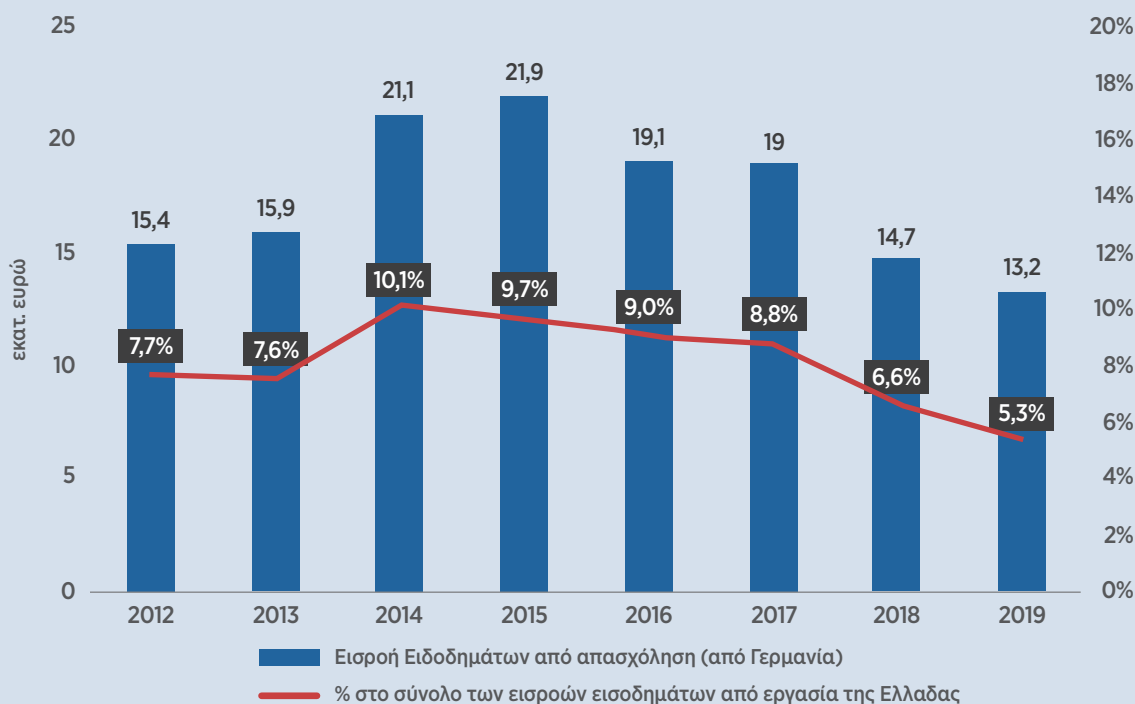

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Οι αρνητικές επιπτώσεις της πανδημίας στο εγχώριο τουριστικό προϊόν αποτυπώνονται στο πρώτο εννιάμηνο του 2020, που περιλαμβάνει την περίοδο των καλοκαιρινών διακοπών. Ειδικότερα, καταγράφεται στην Ελλάδα πτώση κατά 77,2% στις ταξιδιωτικές αφίξεις και κατά 78,2% στα έσοδα. Η κάμψη στις ταξιδιωτικές αφίξεις από τη Γερμανία ήταν μικρότερη (66,7%), όπως και η πτώση στις εισπράξεις (-69,4% - **Διάγραμμα 2.25**). Σε αυτή την εξέλιξη φαίνεται πως συντέλεσε η αποτελεσματική διαχείριση της υγειονομικής κρίσης στη Γερμανία το πρώτο εννιάμηνο του έτους. Η παραπάνω εξέλιξη είχε ως αποτέλεσμα την ενίσχυση του μεριδίου σε όρους αφίξεων και εισπράξεων από τη Γερμανία,

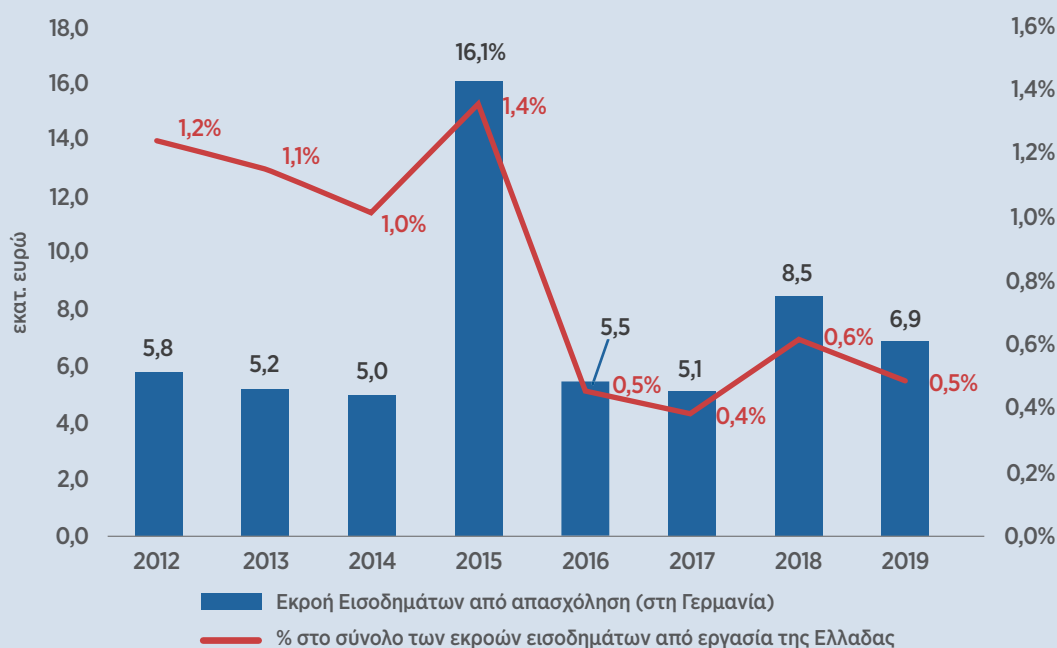
καθώς στο εννιάμηνο του 2020 οι ταξιδιωτικές αφίξεις από τη Γερμανία αντιστοιχούσαν στο 18% του συνόλου (27% από λοιπές χώρες της Ε.Ε.-27), έναντι 12% το ίδιο διάστημα του 2019 (21% στην Ε.Ε.-27). Αντίστοιχα και στις εισπράξεις, το μερίδιο της Γερμανίας ενισχύθηκε στο 22% των συνολικών εισπράξεων για το 2020, έναντι 16% το 2019. Σημειώνεται ότι οι τουριστικές εισπράξεις της Γερμανίας στο σύνολο των χωρών της Ε.Ε.-27 ανήλθε στο 34% το 2020, δηλαδή περίπου 1 στα 3 ευρώ προήλθε από τη Γερμανία, έναντι 29% το 2019.

Διάγραμμα 2.26: Εισροή εισοδημάτων από εργασία από τη Γερμανία

Πηγή: Eurostat

Διάγραμμα 2.27: Εκροή εισοδημάτων από εργασία προς τη Γερμανία

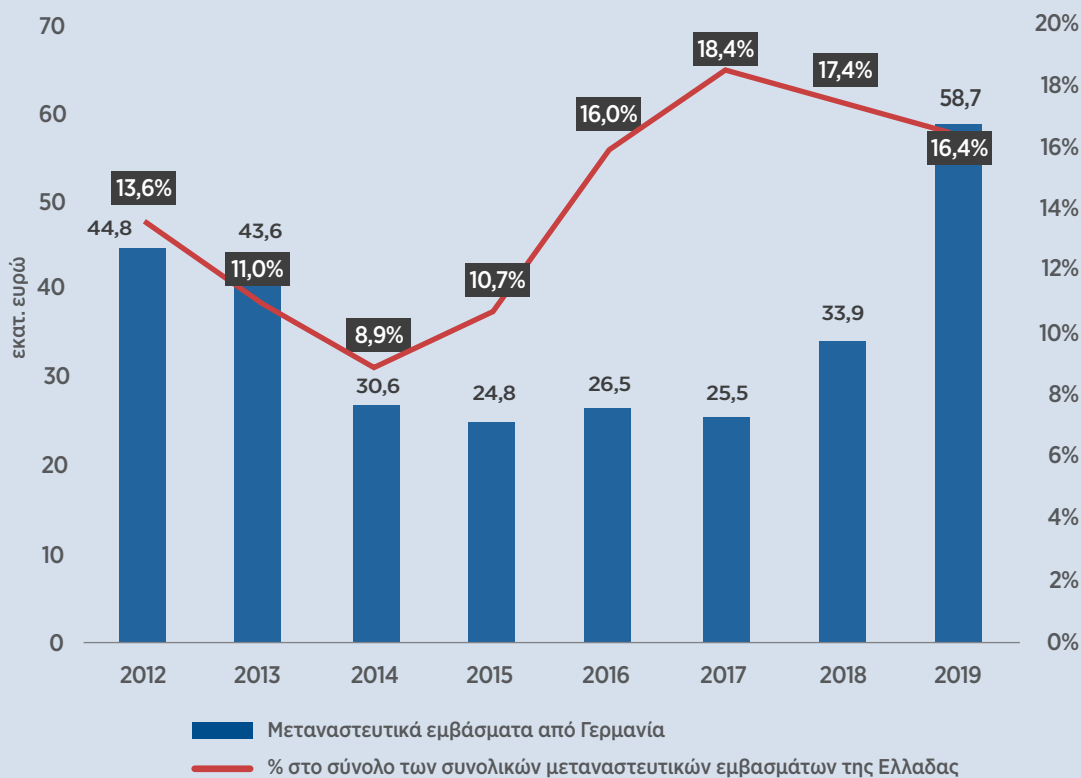

Πηγή: Eurostat

2.4 / Εισροές εισοδημάτων

Η εισροή εισοδημάτων από τη Γερμανία, πρωτογενών από εργασία και δευτερογενών από μεταναστευτικά εμβάσματα, αντιστοιχούν στο 5,3% και 16,4% αντίστοιχα του συνόλου των εισοδημάτων που εισέρρευαν στην ελληνική οικονομία το 2019. Ειδικότερα, τα εισοδήματα από εργασία από τη Γερμανία ανήλθαν σε €13,2 εκατ. το 2019, με πτωτική τάση από το 2015, προκαλώντας αντιστοίχως και περιορισμό στο σχετικό μερίδιο, το οποίο είχε φτάσει το 10% (Διάγραμμα 2.26). Τα εισοδήματα Γερμανών εργαζομένων στην Ελλάδα, τα οποία μεταφέρθηκαν προς τη Γερμανία, προσέγγισαν τα €6,9 εκατ. το 2019, αντιστοιχώντας στο 0,5% της συνολικής εκροής εισοδημάτων από απασχόληση της ελληνικής οικονομίας. Τα μεταναστευτικά εμβάσματα διαμορφώθηκαν στα €58,7 εκατ. το 2019, με αυξητική τάση τα τελευταία έτη, ενώ το σχετικό μερίδιο βρίσκεται πάνω από το 16% μετά το 2016 (Διάγραμμα 2.28).

Διάγραμμα 2.28: Εισροή μεταναστευτικών εμβασμάτων από τη Γερμανία

Πηγή: Πηγή: Eurostat

2.5 / Άμεσες επενδύσεις

Τέλος, ιδιαίτερη παρουσία της Γερμανίας σημειώνεται στην ελληνική οικονομία στο σκέλος των άμεσων επενδύσεων, οι οποίες αποτυπώνουν μακροβιότερες και πιο σταθερές οικονομικές σχέσεις.⁵ Το 2019 τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα ξεπερνούν τα €8,2 δισ., με σημαντική ανοδική πορεία από το 2007 (Διάγραμμα 2.29).

Ειδικότερα, πολύ σημαντική αύξηση των άμεσων επενδύσεων από τη Γερμανία σημειώθηκε το 2008 ως αποτέλεσμα της αγοράς μετοχών του ΟΤΕ από την Deutsche Telekom AG. Ακολούθησε μια συνεχής ετήσια αύξηση, με αυξημένες ροές το 2009, το 2017 και το 2018. Σημειώνεται ότι το 2017 η αύξηση οφείλεται στην άμεση συμμετοχή της Fraport Greece στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου των θυγατρικών που ανέλαβαν τη διαχείριση των 14 περιφερειακών αεροδρομίων στην Ελλάδα και τη χορήγηση ενδο-ομιλικών δανείων προς αυτές. Το 2018 σημαντική άμεση επένδυση προέκυψε από τη μεταβίβαση του 5% του ΟΤΕ από το ΤΑΙΠΕΔ στην Deutsche Telekom AG

⁵ Ως άμεση ορίζεται μια επένδυση όταν συνεπάγεται η άμεση ή έμμεση κατοχή τουλάχιστον του 10% των μετοχών με δικαίωμα ψήφου στην οικονομική μονάδα που λαμβάνει την επενδυτική ροή. Η σχέση άμεσης επένδυσης καλύπτει θυγατρικές, υποκαταστήματα και συνδεδεμένες επιχειρήσεις προς τις δυο κατευθύνσεις της επενδυτικής αλυσίδας, ενώ στις άμεσες επενδύσεις περιλαμβάνονται και οι επενδύσεις σε ακίνητα.

> HDI Global SE

WE ARE GLOBAL EXPERTS.

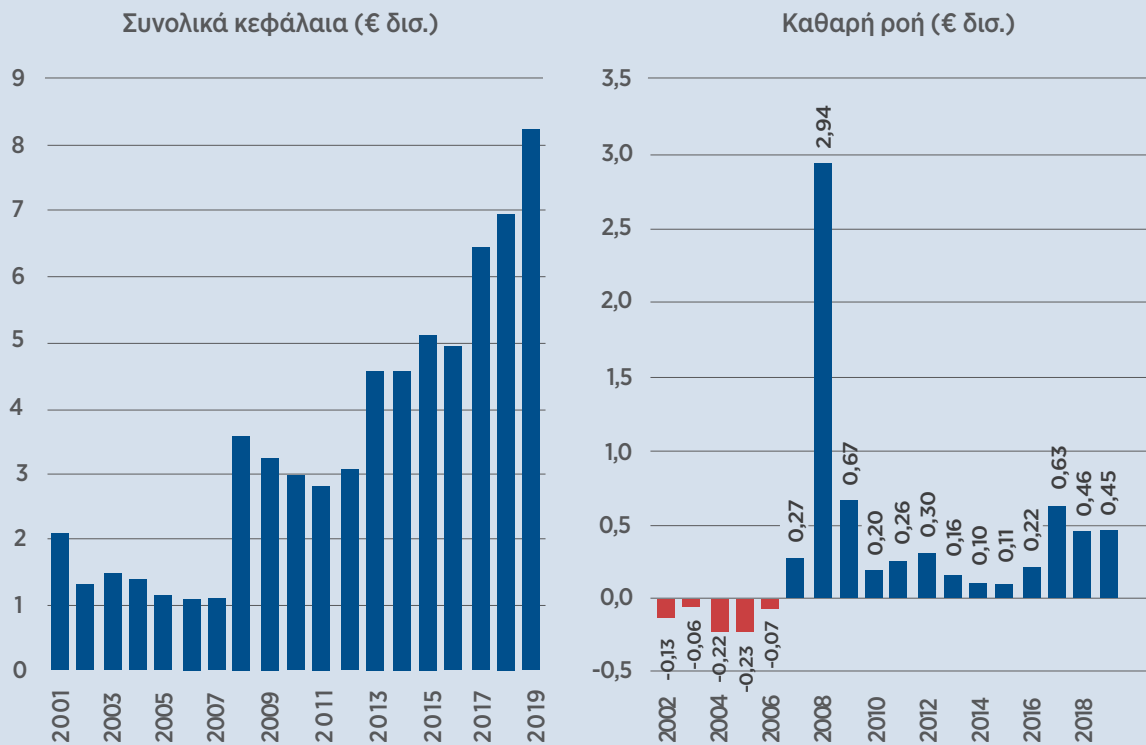
ΑΣΦΑΛΙΣΗ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΕΠΙΠΕΔΟΥ
ΑΠΟ ΤΗΝ HDI GLOBAL SE.

Με κληρονομιά και εμπειρία άνω των 100 ετών, σχεδιάζουμε καινοτόμες ασφαλιστικές λύσεις για εμπορικούς και βιομηχανικούς κινδύνους. Αξιοποιώντας το διεθνές δίκτυό μας σε 150 χώρες, βρισκόμαστε στο πλευρό σας σε κάθε βήμα, για να υποστηρίξουμε τις επιχειρηματικές σας δραστηριότητες εντός και εκτός συνόρων.

Βησσαρίωνος 1 & Ομήρου
10672 Αθήνα
Τ. 210 7259-181
hellas@hdi.global

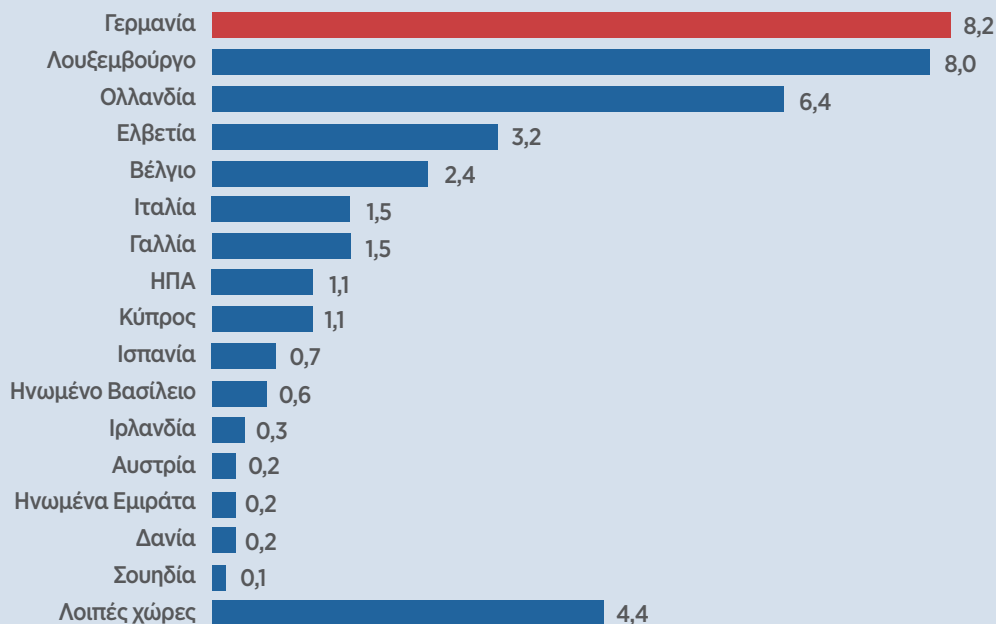
www.hdi.global

Διάγραμμα 2.29: Καθαρές άμεσες επενδύσεις στην Ελλάδα από τη Γερμανία

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος (*) Προσωρινά στοιχεία

Διάγραμμα 2.30: Συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις ανά χώρα προέλευσης, 2019

€ δισ.

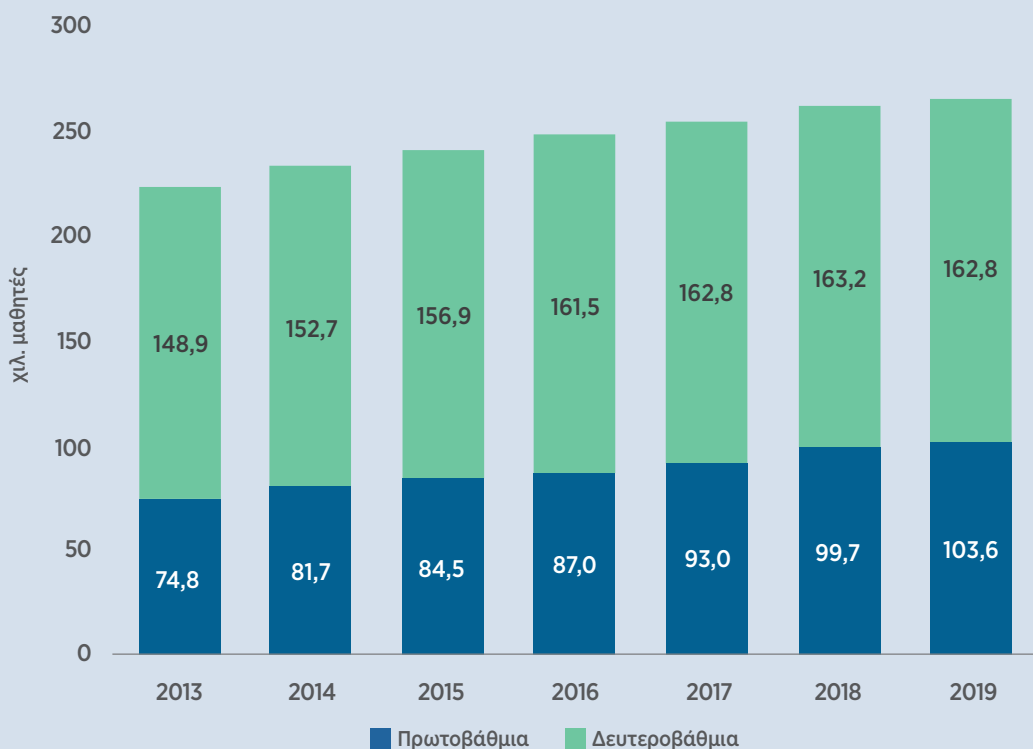
Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Ως αποτέλεσμα αυτών των επενδύσεων, η Γερμανία βρίσκεται στην πρώτη θέση στην κατάταξη χωρών προέλευσης άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα σε όρους συνολικών κεφαλαίων το 2019 (Διάγραμμα 2.30), με ιδιαίτερα υψηλό μερίδιο (20,5%). Ακολουθούν το Λουξεμβούργο (€8,0 δισ. ή 19,9% του συνόλου) και η Ολλανδία (€6,4 δισ. ή 15,9%).

2.6 / Εκπαίδευση και πολιτισμός

Εκτός από σημαντικός εμπορικός εταίρος της Ελλάδας με σημαντικά οφέλη για την οικονομία, οι δεσμοί μεταξύ των δύο χωρών αποτυπώνονται και σε άλλες εκφάνσεις της κοινωνικής ζωής κυρίως στους τομείς του πολιτισμού και της εκπαίδευσης. Η εκμάθηση της γλώσσας, τα Πανεπιστήμια, τα μουσεία και οι αρχαιολογικοί χώροι αποτελούν εργαλεία για την ενδυνάμωση των σχέσεων ανάμεσα στους δύο λαούς.

Διάγραμμα 2.31: Αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα ανά βαθμίδα εκπαίδευσης στην Ελλάδα

Πηγή: Eurostat

Ο αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα ανήλθε σε σχεδόν 163 χιλ. το 2019, με αυξητική τάση από το 2013, ενώ αύξηση σημειώνεται και στον αριθμό των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που έφτασε τις 104 χιλ. Το 16,6% των μαθητών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα το 2019, έναντι 12% το 2013, ενώ στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση το μερίδιο αυξήθηκε στο 24% (22% το 2013 - **Διάγραμμα 2.31**).

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η γερμανική γλώσσα διδάσκεται στο τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ). Το διδακτικό προσωπικό σε αμφότερα τα τμήματα αποτελείται από 30 άτομα (μέλη ΔΕΠ και ειδικό επιστημονικό προσωπικό), ενώ ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών ανέρχεται σε 1.503 στο τμήμα του ΕΚΠΑ και 1.356 στο ΑΠΘ. Το έργο της ακαδημαϊκής κοινότητας υποστηρίζεται επίσης από τη Γερμανική Υπηρεσία Ακαδημαϊκών Ανταλλαγών (DAAD) προσφέροντας σε Έλληνες φοιτητές και επιστήμονες τη δυνατότητα σπουδών και έρευνας στη Γερμανία.

Οι δεσμοί Ελλάδας και Γερμανίας αποτυπώνονται και στον τομέα του πολιτισμού με διαφορετικές εκφάνσεις, μία εκ των οποίων είναι η συμβολή στην αρχαιολογική έρευνα. Το Γερμανικό Αρχαιολογικό Ινστιτούτο ιδρύθηκε το 1874 στην Αθήνα και είναι ένα από τα 17 ξένα αρχαιολογικά ινστιτούτα που βρίσκονται στην Αθήνα. Οι δράσεις του Ινστιτούτου αποσκοπούν στην ανάδειξη, συντήρηση και μελέτη ανασκαφικού υλικού. Σε συνεργασία με την Αρχαιολογική Υπηρεσία έχει πραγματοποιήσει σημαντικές ανασκαφές στην Ελλάδα, μεταξύ των οποίων στην Ολυμπία, στη μυκηναϊκή ακρόπολη της Τίρυνθας και στον αρχαιολογικό χώρο του Κεραμεικού. Διαθέτει επίσης βιβλιοθήκη και συλλογή αρχαιολογικών φωτογραφιών η οποία είναι στη διάθεση ερευνητών και μελετητών από την Ελλάδα και το εξωτερικό.

2.7 / Σύνοψη

Η Γερμανία κατέχει σημαντικό μερίδιο στις εξαγωγές και στις εισαγωγές της Ελλάδας και βρίσκεται στις πρώτες θέσεις στους εξαγωγικούς προορισμούς και τις χώρες προέλευσης εισαγωγών της ελληνικής οικονομίας:

- Το 2019 η αξία των εισαγωγών αγαθών από τη Γερμανία ανήλθε σε €5,9 δισ. (11% του συνόλου των εισαγωγών).
- Η αξία των εξαγωγών ελληνικών αγαθών προς τη Γερμανία διαμορφώθηκε στα €2,2 δισ. το 2019 (7% των συνολικών εξαγωγών).
- Οι εξαγωγές της ελληνικής οικονομίας προς τη Γερμανία αφορούν κυρίως καταναλωτικά αγαθά, τρόφιμα και ποτά καταλαμβάνοντας το 57,9% των συνολικών εξαγωγών προς τη Γερμανία.
- Οι εισπράξεις υπηρεσιών από κατοίκους Γερμανίας διαμορφώθηκαν στα €3,8 δισ. το 2018.
- Το 2019 οι αφίξεις επισκεπτών από τη Γερμανία στην Ελλάδα διαμορφώθηκαν στα 4,0 εκατ. (12% των συνολικών αφίξεων στην Ελλάδα), με τις αντίστοιχες εισπράξεις να προσεγγίζουν τα €3 δισ. (16,3% των συνολικών ταξιδιωτικών εισπράξεων της χώρας).
- Η μέση δαπάνη ανά ταξίδι από Γερμανούς επισκέπτες κυμάνθηκε στα €735 έναντι €535 της μέσης δαπάνης ανά ταξίδι ξένων επισκεπτών στη χώρα.
- Στην Κρήτη, το 27% των εισπράξεων από τον τουρισμό προέρχεται από Γερμανούς επισκέπτες το 2019, ενώ ακολουθούν το Νότιο Αιγαίο (19,2%) και η Κεντρική Μακεδονία (16,1%).
- Οι συνολικές διανυκτερεύσεις από Γερμανούς επισκέπτες το 2019 ανήλθαν σε 37,3 εκατ. (16% των συνολικών διανυκτερεύσεων από ξένους επισκέπτες).
- Τα εισοδήματα από εργασία στη Γερμανία που εισέρρευσαν στην Ελλάδα ανήλθαν σε €13,2 εκατ. το 2019, ενώ τα εισοδήματα Γερμανών εργαζομένων στην Ελλάδα τα οποία μεταφέρθηκαν προς τη Γερμανία προσέγγισαν τα €6,9 εκατ. το 2019.
- Οι εισροές ξένων άμεσων επενδύσεων από τη Γερμανία το 2019 διαμορφώθηκαν σε €455 εκατ., ενώ τα συνολικά κεφάλαια από άμεσες επενδύσεις νομικών και φυσικών προσώπων κατοίκων της Γερμανίας στην Ελλάδα ξεπερνούν σωρευτικά τα €8,2 δισ.
- Η Γερμανία κατατάσσεται πρώτη μεταξύ των χωρών προέλευσης άμεσων επενδύσεων στην Ελλάδα με το μερίδιο να ανέρχεται σε 20,5%.
- Το 2019 ο αριθμός μαθητών που διδάσκονται τη Γερμανική γλώσσα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας ανήλθε σε 104 χιλ. (16,6% των μαθητών στη συγκεκριμένη βαθμίδα) και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε σχεδόν 163 χιλ. (24% των μαθητών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση)
- Η γερμανική γλώσσα διδάσκεται στο τμήμα Γερμανικής Γλώσσας και Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και του ΑΠΘ με το διδακτικό προσωπικό σε αμφότερα τα τμήματα να ανέρχεται σε 30 άτομα (μέλη ΔΕΠ και ειδικό επιστημονικό προσωπικό) και τον αριθμό των εγγεγραμμένων φοιτητών σε 1.503 και 1.356 αντίστοιχα.

3 ΒΑΣΙΚΑ ΜΕΓΕΘΗ ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΤΑΙΡΙΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΕΓΕΒΕ

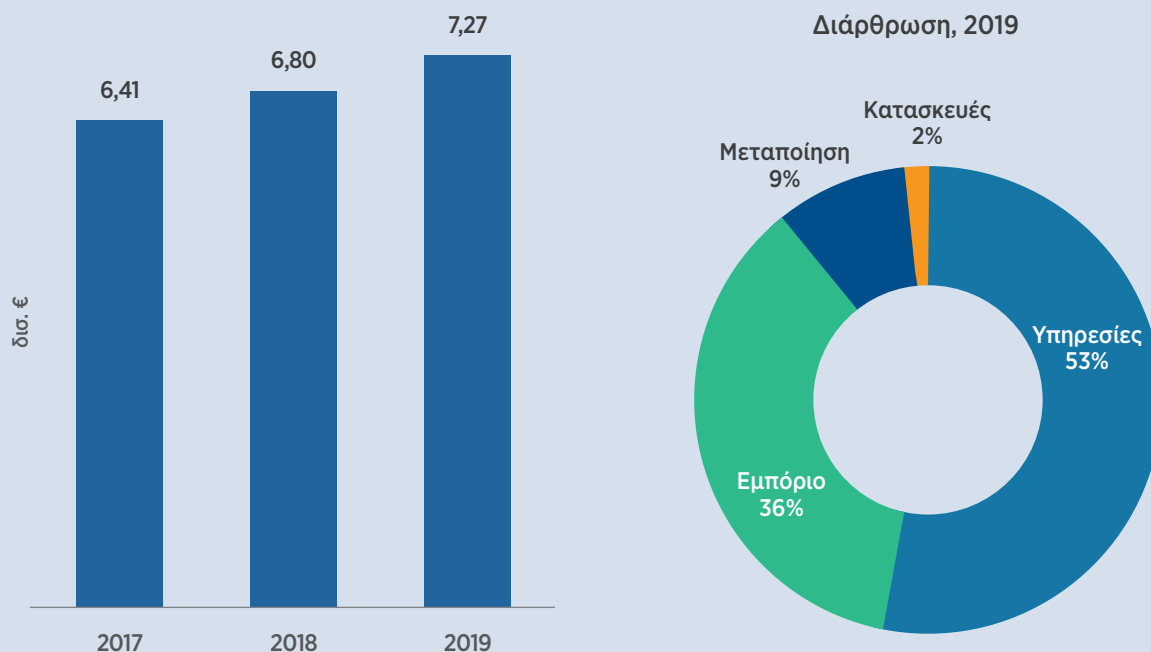
3.1 / Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται στοιχεία από 37 επιχειρήσεις, **αμιγώς γερμανικών συμφερόντων**, μέλη του Επιμελητηρίου που προέκυψαν από έρευνα, η οποία πραγματοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2021, για την αποτύπωση της δραστηριότητάς τους στην ελληνική οικονομία. **Πρόκειται για μεγάλες επιχειρήσεις, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το σημαντικότερο τμήμα της δραστηριότητας της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα.** Ειδικότερα παρουσιάζονται κύρια μεγέθη της δραστηριότητάς τους, όπως ο κύκλος εργασιών, οι επενδυτικές δαπάνες και η απασχόληση, για την τριετία 2017-2019. Οι επιχειρήσεις αυτές δραστηριοποιούνται σε ολόκληρη την επικράτεια και σε διαφορετικούς κλάδους οικονομικής δραστηριότητας. Η πλειονότητα των επιχειρήσεων-μελών του επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα (32 από τις 37 ή 86%) δραστηριοποιούνται στον τομέα των Υπηρεσιών, με το μεγαλύτερο μέρος αυτών (17 επιχειρήσεις) να αφορά το εμπόριο.

3.2 / Κύκλος εργασιών

Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων-μελών του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθε σε 7,3 δισ. ευρώ το 2019,⁶ καταγράφοντας ανοδική πορεία την τριετία 2017-2019. Η πλειονότητα των πωλήσεων προέρχεται από τις εταιρίες-μέλη που ανήκουν στον τομέα των Υπηρεσιών ξεπερνώντας το ήμισυ των εσόδων του δείγματος, ακολουθεί ο τομέας του Εμπορίου καταλαμβάνοντας μεγάλο μέρος του συνολικού τζίρου, ενώ οι λοιπές επιχειρήσεις-μέλη που δραστηριοποιούνται στους κλάδους της Μεταποίησης και των Κατασκευών αντιπροσωπεύουν το 9% και 2%, αντίστοιχα, των συνολικών πωλήσεων (**Διάγραμμα 3.1**).

Διάγραμμα 3.1: Κύκλος εργασιών εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

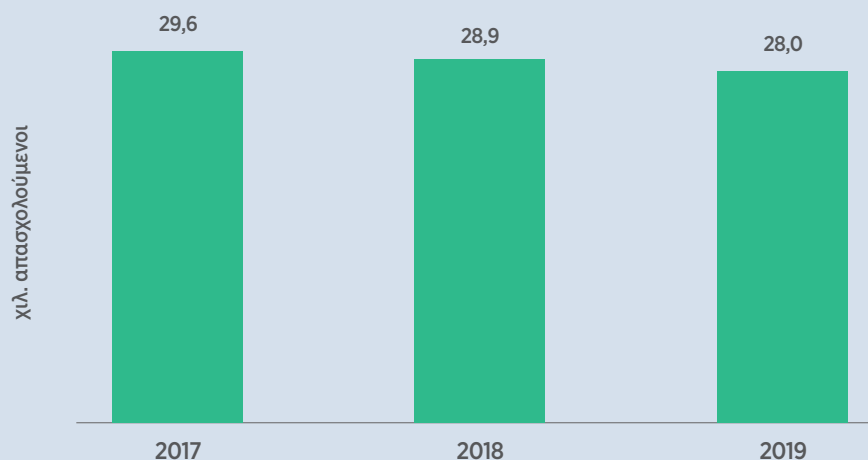
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις, εκτιμήσεις IOBE

⁶ Ο κύκλος εργασιών για το σύνολο της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας στην Ελλάδα εκτιμάται σε €7,7 δισ. το 2016 (Ελληνογερμανικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο, Οι Ελληνογερμανικές σχέσεις σε αριθμούς).

3.3 / Απασχόληση

Το 2019 ο αριθμός των εργαζομένων στις εταιρίες-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθε σε 28 χιλ., παρουσιάζοντας μικρή **κάμψη** σε σχέση με τη διετία 2017-2018. Στις περισσότερες από αυτές τις επιχειρήσεις η απασχόληση κινήθηκε ανοδικά (μία τυπική επιχείρηση του δείγματος παρουσιάζει μέση αύξηση της απασχόλησης 6%⁷ την περίοδο 2017-2019), ενώ οι όποιες μειώσεις οφείλονται σε μεμονωμένες πράξεις αναδιάρθρωσης του εργατικού δυναμικού.

Διάγραμμα 3.2: Απασχόληση σε εταιρίες-μέλη του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

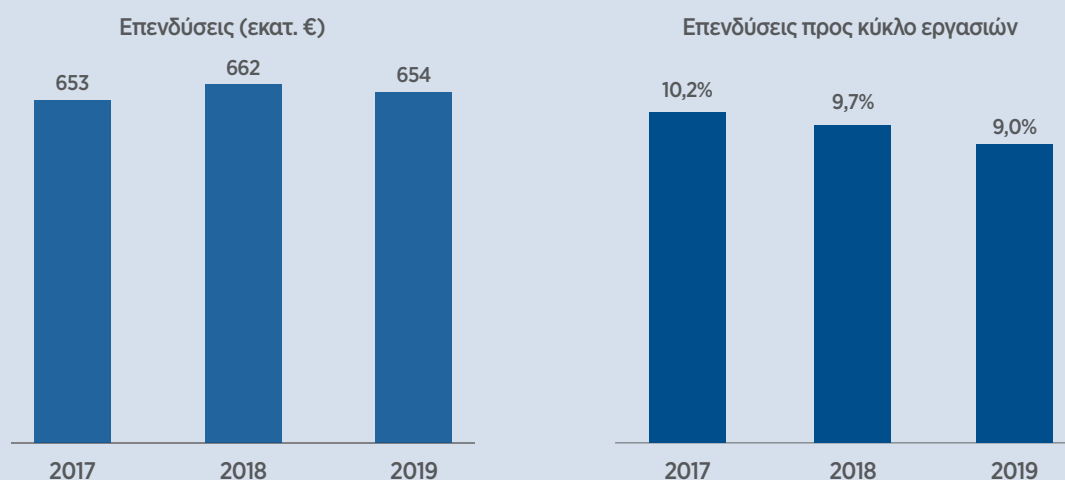

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

3.4 / Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου

Σχεδόν στο σύνολό τους (35 από τις 37 επιχειρήσεις του δείγματος) υλοποίησαν επενδύσεις για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, οι οποίες σωρευτικά την τριετία 2017-2019 ανήλθαν σε περίπου €2 δισ. **Οι επενδυτικές δαπάνες, για τις επιχειρήσεις αυτές που αποτελούν μέρος της γερμανικής επιχειρηματικής κοινότητας, ξεπέρασαν τα €650 εκατ. κάθε έτος** τη συγκεκριμένη περίοδο, καλύπτοντας κατά μέσο όρο το 10% των εσόδων τους (*Διάγραμμα 3.3*).

Διάγραμμα 3.3: Επενδύσεις παγίου κεφαλαίου από εταιρίες-μέλη του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

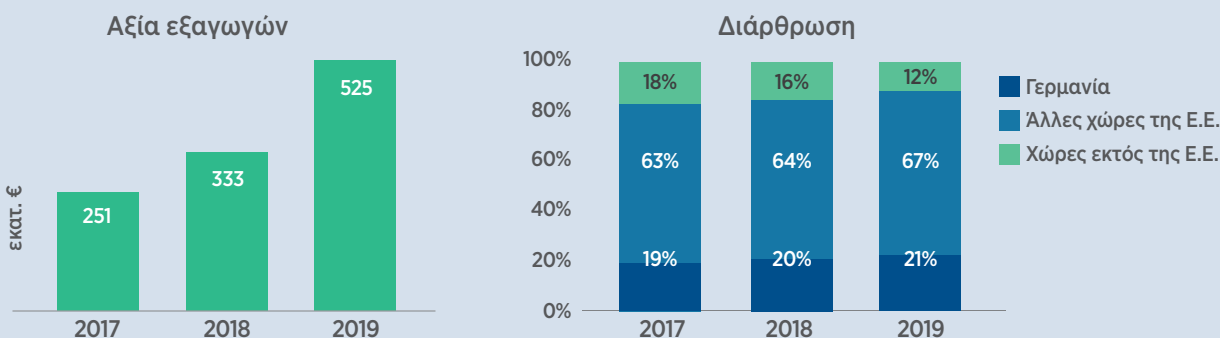
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

⁷ Πρόκειται για την ενδιάμεση τιμή των μέσων ετήσιων ρυθμών μεταβολής (ΜΕΡΜ) της απασχόλησης των επιχειρήσεων του δείγματος για την περίοδο 2017-2019.

3.5 / Εξαγωγές

Δύο στις τρεις επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα είναι εξαγωγικές, με τη συνολική αξία των εξαγωγών (αγαθών και υπηρεσιών) να ανέρχεται σε €525 εκατ. το 2019. Το μερίδιο των εξαγωγών στις συνολικές τους πωλήσεις εμφανίζει διαφοροποίηση, καθώς σε αρκετές από αυτές είναι μικρότερο του 10% του κύκλου εργασιών, ενώ σε άλλες ξεπερνά το μισό ή και περισσότερο των συνολικών τους πωλήσεων. Όσον αφορά τον γεωγραφικό προορισμό, το μεγαλύτερο ποσοστό κατευθύνεται σε χώρες εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Συγκεκριμένα, το 2019 το μερίδιο εξαγωγών προς τις χώρες της Ε.Ε. αποτελούσε το 88%, εκ των οποίων το 21% προς τη Γερμανία, ενώ το εξωκοινοτικό εμπόριο απορρόφησε το 12% (Διάγραμμα 3.4).

Διάγραμμα 3.4: Εξαγωγικό εμπόριο εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2017-2019

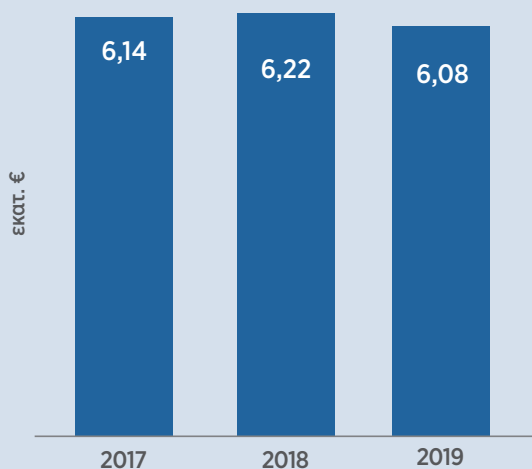
Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις Επεξεργασία στοιχείων: IOBE

3.6 / Εταιρική Κοινωνική Υπευθυνότητα

Οι επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου αναλαμβάνουν εθελοντικές πρωτοβουλίες και δράσεις κοινωνικής προσφοράς στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης (ΕΚΕ) τους. Το 2019 οι χορηγίες και δωρεές των εταιριών-μελών που συμμετείχαν στην έρευνα ανήλθαν σε €6,1 εκατ. (ή 0,1% των ακαθάριστων εσόδων), επίπεδο αντίστοιχο σχεδόν με τη διετία 2017-2018 (Διάγραμμα 3.5).

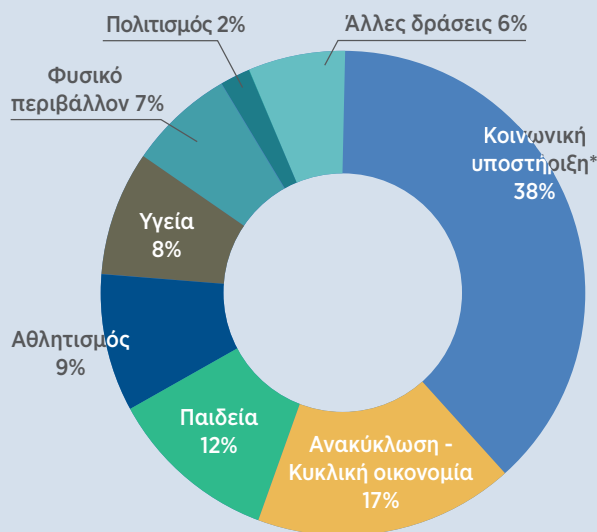
Στο πλαίσιο της κοινωνικής υπευθυνότητας, οι επιχειρήσεις-μέλη του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην έρευνα συνεισφέρουν με χορηγίες και δωρεές σε δράσεις που στηρίζουν ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, την προστασία του περιβάλλοντος (ανακύκλωση και κυκλική οικονομία) και υποστηρίζουν τομείς όπως η Παιδεία, η Υγεία, ο Αθλητισμός και ο Πολιτισμός (Διάγραμμα 3.6).

Διάγραμμα 3.5: Καταμερισμός δαπανών των επιχειρήσεων-μελών του Επιμελητηρίου στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ευθύνης, 2019

Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

Διάγραμμα 3.6: Καταμερισμός δαπανών ανά δράση στο πλαίσιο της Κοινωνικής Ευθύνης, 2019

(*) Χορηγίες και δωρεές σε συλλόγους, σωματεία και τοπικές κοινωνίες
 Πηγή: Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

4 Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

4.1 / Εισαγωγή

Η οικονομική επίδραση μιας δραστηριότητας δεν περιορίζεται στην αξία παραγωγής, την προστιθέμενη αξία, τις θέσεις εργασίας, τα φορολογικά έσοδα και τις ασφαλιστικές εισφορές που άμεσα δημιουργούνται από αυτή τη δραστηριότητα. Περιλαμβάνει, επιπλέον, τις έμμεσες επιδράσεις, οι οποίες δημιουργούνται από τις οικονομικές συναλλαγές με προμηθευτές, καθώς και τις προκαλούμενες επιδράσεις, οι οποίες αναφέρονται στην οικονομική επίδραση από τη δαπάνη των εισοδημάτων των εργαζομένων που δημιουργούνται άμεσα και έμμεσα από αυτή τη δραστηριότητα.

Στο κεφάλαιο αυτό παρουσιάζονται οι εκτιμήσεις της οικονομικής επίδρασης των εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ που συμμετείχαν στην έρευνα. Καθώς πρόκειται για υποσύνολο των επιχειρήσεων μελών του ΕΓΕΒΕ, τα αποτελέσματα της εκτίμησης αποτελούν ένα κάτω όριο της επίδρασης που έχει η ελληνογερμανική επιχειρηματική κοινότητα στην ελληνική οικονομία. Υπολογίζεται η συνεισφορά στην παραγωγή Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ), στην απασχόληση και στα δημόσια έσοδα σε εθνικό επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό προσδιορίζονται οι άμεσες επιδράσεις από τη λειτουργία των συγκεκριμένων επιχειρήσεων στην οικονομία, αλλά και οι επακόλουθες οικονομικές επιδράσεις που προκύπτουν μέσω των διασυνδέσεων με άλλους κλάδους της οικονομίας (έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις).

Διάγραμμα 4.1: Άμεσες, έμμεσες και προκαλούμενες οικονομικές επιδράσεις

Η εκτίμηση της οικονομικής επίδρασης γίνεται στη βάση του υποδείγματος εισροών-εκροών το οποίο λαμβάνει υπόψη τις αλληλεπιδράσεις των κλάδων μιας οικονομίας⁸, χρησιμοποιώντας τα πλέον πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ και τη Eurostat. Η εκτίμηση βασίζεται στον κύκλο εργασιών και τις επενδύσεις των εταιριών - μελών του Επιμελητηρίου που συμμετείχαν στην παρούσα έρευνα.⁹ Ως επενδύσεις λαμβάνονται υπόψη οι δαπάνες για τον σχηματισμό παγίου κεφαλαίου, ενώ δεν περιλαμβάνονται δαπάνες που προκύπτουν από λογιστικές προσαρμογές.

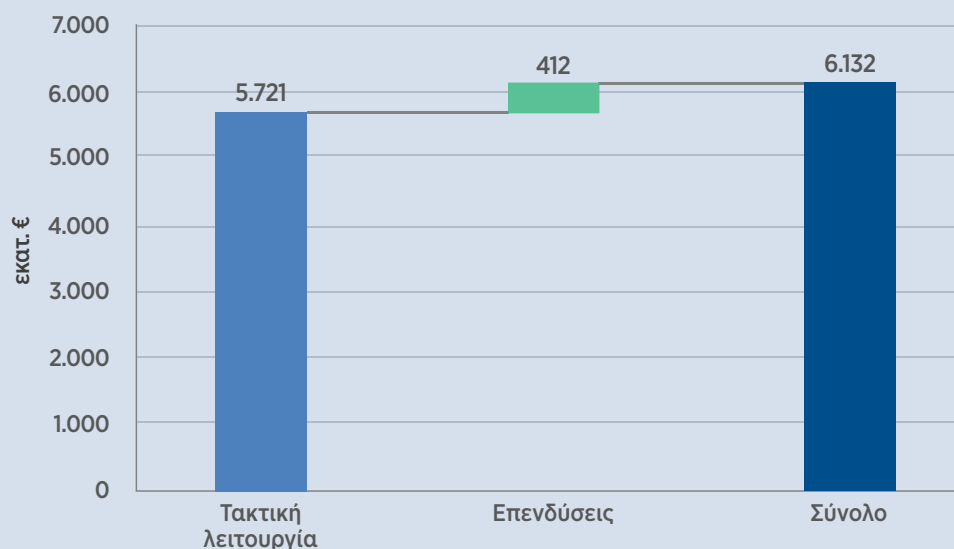
⁸ Περισσότερες λεπτομέρειες για το υπόδειγμα εισροών-εκροών δίνονται στο Παράρτημα της μελέτης.

⁹ Τα μεγέθη των οποίων αποτυπώνονται στο Κεφάλαιο 3 της μελέτης (Διάγραμμα 3.1 για τον κύκλο εργασιών και Διάγραμμα 2.4 για τις επενδύσεις αντίστοιχα).

4.2 / Οικονομικές επιδράσεις για το σύνολο των εταιριών

Η συνολική επίδραση της δραστηριότητας του δείγματος επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ το 2019, σε όρους ΑΕΠ, λαμβάνοντας υπόψη τη λειτουργία των εταιριών, αλλά και το επενδυτικό πρόγραμμα που υλοποίησαν, εκτιμάται σε €6,1 δισ. (ή 3,3% του ΑΕΠ - *Διάγραμμα 4.2*).

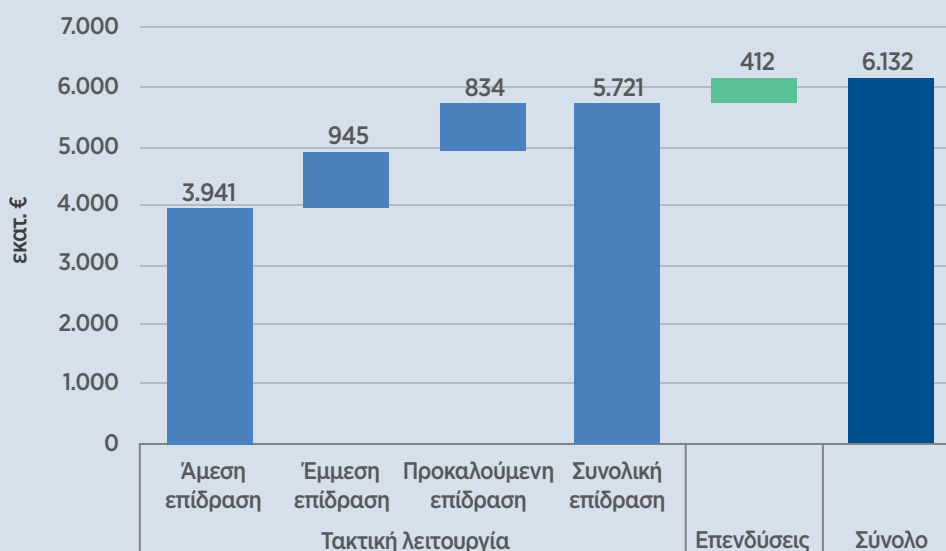
Διάγραμμα 4.2: Επίδραση στο ΑΕΠ από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

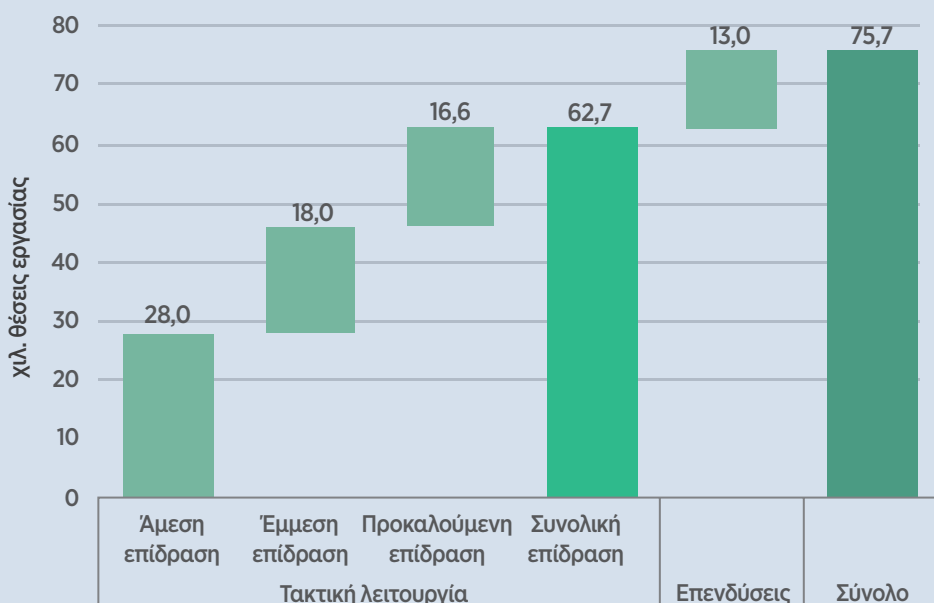
Η άμεση συνεισφορά στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν της ελληνικής οικονομίας (δηλ. η αξία των προϊόντων και υπηρεσιών που προσφέρουν οι επιχειρήσεις, αφαιρώντας την ενδιάμεση ανάλωση αγαθών που χρησιμοποιούνται ως εισροές στην παραγωγική τους λειτουργία) από την τακτική λειτουργία των εταιριών-μελών του Επιμελητηρίου το 2019 εκτιμάται σε €3,9 δισ. Η έμμεση επίδραση από τη ζήτηση που δημιουργείται στην αλυσίδα εφοδιασμού των επιχειρήσεων εκτιμάται σε €945 εκατ., ενώ η προκαλούμενη επίδραση από τις καταναλωτικές δαπάνες των εργαζομένων σε €864 εκατ. (*Διάγραμμα 4.3*). Επομένως, για κάθε ευρώ προστιθέμενης αξίας από τη λειτουργία και τις επενδύσεις των εταιριών-μελών δημιουργούνται άλλα 0,5 ευρώ ΑΕΠ σε άλλους τομείς της ελληνικής οικονομίας (1,5 ευρώ συνολικά).

Διάγραμμα 4.3: Συμβολή στο ΑΕΠ ανά είδος επίδρασης από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Διάγραμμα 4.4: Επίδραση στην απασχόληση από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

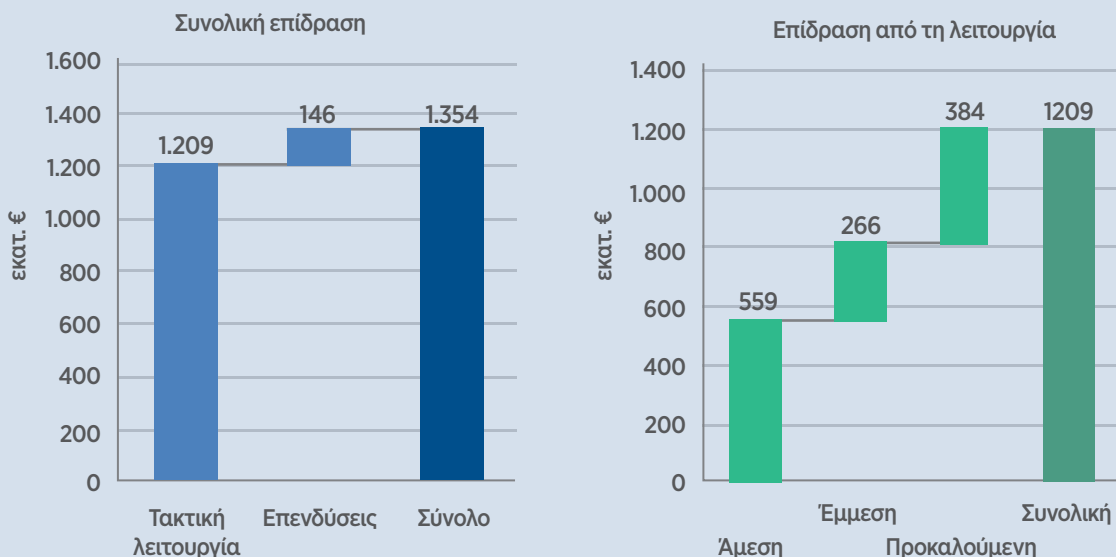

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

Σε όρους απασχόλησης, η συνολική συνεισφορά -συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων- εκτιμάται σε 75,7 χιλ. θέσεις εργασίας το 2019, επίπεδο που αντιστοιχεί στο 1,7% της συνολικής απασχόλησης στην εγχώρια αγορά εργασίας (**Διάγραμμα 4.4**). Η άμεση και έμμεση επίδραση εκτιμάται σε 46 χιλ. θέσεις απασχόλησης.

Τέλος, σημαντική είναι η συνεισφορά στα έσοδα από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης. Τα δημόσια έσοδα του κράτους από φόρους και εισφορές που προκύπτουν άμεσα από την τακτική λειτουργία εκτιμώνται σε €559 εκατ. Στο σκέλος των άμεσων φορολογικών εσόδων οι εργοδοτικές εισφορές που κατέβαλαν οι εταιρίες που συμμετείχαν στην έρευνα το 2019 εκτιμώνται σε περίπου 39 εκατ. ευρώ. Αν περιληφθούν οι έμμεσες και προκαλούμενες επιδράσεις τα έσοδα από φόρους και εισφορές εκτιμώνται σε €1,2 δισ. (**Διάγραμμα 4.5**).

Διάγραμμα 4.5: Επίδραση στα φορολογικά έσοδα από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

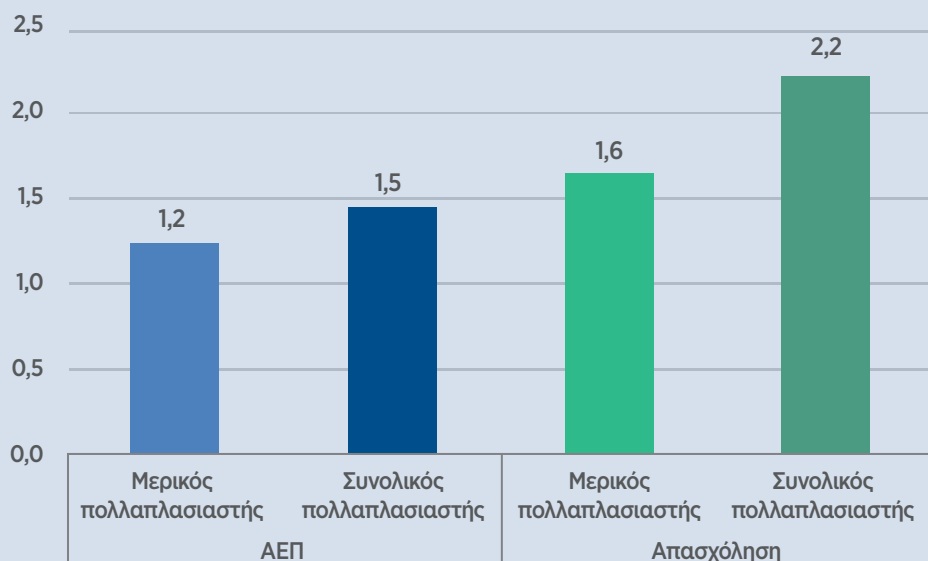
4.3 / Πολλαπλασιαστές επίδρασης

Η συμβολή από τη λειτουργία των εταιριών - μελών του Επιμελητηρίου αποτυπώνεται επίσης με τη χρήση πολλαπλασιαστών. Οι μερικοί πολλαπλασιαστές ορίζονται ως ο λόγος του αθροίσματος άμεσης και έμμεσης επίδρασης προς την άμεση επίδραση και εκφράζουν το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει (στο ΑΕΠ, την απασχόληση κ.λπ.) λόγω των έμμεσων επιδράσεων. Αντίστοιχα, οι συνολικοί πολλαπλασιαστές είναι ο λόγος της συνολικής επίδρασης προς την άμεση επίδραση, εκφράζουν δηλαδή το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τον συνδυασμό έμμεσων και προκαλούμενων επιδράσεων.

Όσον αφορά τους μερικούς πολλαπλασιαστές, κάθε αύξηση κατά ένα ευρώ του ακαθάριστου προϊόντος που παράγεται από τις εταιρίες-μέλη του Επιμελητηρίου οδηγεί σε αύξηση του ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας κατά 1,2 ευρώ, με τον αντίστοιχο πολλαπλασιαστή να ανέρχεται στο 1,6 σε όρους απασχόλησης.

Λαμβάνοντας υπόψη και τις προκαλούμενες επιδράσεις, ο συνολικός πολλαπλασιαστής ΑΕΠ ανέρχεται σε 1,5. Συνεπώς, σε κάθε ευρώ άμεσης συνεισφοράς των εταιριών-μελών, αντιστοιχεί 1,5 ευρώ συνολικής συνεισφοράς στο ΑΕΠ της ελληνικής οικονομίας. Ο αντίστοιχος πολλαπλασιαστής για την απασχόληση ανέρχεται σε 2,2 - δηλ. σε κάθε εργαζόμενο στις επιχειρήσεις-μέλη του ΕΓΕΒΕ αντιστοιχεί συνολική συνεισφορά στην απασχόληση ίση με 2,2 περίπου θέσεις απασχόλησης σε εθνικό επίπεδο. Ισοδύναμα, για κάθε μία θέση που δημιουργείται στις επιχειρήσεις-μέλη ανοίγει τουλάχιστον άλλη μία θέση σε άλλους κλάδους της οικονομίας.

Διάγραμμα 4.6: Πολλαπλασιαστές στο ΑΕΠ και την απασχόληση από τη δραστηριότητα εταιριών-μελών του ΕΓΕΒΕ, 2019

Πηγή: Εκτιμήσεις IOBE

4.4 / Σύνοψη

Οι επιχειρήσεις αμιγώς γερμανικών συμφερόντων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα συνεισφέρουν στην εγχώρια οικονομική δραστηριότητα μέσα από την παραγωγή και διάθεση καινοτόμων αγαθών και υπηρεσιών

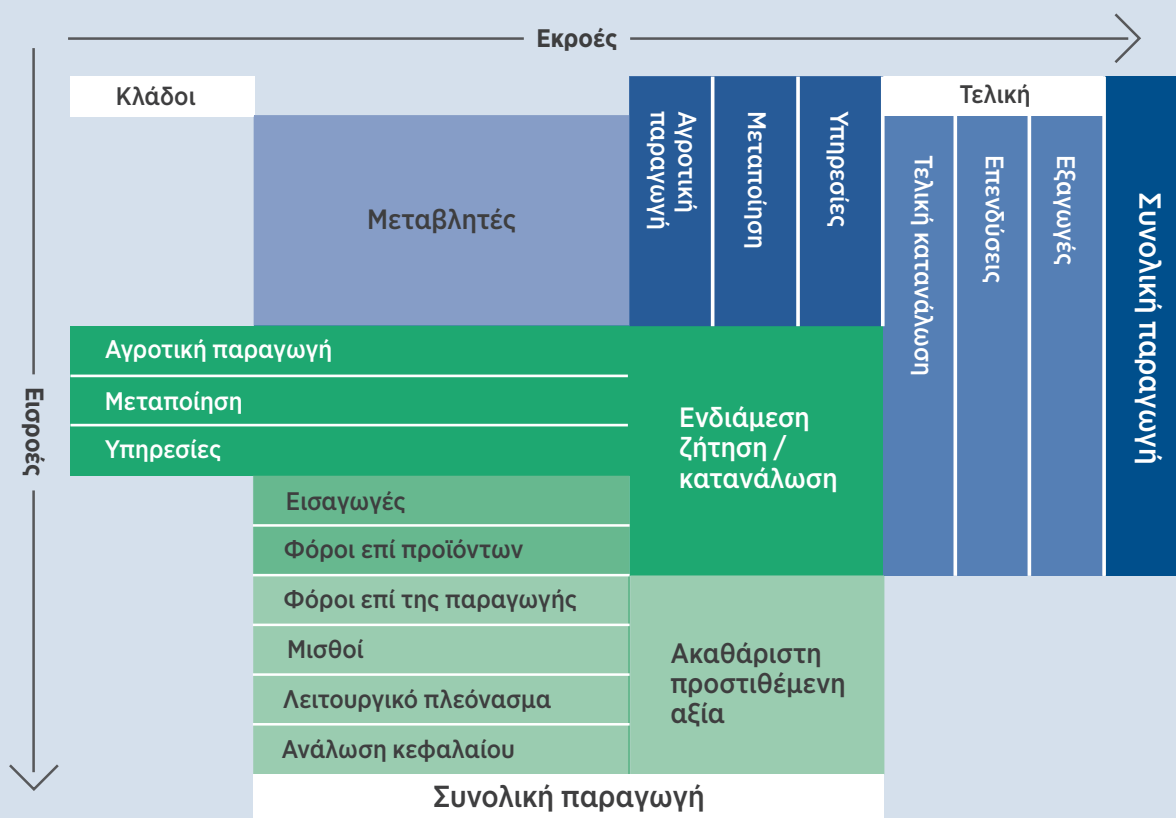
- Σε όρους ΑΕΠ η συνεισφορά στην οικονομία από τη λειτουργία και τις επενδύσεις σε πάγιο εξοπλισμό το 2019 εκτιμάται σε €6,1 δισ.
- Σε όρους απασχόλησης διαμορφώνεται σε 75,7 χιλ. θέσεις εργασίας, εκ των οποίων οι 46 χιλ. επηρεάζονται άμεσα ή έμμεσα από τη δραστηριότητα των επιχειρήσεων-μελών του ΕΓΕΒΕ.
- Όσον αφορά τα φορολογικά έσοδα, η συνολική συμβολή εκτιμάται σε περίπου €1,2 δισ., ενώ στο σκέλος των άμεσων φορολογικών εσόδων οι εργοδοτικές εισφορές που κατέβαλαν οι εταιρίες που συμμετείχαν στην έρευνα το 2019 εκτιμώνται σε περίπου 39 εκατ. ευρώ.

5 ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ

Ο υπολογισμός του οικονομικού αποτυπώματος βασίζεται στο υπόδειγμα εισροών-εκροών, μέθοδο που αναπτύχθηκε από τον οικονομολόγο Wassily Leontief, ο οποίος τιμήθηκε με το βραβείο Νόμπελ Οικονομικών Επιστημών για αυτή την εργασία το 1973. Η οικονομική ανάλυση με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών βασίζεται στα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία κλαδικής διάρθρωσης της ελληνικής οικονομίας.

Πιο συγκεκριμένα, τα στοιχεία αυτά κατηγοριοποιούνται σε 63 κλάδους (όπως κατασκευές, λιανικό εμπόριο, υπηρεσίες καταλύματος και εστίασης κ.ά.). Για κάθε κλάδο δημοσιεύονται στοιχεία σχετικά με την ακαθάριστη αξία παραγωγής του προϊόντος και τις ποσότητες, σε όρους αξίας, των εισροών που χρησιμοποιήθηκαν για την παραγωγή αυτού του προϊόντος (όπως προϊόντα άλλων κλάδων, εργασία, κεφάλαιο και εισαγωγές). Επίσης, δημοσιεύονται στοιχεία για το ύψος των φόρων και ασφαλιστικών εισφορών που καταβλήθηκαν κατά τη διαδικασία παραγωγής κάθε κλάδου, όπως και για τις τελικές χρήσεις του προϊόντος κάθε κλάδου (τελική κατανάλωση από ιδιωτικούς φορείς και από το δημόσιο, αποθέματα, σχηματισμός κεφαλαίου, εξαγωγές). Τα στοιχεία αυτά αποτυπώνονται στους πίνακες εισροών-εκροών για την ελληνική οικονομία (**Διάγραμμα 5.1**).

Διάγραμμα 5.1: Δομή πίνακα εισροών-εκροών

Το υπόδειγμα εισροών-εκροών στηρίζεται σε συγκεκριμένες υποθέσεις, η βασικότερη από τις οποίες αφορά την τεχνολογία παραγωγής, η οποία θεωρείται σταθερή. Θεωρείται δηλαδή ότι για την παραγωγή μιας μονάδας προϊόντος ενός κλάδου απαιτούνται εισροές (προϊόντα-υπηρεσίες και εργασία) σε σταθερές αναλογίες, ανεξάρτητα από το ύψος της συνολικής παραγωγής του κλάδου. Επίσης, οι καταναλωτικές προτιμήσεις και οι τιμές στην οικονομία δεν αλλάζουν ως αποτέλεσμα της μεταβολής που εξετάζεται (π.χ. η δραστηριοποίηση ή όχι ενός κλάδου της οικονομίας), ενώ δεν υπάρχουν περιορισμοί στις παραγωγικές δυνατότητες των κλάδων της οικονομίας. Στο πλαίσιο ενός τέτοιου υποδείγματος, η παραγωγή κάθε κλάδου καθορίζεται από τη ζήτηση για το προϊόν του.

Με βάση τις συγκεκριμένες υποθέσεις υπολογίζονται για κάθε κλάδο η ποσότητα της απαιτούμενης εισροής, καθώς και άλλα μεγέθη (όπως οι μισθοί) ανά μονάδα αξίας τελικού προϊόντος του κλάδου. Με βάση τις απαιτήσεις κάθε κλάδου ανά μονάδα παραγωγής, μπορούν να προσδιοριστούν οι αντίστοιχες απαιτήσεις κάθε κλάδου που αφορούν τις εισροές από τους προμηθευτές του (έμμεση επίδραση). Με παρόμοιο τρόπο, προσδιορίζεται η επίδραση της δραστηριότητας κάθε κλάδου, λόγω των εισοδημάτων που δημιουργούνται για τους εργαζόμενους και τη συνακόλουθη αύξηση της κατανάλωσης των νοικοκυριών τους.

Der Abdruck des deutschen Unternehmertums in der griechischen Wirtschaft

Foundation for Economic
& Industrial Research (IOBE)

Der Beitrag der bilateralen Wirtschaftsbeziehungen mit Deutschland zur griechischen Wirtschaftsleistung

Januar 2021

Die hierin enthaltenen Aussagen und Vorschläge zu politikrelevanten Fragen drücken die Meinungen der Forscher aus und spiegeln nicht zwangsläufig die Ansichten der Mitglieder oder der Leitung von IOBE wider.

Die Studie wurde von **Nikos Paratsiokas**, **Grigoris Pavlou** und **Svetoslav Danchev**, unter der Aufsicht des IOBE-Geschäftsführers, **Prof. Nikos Vettas**, verfasst.

Inhaltsverzeichnis

	Zusammenfassung	147
1	/ Einleitung	150
1.1	/ Einleitung	150
1.2	/ Gegenstand der Studie	150
2	/ Haupttendenzen der bilateralen Wirtschaftsbeziehungen	151
2.1	/ Einleitung	151
2.2	/ Warenhandel	151
2.2.1	/ Anteil Deutschlands an den Importen und Exporten griechischer Erzeugnisse	151
2.2.2	/ Importe und Exporte nach Produktkategorien	154
2.2.3	/ Warenhandel nach Wirtschaftssektoren	156
2.3	/ Zahlungseingänge und -ausgänge für Dienstleistungen	159
2.3.1	/ Zahlungseingänge, -ausgänge und Dienstleistungsbilanz mit Deutschland	159
2.3.2	/ Aufschlüsselung nach Dienstleistungskategorie	160
2.3.3	/ Zahlungseingänge und -ausgänge für Reiseleistungen	162
2.4	/ Einkommenszuflüsse	167
2.5	/ Direktinvestitionen	167
2.6	/ Bildung und Kultur	169
2.7	/ Zusammenfassung	170
3	/ Eckdaten über die Tätigkeit der DGIHK-Mitgliedsunternehmen	171
3.1	/ Einleitung	171
3.2	/ Umsatz	171
3.3	/ Beschäftigung	172
3.4	/ Anlageinvestitionen	172
3.5	/ Exporte	173
3.6	/ Soziale Verantwortung der Unternehmen	173
4	/ Der Beitrag der deutsch-griechischen Unternehmensgemeinschaft zur griechischen Wirtschaft	174
4.1	/ Einleitung	174
4.2	/ Wirtschaftseffekte durch die Gesamtheit der Unternehmen	175
4.3	/ Multiplikatoreffekte	177
4.4	/ Zusammenfassung	177
5	/ Anhang: Zur Methodik der Studie	178

Die Foundation for Economic & Industrial Research (IOBE) ist eine private, nicht gewinnorientierte, gemeinnützige Forschungseinrichtung. Sie wurde 1975 mit zwei Hauptschwerpunkten gegründet: einerseits die Förderung der wissenschaftlichen Forschung zu aktuellen und neu auftretenden Problemen der griechischen Wirtschaft und andererseits die Bereitstellung von objektiven Informationen und Formulierung von Empfehlungen zur allgemeinen Politikgestaltung.

Copyright © Foundation for Economic & Industrial Research

Jegliche Vervielfältigung oder Übersetzung, auch auszugsweise, bedarf der Zustimmung des Herausgebers.

Foundation for Economic & Industrial Research (IOBE)

Tsami Karatasou 11, 117 42 Athen, Tel.: 0030 210 9211200-10, Fax: 0030 210 9228130 & 0030 210 9233977

E-mail: info@iobe.gr - URL: www.iobe.gr

ZUSAMMENFASSUNG

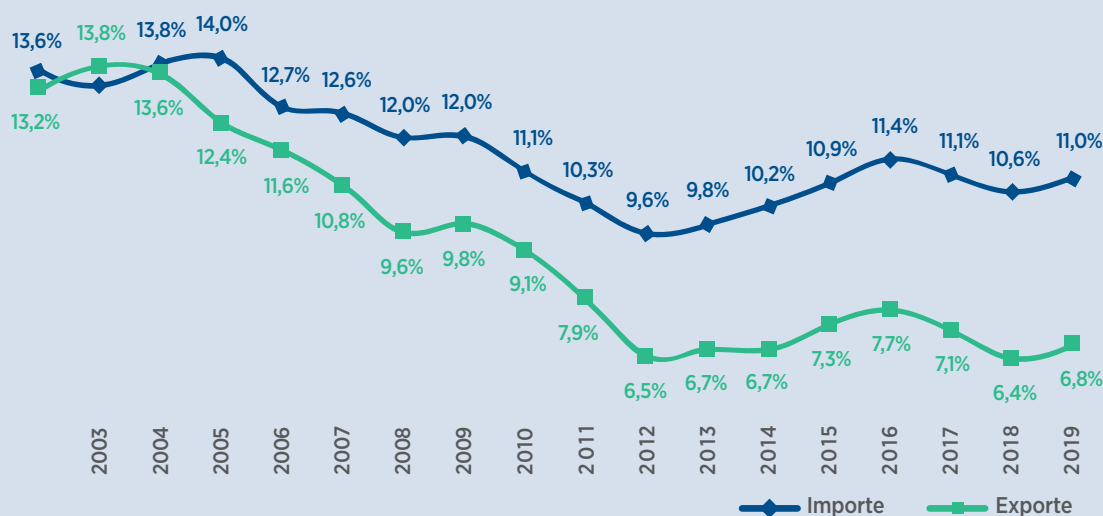
Das Hauptziel dieser Studie besteht darin, den Beitrag der bilateralen deutsch-griechischen Wirtschaftsbeziehungen zur griechischen Wirtschaftsleistung zu erfassen. Die Studie untersucht die Entwicklung der Handels- und Investitionsströme zwischen beiden Ländern und ermittelt die direkten, indirekten und induzierten Auswirkungen der Betriebstätigkeit und der Investitionen von Mitgliedsunternehmen der Deutsch-Griechischen Industrie- und Handelskammer auf die griechische Wirtschaft.

Einleitung Deutschland ist einer der größten Handels- und Investitionspartner Griechenlands. Der hohe Stellenwert Deutschlands in den internationalen Wirtschaftsbeziehungen mit Griechenland resultiert aus der jahrzehntelangen Entwicklung enger Geschäftskontakte zwischen beiden Ländern. Einen wichtigen Beitrag zur Entwicklung dieser Beziehungen spielte u.a. auch die 1924 gegründete Deutsch-Griechische Industrie- und Handelskammer (DGIHK), die Teil des globalen Netzwerks der Deutschen Auslandshandelskammern (AHK) ist.

Handelsbeziehungen mit Deutschland

Deutschland hält einen bedeutenden Anteil am griechischen Außenhandel und eine führende Position als Exportdestination und Herkunftsland für Importe der griechischen Wirtschaft inne. Im Jahr 2019 beliefen sich die Exporte griechischer Produkte nach Deutschland auf 2,2 Mrd. €, während der Wert der aus Deutschland importierten Erzeugnisse über 5,9 Mrd. € betrug, was ein griechisches Handelsbilanzdefizit von 3,7 Mrd. € ausmacht. Im Gegensatz dazu verzeichnet Griechenland im Dienstleistungssektor historisch einen Überschuss im bilateralen Handel (2,6 Mrd. € im Jahr 2018), zumal die Einnahmen aus Deutschland gegenüber den Zahlungen für Dienstleistungen nach Deutschland auf einem viel höheren Niveau liegen (jeweils 3,8 Mrd. € gegenüber 1,2 Mrd. € im Jahr 2018).

Abbildung 1: Anteil des deutsch-griechischen Zahlungsverkehrs am gesamten griechischen Zahlungsverkehr

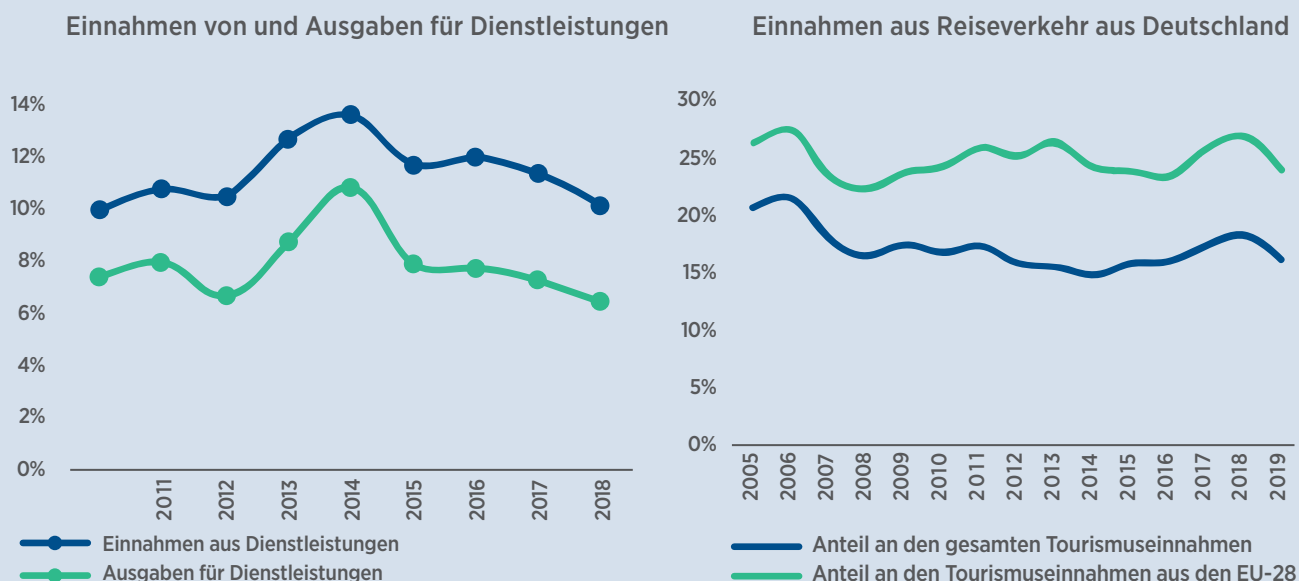
Quelle: Bank of Greece

Etwa 12% der durchschnittlichen griechischen Warenimporte im Zeitraum 2002-2019 stammten aus Deutschland, während im selben Zeitraum 9% der griechischen Warenexporte nach Deutschland gingen (**Abbildung 1**). In Bezug auf den innergemeinschaftlichen Handel (EU-28) machen Importe aus Deutschland 21% der gesamten Importe Griechenlands aus, gegenüber 12% der Exporte. Die Pandemie wirkte sich negativ auf die Handelsströme im Jahr 2020 aus. Dennoch verstärkte sich der Anteil der deutsch-griechischen Beziehungen am internationalen Handel, während der Handelsrückgang mit der restlichen Welt stärker ausfiel. Genauer betrachtet verzeichneten die Warenimporte aus Deutschland im 9-Monatszeitraum Januar bis September 2020 einen Rückgang von 4,9% gegenüber dem Vorjahreszeitraum 2019, im Vergleich zu einem 14,2% Rückgang der Gesamtimporte. Im gleichen Zeitraum stiegen die Exporte nach Deutschland um 4,0% gegenüber einem Gesamtrückgang von 11,7%. Diese Veränderungen erhöhten den Anteil der Importe aus Deutschland im ersten 9-Monatszeitraum 2020 auf 12,2% gegenüber 11,0% im Jahr 2019, mit einem entsprechenden Anteil griechischer Exporte von 7,9% gegenüber 6,7% im Jahr 2019.

Im Hinblick auf die Produktkategorien, betreffen die griechischen Wirtschaftsexporte nach Deutschland hauptsächlich Konsumgüter, Lebensmittel und Getränke, die im Zeitraum 2015-2019 57,9% der gesamten Exporte nach Deutschland ausmachten. Auf Sektorebene machten Lebensmittel 2019 etwa 1/4 (24,2%) der Gesamtexporte nach Deutschland aus, gefolgt von der Pharmabranche mit 13,5% und der Grundmetallindustrie (Aluminium, Kupfer usw.) mit 13,1%. Im Jahr 2020 stieg der Anteil der

Lebensmittelindustrie um 2,7 Prozentpunkte, wie auch jener der landwirtschaftlichen Erzeugnisse (um 2,1 Einheiten), im Gegensatz zur Ölraffineriebranche, die einen Rückgang verzeichnete.

Abbildung 2: Anteil der Tourismuseinnahmen aus Deutschland

Quelle: Bank of Greece

Der Anteil der Dienstleistungseinnahmen von in Deutschland ansässigen Personen an den gesamten Dienstleistungseinnahmen Griechenlands belief sich 2018 auf 10,1%, wobei ein Abwärtstrend gegenüber dem Höchststand aus dem Jahr 2014 (13,6%) verzeichnet wurde. In Bezug auf die Reisesströme befinden sich die Reisenden aus Deutschland zahlenmäßig bei weitem in der Überzahl. Im Jahr 2019 kamen 4,0 Millionen Besucher aus Deutschland nach Griechenland.

Bei den griechischen Einnahmen aus dem Reiseverkehr, die einen Hauptbestandteil der Einnahmen aus Dienstleistungen ausmachen, hält Deutschland im gesamten Zeitraum 2005-2019 den höchsten Anteil (17,2%). Mit rund 735 € pro Reise geben deutsche Besucher im Schnitt mehr aus, als die durchschnittlichen Ausgaben aller Reisenden, die sich zeitübergreifend auf 535 € belaufen. Der pandemiebedingte Rückgang der Reiseankünfte in den ersten neun Monaten 2020 fiel geringer in Bezug auf Deutschland aus (-66,7%), im Vergleich zum Gesamtrückgang (-77,2%); der entsprechende Umsatzrückgang (-69,4%) führte damit zu einer anteiligen Erhöhung an Ankünften und Einnahmen aus Deutschland.

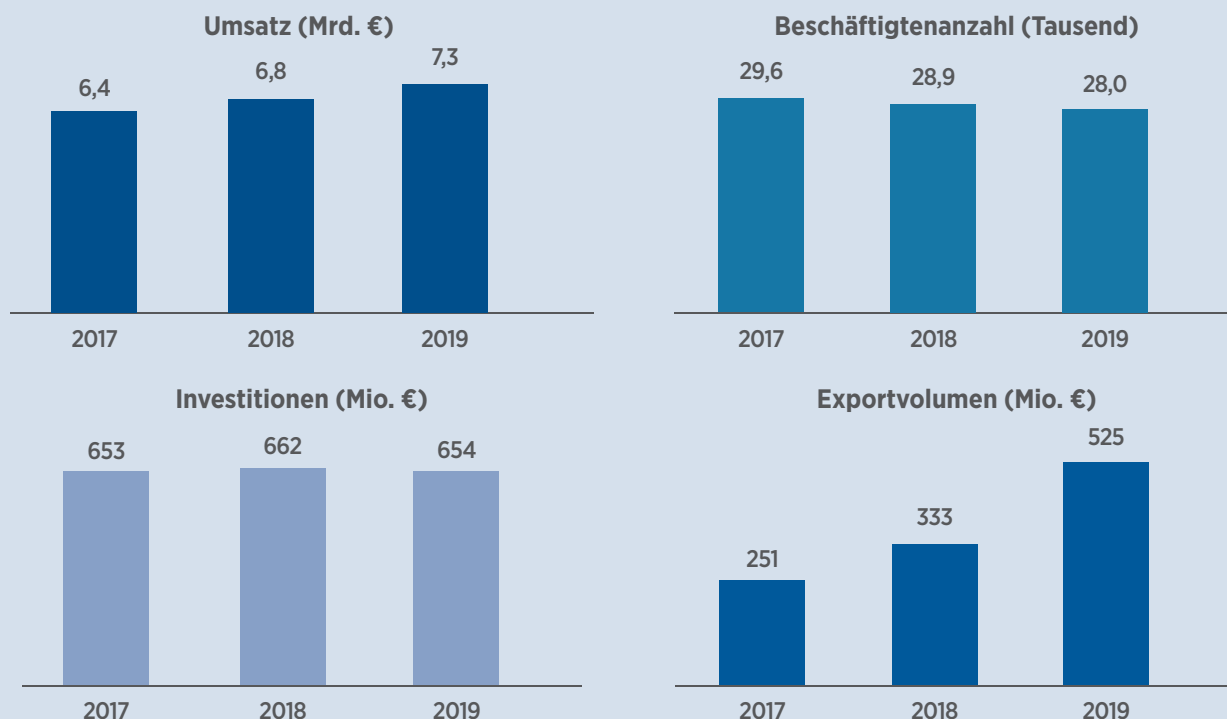
Auf die Einkommenszuflüsse aus Deutschland, primär aus Tätigkeitseinkommen und sekundär aus Heimatüberweisungen, entfielen 5,3% bzw. 16,4% der Gesamteinkünfte, die 2019 in die griechische Wirtschaft flossen. Schließlich nimmt Deutschland einen besonderen Stellenwert in der griechischen Wirtschaft im Bereich der Direktinvestitionen ein, durch die langjährige und stabilere Wirtschaftsbeziehungen widerspiegelt werden. Im Jahr 2019 betrug das gesamte Direktinvestitionskapital, das von in Deutschland ansässigen juristischen und natürlichen Personen nach Griechenland floss, über 8,2 Mrd. € und verzeichnete somit einen deutlichen Zuwachs ab 2007. Damit rangiert Deutschland in der Reihenfolge der Quellenländer von Direktinvestitionen an erster Stelle, mit 20,5% des gesamten in Griechenland investierten Kapitals in Form von ausländischen Direktinvestitionen.

Eckdaten über die Tätigkeit der DGIHK-Mitgliedsunternehmen

Die DGIHK-Mitglieder sind griechenlandweit tätig und auf die Lieferung von Produkten und die Erbringung von Dienstleistungen in der Verarbeitungsindustrie bzw. im Dienstleistungssektor, wie z.B. Handel, Telekommunikationen, Versicherungen und Unterstützungsdienstleistungen für den Transport spezialisiert. Der Vertrieb von Produkten und Dienstleistungen mit hoher Wertschöpfung stärkt die heimische Wirtschaftstätigkeit, trägt zur Schaffung neuer Arbeitsplätze und zur Entwicklung der griechischen Wirtschaft bei.

Eine Umfrage, an der 37 in Griechenland ansässige große DGIHK-Mitgliedsunternehmen mit 100-prozentiger deutscher Kapitalbeteiligung teilgenommen haben, zeigt den Wachstumsverlauf dieser Unternehmen (Abbildung 3). Im 3-Jahres-Zeitraum 2017-2019 stieg der Umsatz von 6,4 Mrd. € auf 7,3 Mrd. € im Jahr 2019, bei einer Beschäftigtenzahl von 28.000. Nahezu alle stichprobenartig befragten Unternehmen haben Anlageinvestitionen getätigt, die sich im 3-Jahres-Zeitraum 2017-2019 kumulativ auf rund 2 Mrd. € beliefen. Ferner ging es bei zwei von drei DGIHK-Mitgliedern, die an der Umfrage teilgenommen haben, um exportorientierte Unternehmen, mit einem Gesamtwert an Waren- und Dienstleistungsexporten im Jahr 2019 i.H.v. 525 Mio. €.

Abbildung 3: Kennzahlen der DGIHK-Mitgliedsunternehmen, die an der Umfrage teilgenommen haben

Quelle: Jahresfinanzberichte

Beitrag zur griechischen Wirtschaft

Die Tätigkeiten der DGIHK-Mitgliedsunternehmen führen einen wahren Hebelwirkungseffekt auf das griechische Wirtschaftswachstum aus. Unter Berücksichtigung der Wechselwirkungen mit anderen Wirtschaftszweigen wird der Gesamtbeitrag der Unternehmen aus ihrem regelmäßigen Betrieb, bezogen auf das BIP, sowie das von ihnen durchgeführte Investitionsprogramm 2019 auf 6,1 Mrd. € bzw. 3,3% des BIP taxiert (**Tabelle 1**).

Bezogen auf die Beschäftigung wird der Gesamtbeitrag 2019 auf 75.700 Arbeitsplätze geschätzt, was 1,7% der Gesamtbeschäftigung auf dem heimischen Arbeitsmarkt entspricht. Die Staatseinnahmen aus Steuern und Beiträgen übersteigen 1,3 Mrd. €.

Tabelle 1: Beitrag der DGIHK-Mitgliedsunternehmen zur griechischen Wirtschaft

	Regelmäßiger Betrieb	Investitionen	Gesamt
BIP (Mio. €)	5.720,7	411,5	6.132,2
Beschäftigung (in Tausend)	62,7	13,0	75,7
Steuereinnahmen (Mio. €)	1.208,5	145,7	1.354,2

Quelle: IOBE-Schätzungen

Daraus ergibt sich der durchaus bedeutende Einfluss der deutsch-griechischen Wirtschaftsgemeinschaft auf die griechische Wirtschaft, der über die vorgenannten Schätzungen weit hinausgeht, zumal die Analyse auf einer Untergruppe von DGIHK-Mitgliedsunternehmen beruhte. Im Hinblick auf die Multiplikatoreffekte wird geschätzt, dass für jeden durch die deutsch-griechische Wirtschaftsgemeinschaft im Land erwirtschafteten Euro das BIP Griechenlands um insgesamt 1,5 € steigt. Gleichermaßen werden durch jeden einzelnen Arbeitsplatz in Unternehmen der deutsch-griechischen Wirtschaftsgemeinschaft 2,2 Arbeitsplätze in der gesamten griechischen Wirtschaft unterstützt.

1 EINLEITUNG

1.1 / *Einleitung*

Deutschland gehört zu den größten Handels- und Investitionspartnern Griechenlands. Im Warenhandel liegt Deutschland (nach Italien) an zweiter Stelle in Bezug auf den griechischen Exportanteil (6,8% im Jahr 2019) und an erster Stelle in Bezug auf den Anteil an griechischen Importen (11,1% im Jahr 2019). Deutschland ist das Hauptzielland griechischer Dienstleistungsexporte (10,1% im Jahr 2018) und steht an dritter Stelle bei den Dienstleistungsimporten (6,4% im Jahr 2018). Als Herkunftsland ausländischer Direktinvestitionen in Griechenland spielt Deutschland eine führende Rolle mit einem Gesamtvolumen von Investitionskapital i.H.v. über 6,9 Mrd. € Ende 2018 (22,7% des Gesamtinvestitionskapitals). Außerdem entfällt auf Deutschland unter den Zielländern griechischen Direktinvestitionskapitals ein gewisser, wenn auch niedriger Anteil (1,9% Ende 2018).

Der hohe Stellenwert Deutschlands in den internationalen Wirtschaftsbeziehungen mit Griechenland ist das Ergebnis der jahrzehntelangen Entwicklung enger Geschäftskontakte zwischen beiden Ländern. Dazu haben die Bemühungen der Deutsch-Griechischen Industrie- und Handelskammer (DGIHK) eine wesentliche Rolle gespielt.

Die DGIHK wurde 1924 gegründet und sie gehört zum Netzwerk der Deutschen Auslandshandelskammern (AHK). Sie fördert die Handels- und Geschäftsbeziehungen zwischen beiden Ländern durch eine Vielzahl an Dienstleistungen und Aktivitäten wie die Bereitstellung von Marktinformationen, Organisation von Delegationsreisen, Teilnahme an europäischen und nationalen Projekten, Rechts- und Steuerberatung, Übersetzungen und sonstige Dienstleistungen für die Entwicklung von Unternehmenspartnerschaften.

Die durch die Initiativen der Kammer entstehende Pflege und der Ausbau der bilateralen Wirtschaftsbeziehungen leisten einen positiven Beitrag zum Wirtschaftswachstum und sozialen Wohlstand beider Länder.

1.2 / *Gegenstand der Studie*

Das Hauptziel dieser Studie besteht darin, den Beitrag der Wirtschaftsbeziehungen zwischen Griechenland und Deutschland zur griechischen Wirtschaftsleistung zu erfassen. Im Rahmen der Studie werden die Trends der Handels- und Investitionsströme zwischen beiden Ländern untersucht und der Beitrag der DGIHK-Mitgliedsunternehmen zur griechischen Wirtschaft abgeschätzt.

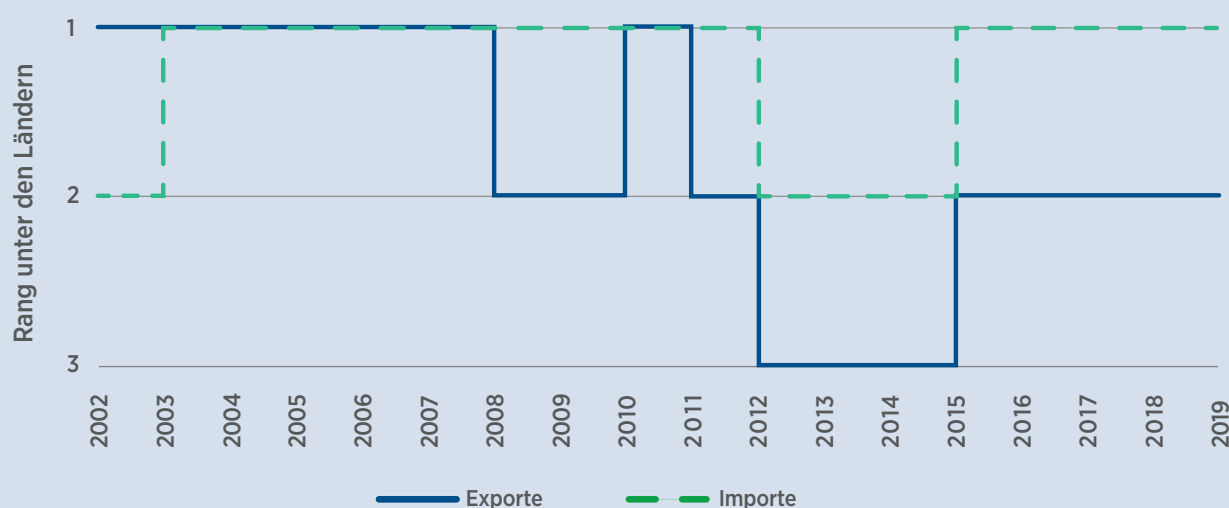
Zum Aufbau der Studie: Im folgenden Kapitel werden die Handelsgeschäfte zwischen Griechenland und Deutschland erörtert. Kapitel 3 umfasst Daten und Entwicklungen in Bezug auf grundlegende Betriebsgrößen von DGIHK-Mitgliedsunternehmen, die an einer Umfrage zur Erfassung ihrer Tätigkeit in der griechischen Wirtschaft teilgenommen haben. Abschließend wird der Beitrag ihrer Geschäftstätigkeit und der von ihnen getätigten Investitionen in Bezug auf Wirtschaftsleistung, Beschäftigung und Steuereinnahmen bewertet.

2 HAUPTTENDENZEN DER BILATERALEN WIRTSCHAFTSBEZIEHUNGEN

2.1 / Einleitung

Deutschland gehört traditionell zu einem der wichtigsten Handelspartner Griechenlands, mit einem erheblichen Anteil an griechischen Exporten und Importen und hält eine führende Position als Exportdestination und Herkunftsland für Importe der griechischen Wirtschaft inne. Insbesondere im Warenverkehr¹ rangiert Deutschland seit 2015 an erster Stelle als Herkunftsland griechischer Importe und an zweiter Stelle als Zielland griechischer Exporte (**Abbildung 2.1**).

Abbildung 2.1: Deutschland in der Rangliste aller Länder

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA

2.2 / Warenhandel

Die Exporte griechischer Produkte nach Deutschland beliefen sich im Jahr 2019 auf 2,2 Mrd. € (**Abbildung 2.2**) und verzeichneten damit im Zeitraum 2002-2019 einen relativ stabilen Anstieg mit einer durchschnittlichen jährlichen Änderungsrate² von 2,0%. Auf der Importseite wurden wiederum stärkere Veränderungen infolge der Nachfrageschwankungen im Zuge der Wirtschaftskrise in Griechenland verzeichnet. Die Importe aus Deutschland stiegen von 5,1 Mrd. € im Jahr 2002 auf 7,7 Mrd. € im Jahr 2008 und gingen von 2012 bis 2015 auf rund 4,5 Mrd. € zurück. Durch die allmähliche Erholung der griechischen Wirtschaft ab 2016 kehrten die Importe aus Deutschland wieder auf einen Aufwärtstrend zurück und überstiegen 2019 die 5,9 Mrd. €. Infolgedessen fiel das Handelsbilanzdefizit der griechischen Wirtschaft mit Deutschland im Jahr 2019 nahezu auf den Jahresdurchschnitt des Zeitraums 2002-2019 (3,7 Mrd. €) zurück, wobei im Zeitraum 2009-2013 ein deutlicher Rückgang zu verzeichnen war.

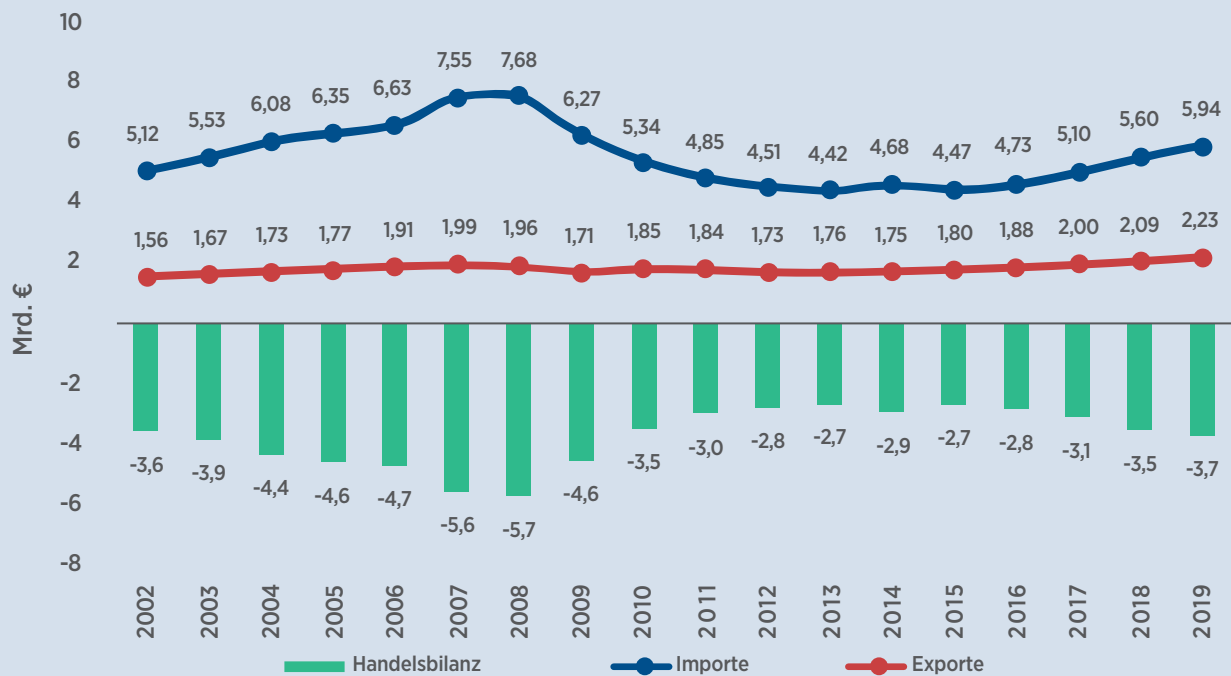
2.2.1 / ANTEIL DEUTSCHLANDS AN GRIECHISCHEN WARENIMPORTEN UND -EXPORTEN

Etwa 12% der durchschnittlichen griechischen Warenimporte im Zeitraum 2002-2019 stammten aus Deutschland, gegenüber 9% der Exporte. Einen Rückgang erfuhr der Im- und Exportanteil von und nach Deutschland im Zeitraum 2006 bis 2012, während anschließend der Anteil der griechischen Importe aus Deutschland sich bei 10% - 11% einpendelte und der Anteil der Exporte etwa 7% erreichte (**Abbildung 2.3**).

¹ Die Waren werden in einer Analyse nach der statistischen Systematik der Wirtschaftszweige 2008 (Nace Rev. 2) anhand der Eurostat-Datenbank "International Trade by CPA" erfasst und beziehen sich auf die Abteilungen 01 bis 38.

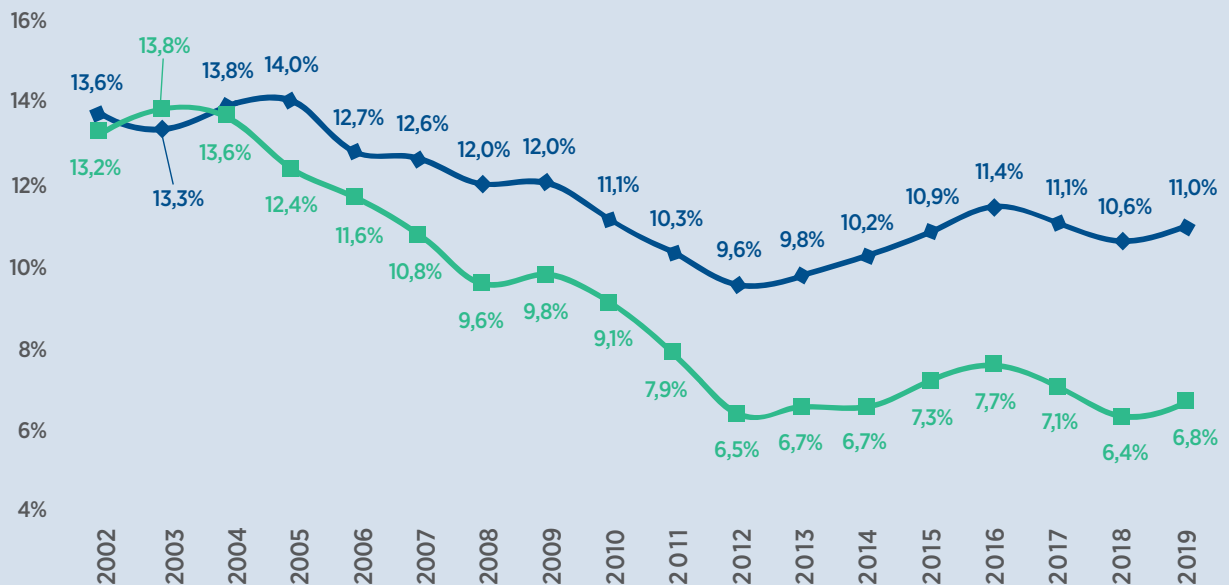
² Compounded Annual Growth Rate - CAGR

Abbildung 2.2: Importe/Exporte und Warenverkehrsbalanz mit Deutschland

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA

Abbildung 2.3: Anteil des deutsch-griechischen Warenverkehrs am gesamten griechischen Geschäftsverkehr

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA

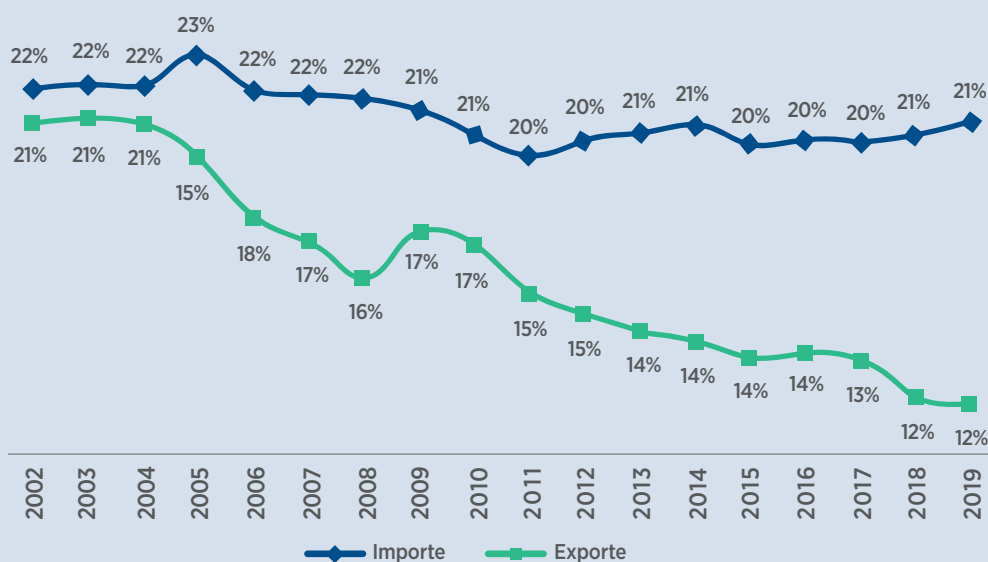
Im innereuropäischen Handel machen Importe aus Deutschland 21% der gesamten Importe Griechenlands aus den EU-28 aus. In den letzten zwei Jahrzehnten blieb dieser Anteil relativ unverändert. Dagegen war der Anteil der griechischen Exporte nach Deutschland an den Gesamtexporten in die EU im Zeitraum 2002-2019 weiterhin rückläufig, was zu einem Rückgang des Anteils auf 12% der Gesamtexporte in EU-28-Länder führte gegenüber 21% Anfang 2000 (**Abbildung 2.4**).

Die COVID-19-Pandemie hat die globalen Handelsströme erheblich beeinträchtigt und die Importe und Exporte von Waren und Dienstleistungen eingeschränkt. Da es sich aber um einen horizontalen Rückgang der Handelsströme handelte, blieben die entsprechenden Anteile pro Land womöglich unbeeinflusst. Die Warenimporte aus Deutschland gingen im 9-Monatszeit-

raum Januar bis September 2020 um 4,9% gegenüber dem Vorjahreszeitraum zurück, während die griechische Wirtschaft insgesamt einen Rückgang von 14,2% verzeichnete. Dieser war im außergemeinschaftlichen Handelsverkehr stärker ausgeprägt (-24,5%) im Vergleich zum innergemeinschaftlichen Handel (-3,8%). Darüber hinaus sind die Importe im innergemeinschaftlichen Handel seit Juni gestiegen, im Gegensatz zum starken Einbruch des Handelsverkehrs mit Drittstaaten.

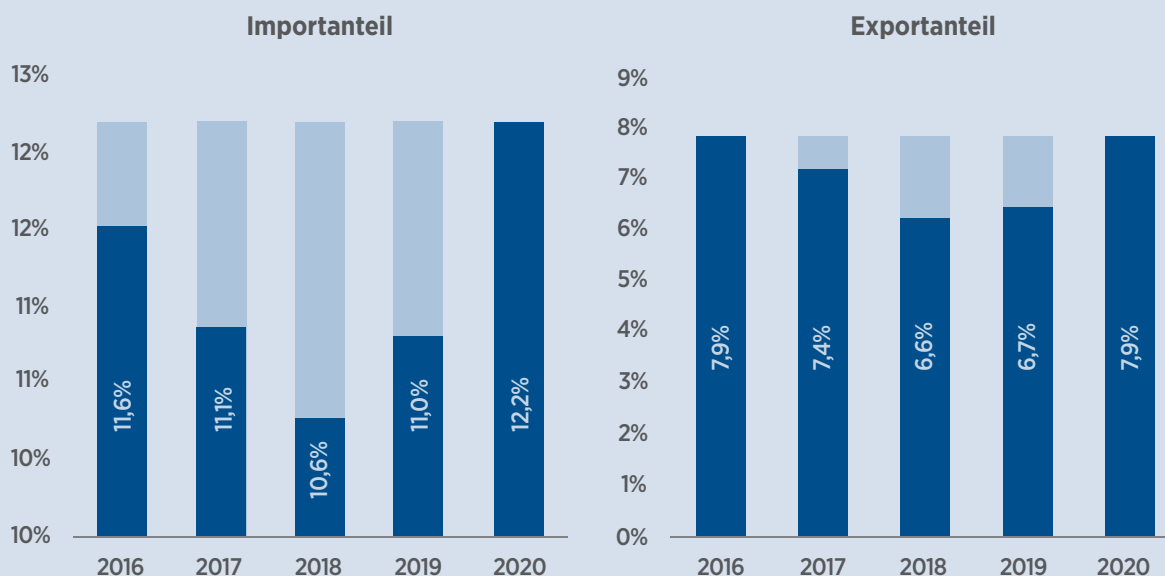
Die Exporte nach Deutschland stiegen im ersten 9-Monatszeitraum 2020 um 4,0%, wogegen sie, bezogen auf die gesamte griechische Wirtschaft, einen Rückgang um 11,7% erfuhren. Diese Veränderungen erhöhten den Anteil der Importe aus Deutschland im ersten 9-Monatszeitraum 2020 auf 12,2% gegenüber 11% im Jahr 2019, während die griechischen Exporte 7,9% gegenüber 6,7% im Jahr 2019 entsprachen (**Abbildung 2.5**).

Abbildung 2.4: Anteil des deutsch-griechischen Warenverkehrs am gesamten innergemeinschaftlichen Handelsverkehr Griechenlands

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA

Abbildung 2.5: Anteil des deutsch-griechischen Warenverkehrs am gesamten griechischen Geschäftsverkehr (Januar - September)

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA

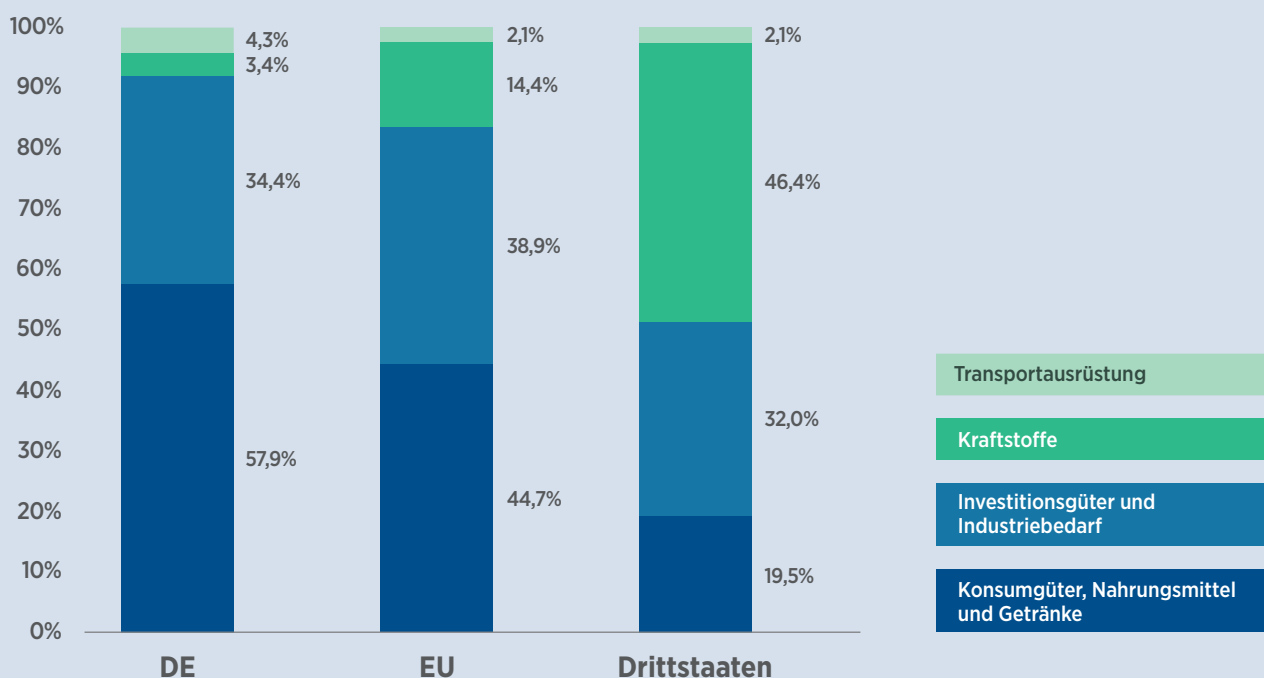
2.2.2 / IMPORTE UND EXPORTE NACH PRODUKTKATEGORIEN

Einen wichtigen Einblick in die Importe und Exporte zwischen Griechenland und Deutschland bietet die Kategorisierung nach Produkttyp.³ Daraus ergibt sich, dass die Exporte der griechischen Wirtschaft nach Deutschland hauptsächlich Konsumgüter, Nahrungsmittel und Getränke betreffen und 57,9% der Gesamtexporte nach Deutschland ausmachen, wobei der Anteil der Konsumgüter in die EU-27 44,7% beträgt (Abbildung 2.6). Der Anteil der Exporte inländischer Konsumgüter in Drittstaaten ist sogar noch geringer, wobei der Anteil der Kraftstoffe besonders hoch ausfällt.

Die Exporte von Investitionsgütern und Industribedarf nach Deutschland lagen im Zeitraum 2015-2019 im Durchschnitt bei 34,4% und damit unter dem Exportvolumen in die gesamte EU (38,9%). Mit 4,3% bzw. 3,4% machen Transportausrüstung und Kraftstoffe einen ziemlich geringen Anteil der griechischen Exporte nach Deutschland aus.

Die Mehrheit der griechischen Importe aus Deutschland betrifft Investitionsgüter und -bedarf, mit einem Anteil von 46,1% im Zeitraum 2015-2019, der 2019 auf 50% ausgebaut wurde - gleichauf mit dem Importanteil aus den EU-Ländern (Abbildung 2.7). Die Transportausrüstung machte 13,3% der gesamten Einfuhren aus Deutschland im Zeitraum 2015-2019 aus. Der Importanteil von Transportausrüstung aus der EU im Zeitraum 2015-2019 lag bei 7,7%. Schließlich lagen die Einfuhren von Konsumgüter aus Deutschland bei 40,0%, gegenüber einem etwas höheren Anteil der EU-Länder (42,3%).

Abbildung 2.6: Struktur der Exporte einheimischer Produkte nach Deutschland, in die EU und in Drittstaaten, nach Kategorien (Durchschnitt 2015-2019)

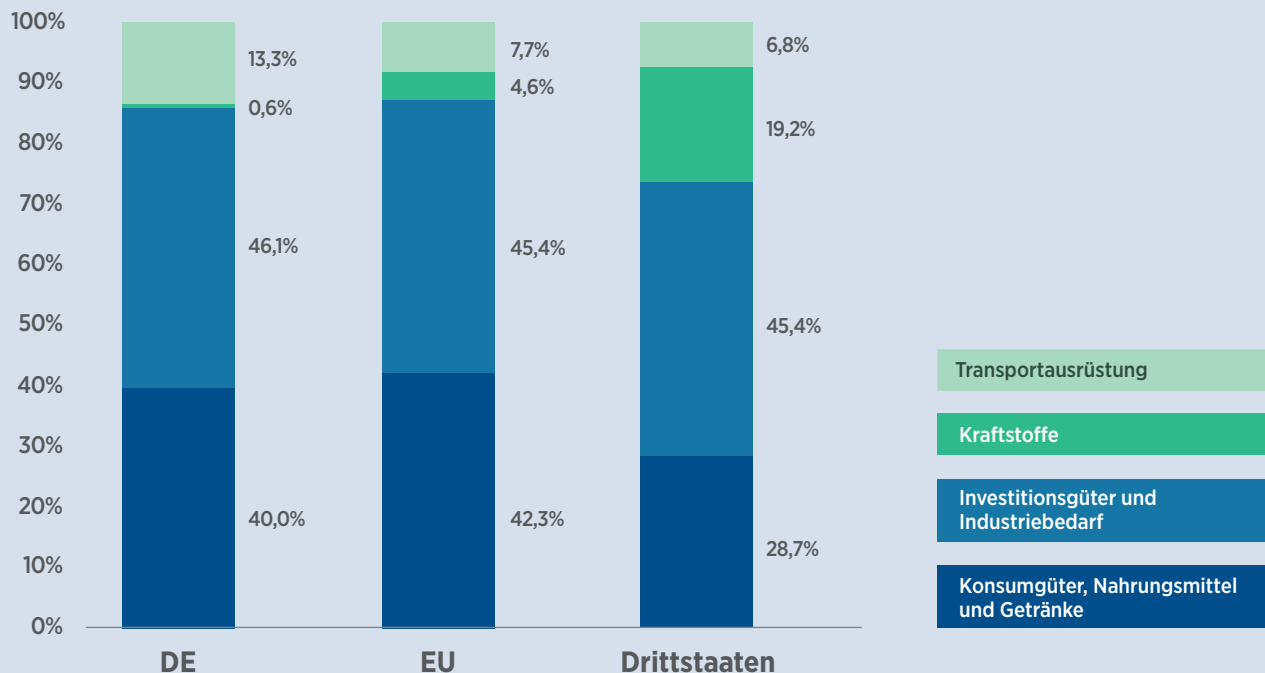
Quelle: Eurostat, International Trade by BEC

In den ersten 9 Monaten 2020 stiegen die Exporte nach Deutschland - trotz des deutlichen prozentualen Rückgangs der Kraftstoffexporte (-76,2%) - immerhin um 4,1%, wobei Kraftstoffe einen geringen Anteil an den Gesamtexporten ausmachten (Abbildung 2.8). Die Exporte von Konsumgüter nahmen um 13,4% zu, ebenso wie die Exporte von Transportausrüstung (+ 9,0%), während die Exporte von Investitionsgüter einen relativ geringen Rückgang verzeichneten (-1,9%).

Von Januar bis September 2020 gingen die Importe aus Deutschland um 5,0% gegenüber dem Vorjahr zurück (Abbildung 2.9). In allen Kategorien war ein Rückgang zu verzeichnen, mit Ausnahme von Investitionsgüter (Anstieg um 0,4% bei einem Anteil von 53% an den gesamten Einfuhren im Berichtszeitraum). Insbesondere erfuhren die Konsumgüterimporte einen Rückgang um 7,8%, während die Importe von Transportausrüstung um 17,8% deutlich zurückgingen. Allein die Verkäufe von Personenkraftwagen gingen im gleichen Zeitraum um ganze 35% zurück.

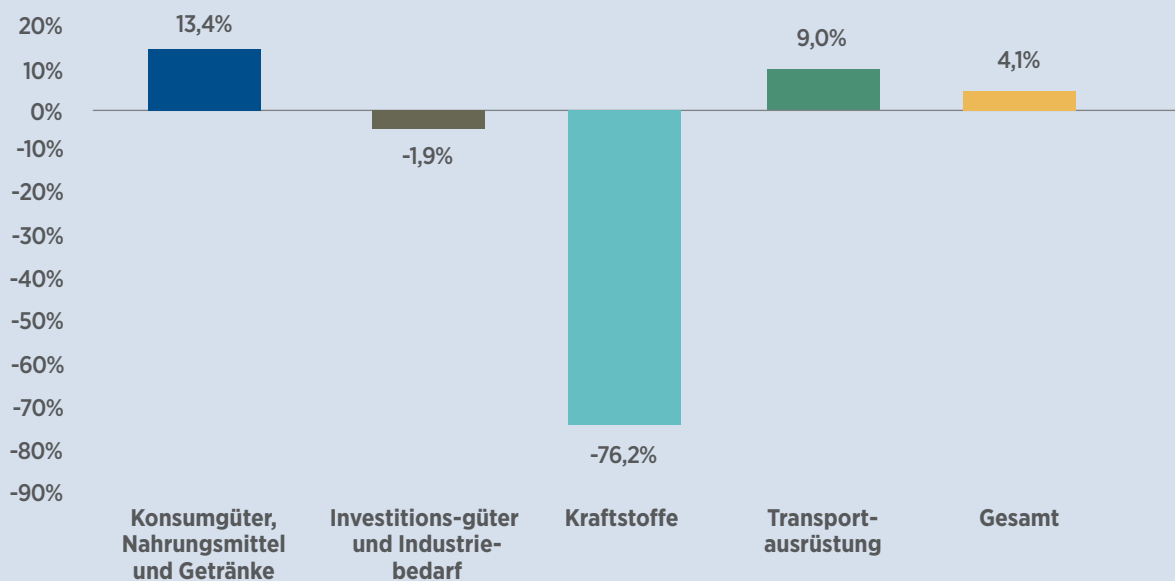
³ Die Kategorisierung basiert auf die "Classification by Broad Economic Categories Rev.5". Die Produktkategorien werden in folgende aggregierte Gruppen zusammengefasst: a) Konsumgüter, Nahrungsmittel und Getränke, b) Investitionsgüter und Industribedarf, c) Kraftstoffe und d) Transportausrüstung.

Abbildung 2.7: Struktur der griechischen Importe aus Deutschland, der EU und Drittstaaten, nach Produktkategorien (Durchschnitt 2015-2019)

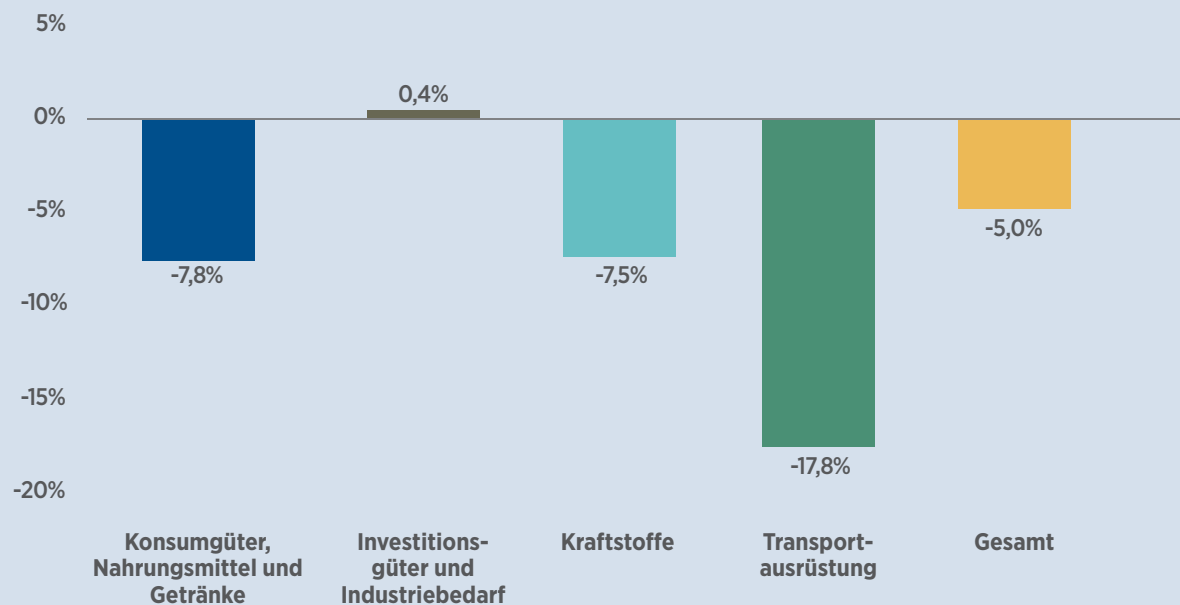
Quelle: Eurostat, International Trade by BEC

Abbildung 2.8: Griechische Exporte nach Deutschland im Zeitraum Januar-September 2020 gegenüber 2019, nach Produktkategorien

Quelle: Eurostat, International Trade by BEC

Abbildung 2.9: Griechische Importe aus Deutschland im Zeitraum Januar-September 2020 gegenüber 2019, nach Produktkategorien

Quelle: Eurostat, International Trade by BEC

2.2.3 / WARENHANDEL NACH WIRTSCHAFTSSEKTOREN

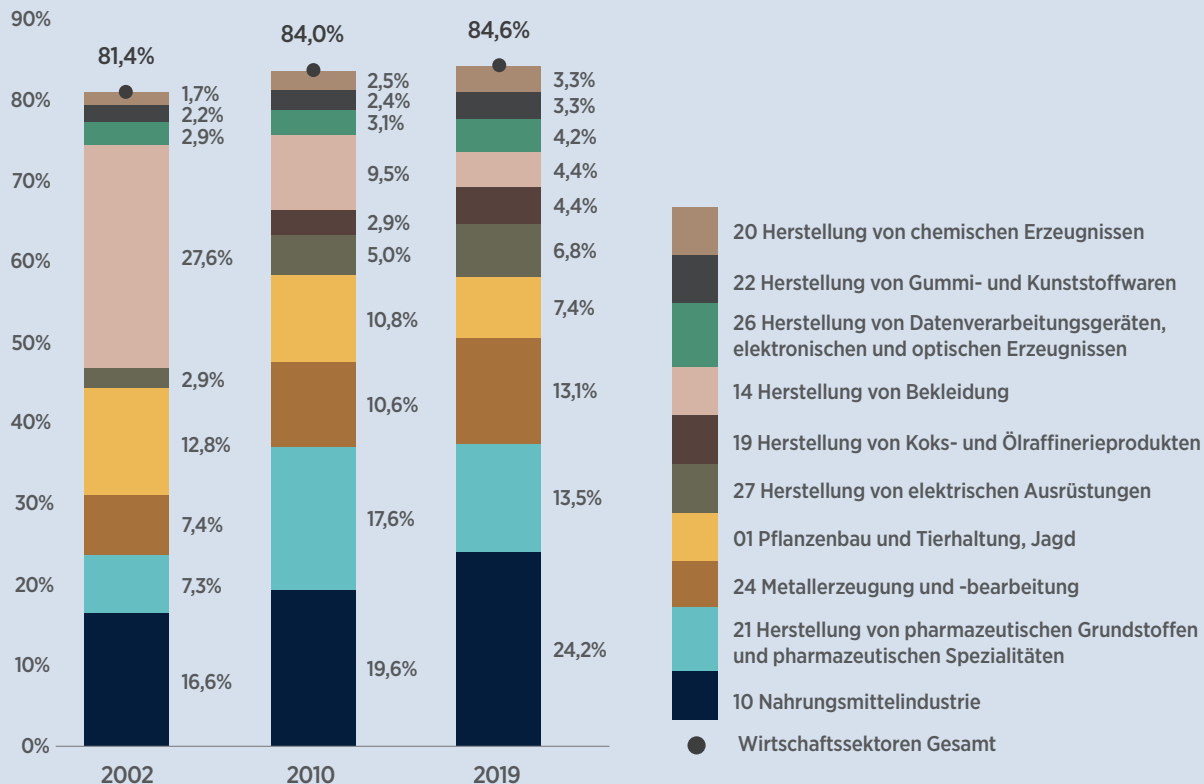
Auf Sektorenebene machten Nahrungsmittel etwa 1/4 (24,2%) der Gesamtexporte nach Deutschland im Jahr 2019 aus (**Abbildung 2.10**). Der Anteil der Nahrungsmittel legte mit einem Anstieg um 7,6 Prozentpunkte gegenüber 2002 deutlich zu. Ein erheblicher, wenn auch niedriger Anteil im Vergleich zu 2010, entfällt auf den Pharmasektor (13,5%). Es folgt die Grundmetallindustrie (Aluminium, Kupfer usw.) mit einem Anteil von 13,1% an den Gesamtexporten nach Deutschland, der sich seit 2002 fast verdoppelt hat. Der Anteil der landwirtschaftlichen Erzeugnisse wies 2019 mit 7,4% einen rückläufigen Trend auf, während die Herstellung von elektrischen Ausrüstungen 2019 auf 6,8% stieg, im Vergleich zu 2,9% im Jahr 2002.

Bei den Importen entfallen mehr als 80% auf 10 Wirtschaftssektoren (**Abbildung 2.11**). Den ersten Platz belegte 2019 die chemische Industrie mit einem Anteil von 17,8% und einem deutlichen Zuwachs gegenüber den Vorjahren. Ihr folgte die Pharmaindustrie mit 14,7% der Gesamtimporte aus Deutschland.

An dritter Stelle stehen nunmehr Importe aus der Fahrzeugbauindustrie mit einem Anteil von 12,9%. Die Importe dieser Branche sind im Vergleich zu 2002 stark eingebrochen, infolge der Nachfrageflaute in der Automobilindustrie ab 2009, die auf die Wirtschaftskrise zurückzuführen war und die Nachfrage nach langlebigen Gebrauchsgütern mit höherem Wert stärker beeinflusst hat. Die Exporte und Importe weisen gleichermaßen eine starke Konzentration auf, zumal die ersten drei Branchen in jeder Kategorie 50% bzw. 45% des Gesamtvolumens ausmachen und ihr Gesamtanteil im Zeitverlauf zunimmt.

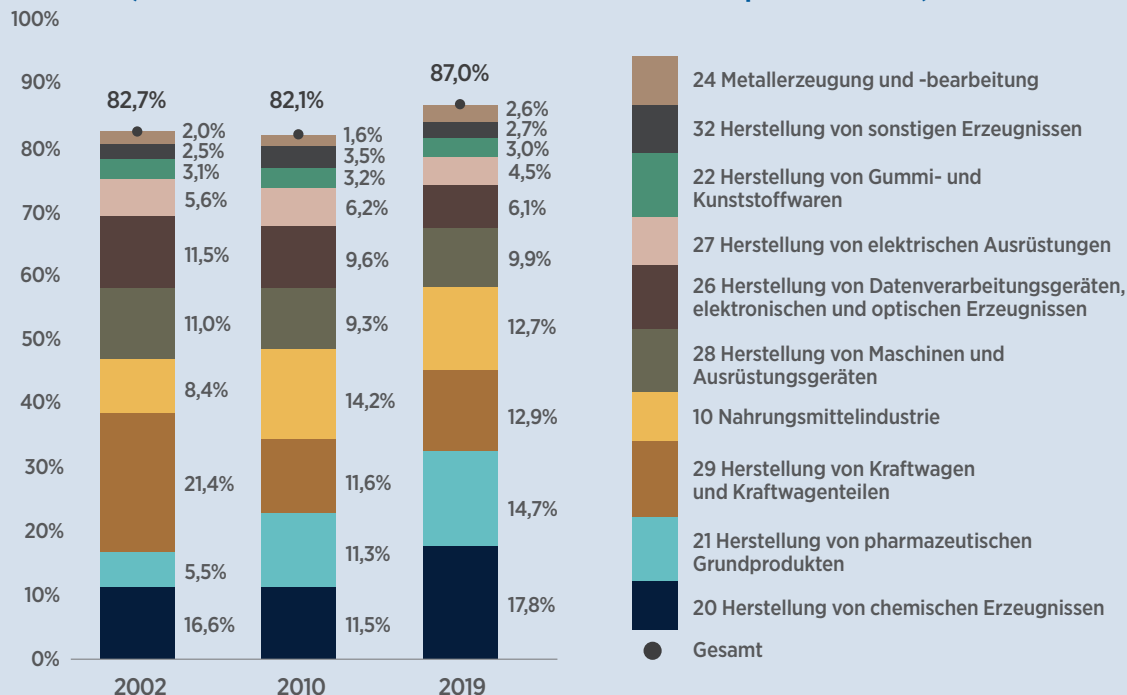
Von besonderem Interesse ist die Entwicklung der Exporte und Importe aus Deutschland im Jahr 2020, in einer Zeit erheblicher Veränderungen im Geschäftsumfeld infolge der Pandemie. Auf der Exportseite verzeichnete der Nahrungsmittelsektor im Jahr 2020 einen Anstieg um 2,7 Prozentpunkte, während auch die landwirtschaftlichen Erzeugnisse um 2,1 Prozentpunkte zulegen. Das spiegelt die Verbraucherorientierung auf lebenswichtige Bedarfsgüter wider. Im Gegensatz dazu verbuchte der Anteil des Ölraffinerie-sektors aufgrund des Nachfragerückgangs wie auch des Einbruchs der internationalen Preise im Jahr 2020 einen Rückgang. Ein Rückgang wurde außerdem auch in der Grundmetallindustrie sowie in der Herstellung von elektrischen Ausrüstungen verzeichnet (etwa 1,3 bis 1,4 Prozentpunkte gegenüber 2019), während der Anteil der Metallerzeugnisse nahezu unverändert blieb (**Abbildung 2.12**).

Abbildung 2.10: Griechische Exporte nach Deutschland nach Sektoren* am Gesamtvolumen der griechischen Exporte nach Deutschland (10 Sektoren mit dem höchsten Exportvolumen)

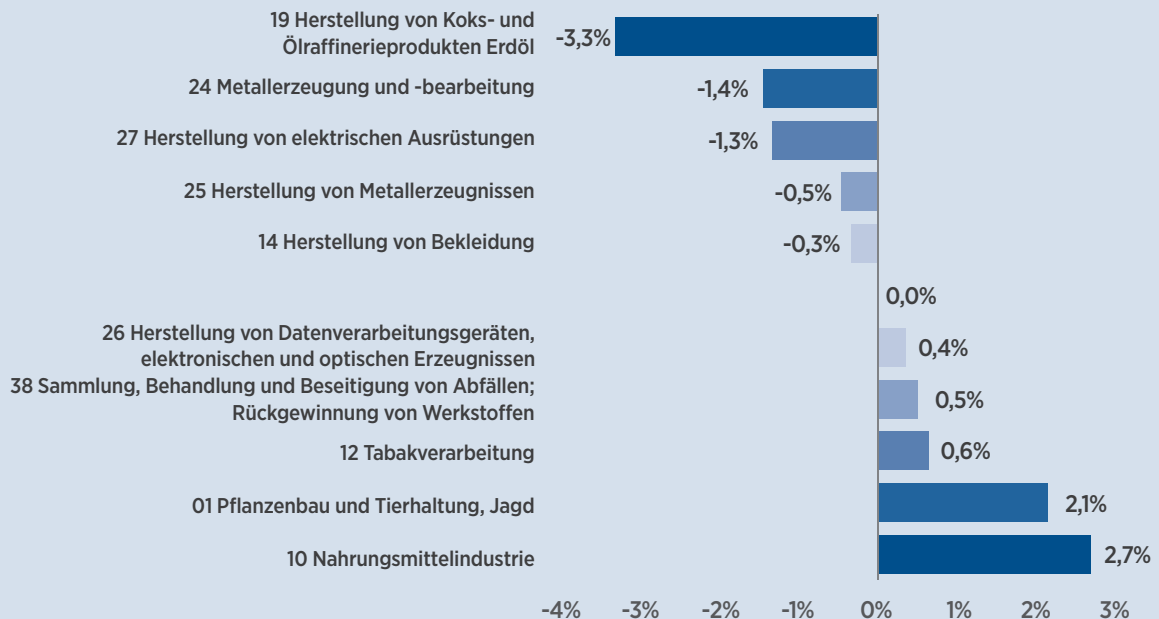
Quelle: Eurostat, International Trade by CPA, * Zweistellige NACE Rev.2 Sektoren.

Abbildung 2.11: Griechische Importe aus Deutschland nach Sektoren* am Gesamtvolumen der griechischen Importe aus Deutschland (10 Wirtschaftssektoren mit dem höchsten Importvolumen)

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA, * Zweistellige NACE Rev.2-Sektoren.

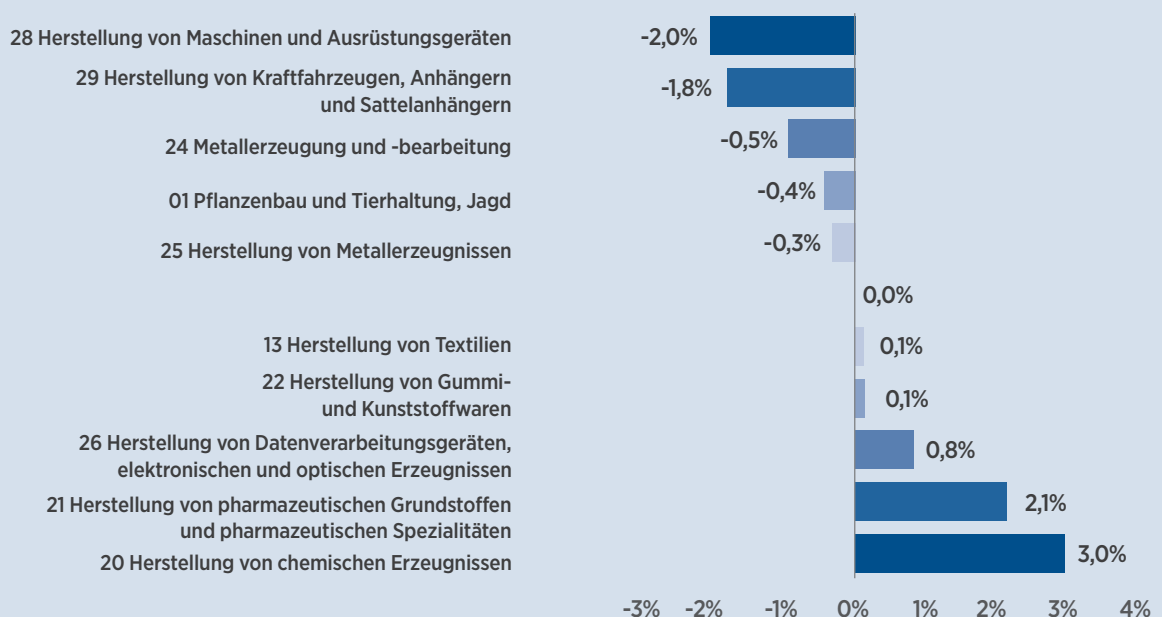
Abbildung 2.12: Veränderung des Exportvolumens nach Deutschland im Zeitraum Januar-September 2020 gegenüber 2019

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA

Im Hinblick auf die Importe aus Deutschland verbuchte die chemische Industrie einen starken Anstieg um 3,0 Prozentpunkte in den ersten 9 Monaten 2020, gefolgt vom Pharmasektor mit 2,1 Punkten. Damit gingen beide Sektoren gestärkt aus der Pandemie und dem wachsenden Bedarf an Gesundheitsleistungen und Arzneimitteln hervor. Die Schrumpfung des Pkw-Markts um 35% in den ersten 9 Monaten 2020 führte zum Rückgang seines Branchenanteils um 2,0 Prozentpunkte, mit einem entsprechenden Einbruch auch im Maschinenbausektor (**Abbildung 2.13**).

Abbildung 2.13: Veränderung des Importvolumens aus Deutschland im Zeitraum Januar-September 2020 gegenüber 2019

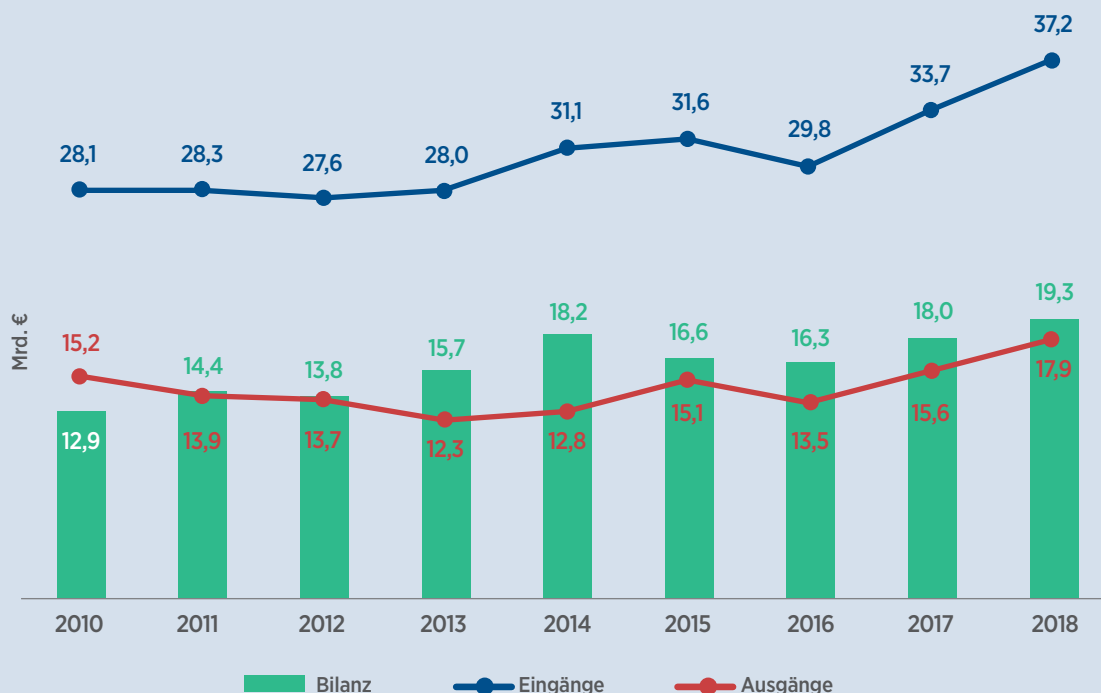

Quelle: Eurostat, International Trade by CPA

2.3 / Zahlungseingänge und -ausgänge für Dienstleistungen

Durch den Tourismus und den Reiseverkehr stellten Dienstleistungen schon immer einen wichtigen Bestandteil der Handelsströme der griechischen Wirtschaft dar. Die Zahlungseingänge für Dienstleistungen in der gesamten griechischen Wirtschaft beliefen sich 2018 auf 37,2 Mrd. €, mit steigender Tendenz ab 2016. Demgegenüber betragen die Zahlungsausgänge 17,9 Mrd. € und führten somit zu einem Überschuss von 19,3 Mrd. € (Abbildung 2.14). Der Überschuss fiel um 6,4 Mrd. € höher aus als im Jahr 2010, hauptsächlich aufgrund der Umsatzsteigerung um 9,0 Mrd. € im gleichen Zeitraum. Die Zahlungsausgänge verzeichneten dabei einen Anstieg um 2,6 Mrd. €.

Abbildung 2.14: Zahlungseingänge, -ausgänge und Dienstleistungsbilanz

Quelle: Eurostat

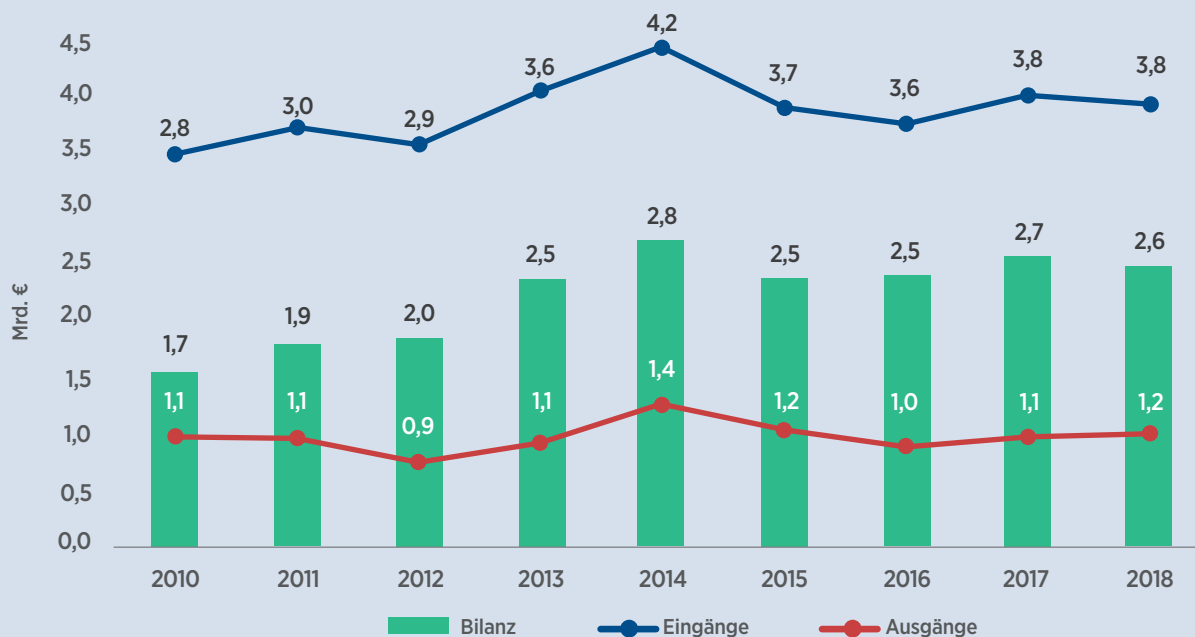
2.3.1 / ZAHLUNGSEINGÄNGE, - AUSGÄNGE UND DIENSTLEISTUNGSBILANZ MIT DEUTSCHLAND

Die Zahlungseingänge für Dienstleistungen von in Deutschland ansässigen Personen beliefen sich im Zeitraum 2015-2018 auf fast 3,8 Mrd. € und legten gegenüber dem Zeitraum 2010-2012 zu (**Abbildung 2.15**). Die Zahlungsausgänge von in Griechenland ansässigen Personen für Dienstleistungen aus Deutschland beliefen sich hierbei auf rund 1,1 Mrd. € und führten damit zu einem durchschnittlichen Jahresüberschuss von 2,4 Mrd. € im gleichen Zeitraum (2,6 Mrd. € im Jahr 2018).

Der Anteil der Zahlungseingänge von in Deutschland ansässigen Personen an den gesamten Einnahmen aus Dienstleistungen in Griechenland betrug im Jahr 2018 10,1%, wobei ein Abwärtstrend gegenüber dem Höchststand von 2014 (13,6%) verzeichnet wurde. Demgegenüber erreichte der Anteil der Zahlungen von in Griechenland ansässigen Personen für Dienstleistungen aus Deutschland 2018 einen Prozentsatz von 6,4%, der ebenfalls einen Abwärtstrend aufwies (von 10,9% im Jahr 2014 - **Abbildung 2.16**).

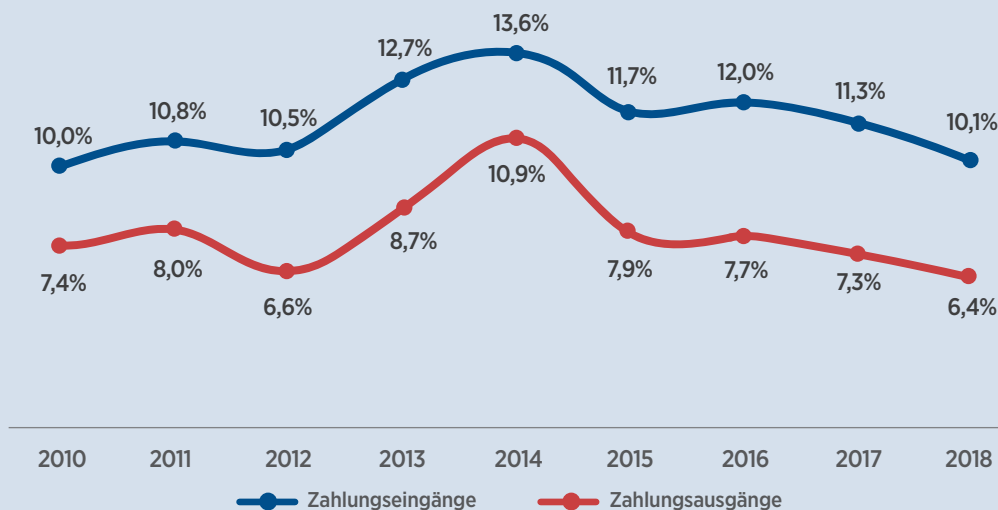
Nach Dienstleistungskategorien werden die meisten Einnahmen der gesamten griechischen Wirtschaft den Reise- und Verkehrsdienstleistungen zugeordnet. Im Zeitraum 2015-2018 entfiel ein durchschnittlicher Anteil von 43,9% bzw. 43,4% auf beide Kategorien. Im gesamten Land machten sonstige Unternehmensdienstleistungen (Forschung, Patente, technische Dienstleistungen, Architekturleistungen usw.) 5,3% aus, während sich die Einnahmen aus Telekommunikations-, IT- und Informationsdiensten auf 2,8% der Gesamteinnahmen beliefen.

Abbildung 2.15: Zahlungseingänge, -ausgänge und Dienstleistungsbilanz mit Deutschland

Quelle: Eurostat

Abbildung 2.16: Anteil Deutschlands an Zahlungseingängen und -ausgängen für Dienstleistungen

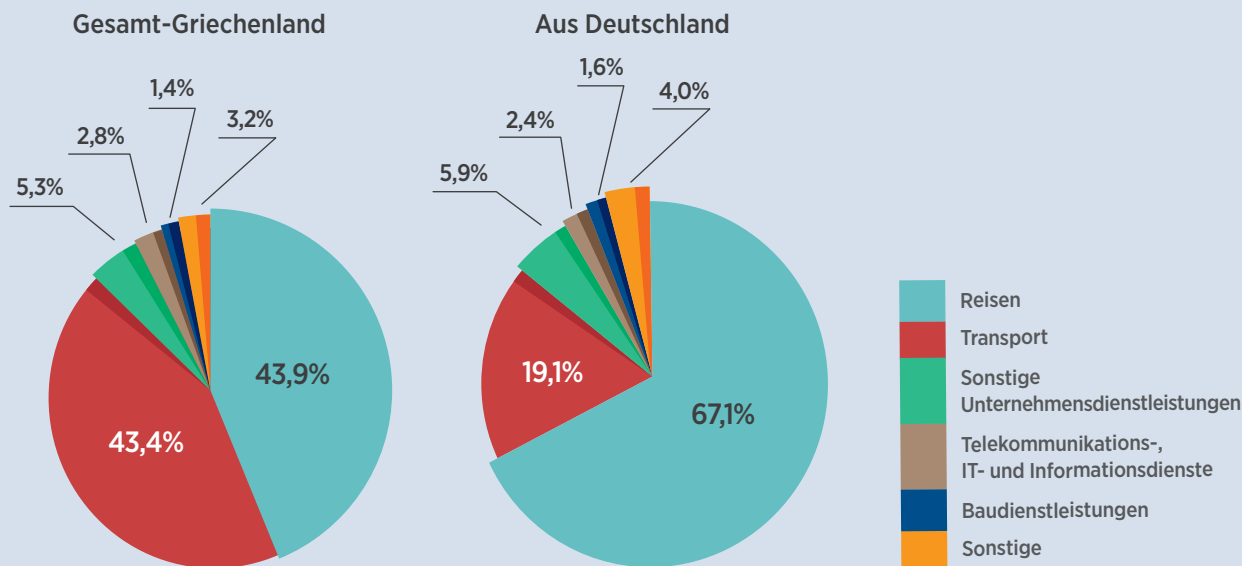

Quelle: Eurostat

2.3.2 / AUFSCHLÜSSELUNG NACH DIENSTLEISTUNGSKATEGORIE

Die Zahlungseingänge aus Deutschland betreffen hauptsächlich Reiseleistungen, die 67,1% aller Zahlungseingänge von Besuchern aus Deutschland ausmachen, während 19,1% Transportdienstleistungen betreffen. Ein etwas höherer Anteil, betrifft sonstige Unternehmensdienstleistungen mit 5,9%, während 1,6% auf Baudienstleistungen entfallen.

Abbildung 2.17: Anteile der Dienstleistungskategorien an den Gesamteinnahmen aus Dienstleistungen; Gesamt-Griechenland-Deutschland, 2015-2018

Quelle: Eurostat

Abbildung 2.18: Deutsche Einnahmeanteile nach Dienstleistungskategorien, 2015-2018

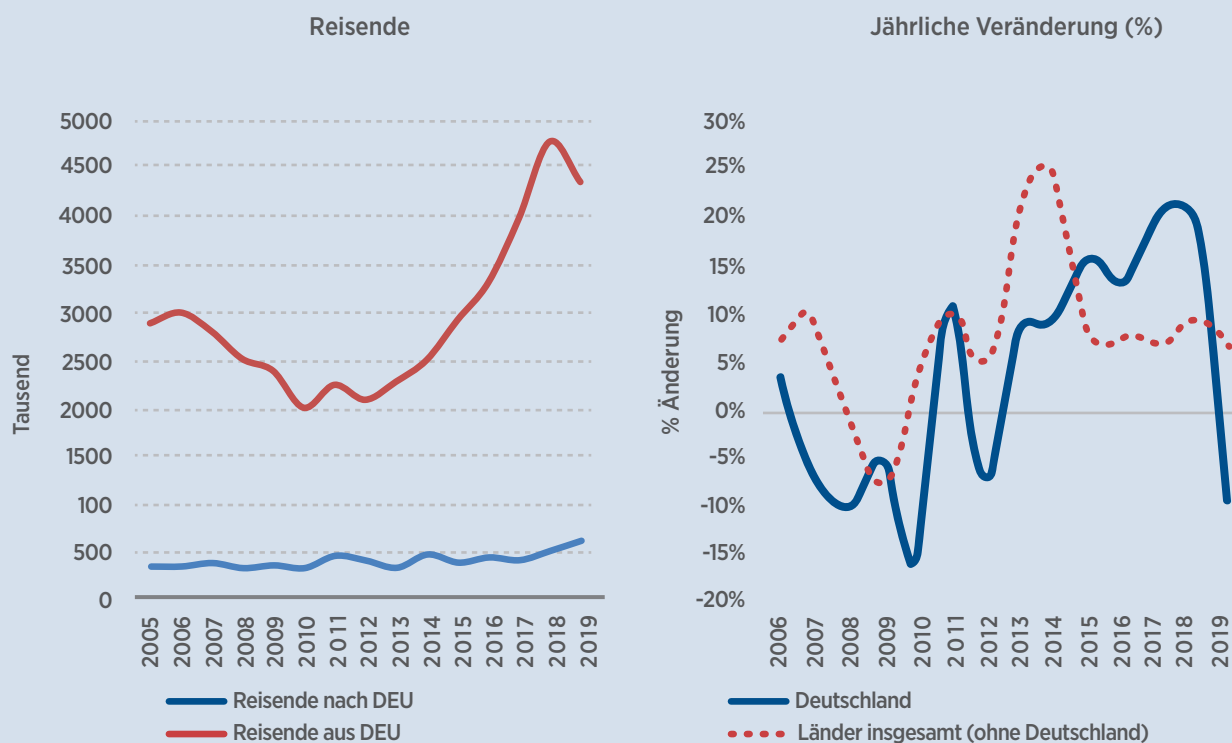
Quelle: Eurostat

Der Anteil der Einnahmen von in Deutschland ansässigen Personen an den Gesamteinnahmen jeder Kategorie (**Abbildung 2.18**) zeigt einen erheblichen Beitrag der staatlichen Dienstleistungen (Regierungsleistungen),⁴ wobei 24,5% der Gesamteinnahmen dieser Kategorie auf Deutschland entfallen. Es folgen Reiseeinnahmen, bei denen 17,2% der Gesamteinnahmen aus dem Tourismus im Zeitraum 2015-2018 Deutschland zugerechnet werden. In der Kategorie Finanzdienstleistungen hat Deutschland einen Anteil von 15,2%, während der entsprechende Anteil in der Kategorie Versicherungs- und Alterssicherungsleistungen 14,2% beträgt. Aus dieser Analyse, wie auch aus dem Anteil jeder Kategorie an den Gesamteinnahmen, geht die Bedeutung der Reiseeinnahmen für die Handelsströme zwischen Deutschland und Griechenland hervor. Daher werden die Zahlungseingänge und -ausgänge für touristische Dienstleistungen aus Deutschland im nächsten Abschnitt näher erörtert.

2.3.3 / ZAHLUNGSEINGÄNGE UND -AUSGÄNGE FÜR TOURISTISCHE DIENSTLEISTUNGEN

In Bezug auf die Reiseströme aus Deutschland ist eine erhebliche zahlenmäßige Überlegenheit der Reisenden aus Deutschland und damit auch der Zahlungseingänge gegenüber den Zahlungsausgängen im Zeitverlauf festzustellen. Mit 4,0 Millionen deutschen Griechenland-Besuchern im Jahr 2019 verlangsamte sich der seit 2013 anhaltende Aufwärtstrend. In den meisten Jahren verlief die Entwicklung der Ankünfte aus Deutschland vergleichbar mit dem gesamten Einreiseverkehr, mit Ausnahme des Jahres 2019, als die Zahl der Reisenden aus Deutschland um knapp 10% zurückging, gegenüber einem Anstieg von 5% aus anderen Ländern (**Abbildung 2.19**).

Abbildung 2.19: Reiseströme aus und nach Deutschland

Quelle: Bank of Greece

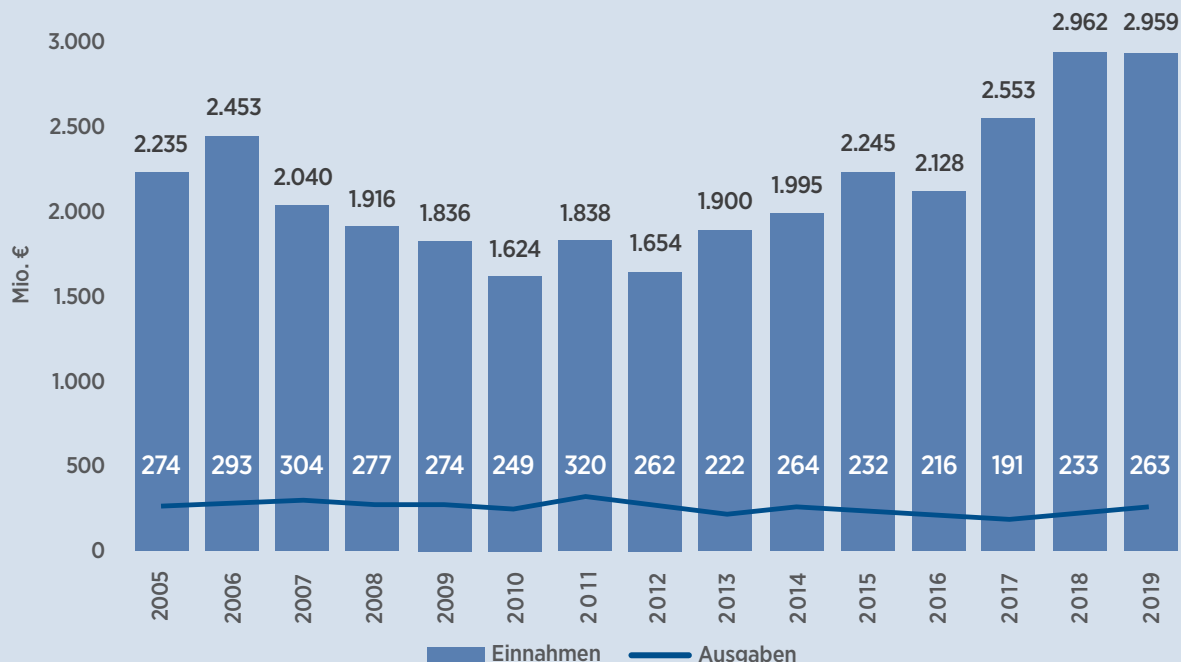
Die Reiseeinnahmen aus Deutschland gingen im Zeitraum 2006-2010 aufgrund geringerer Ankünfte zurück. Dieser Trend änderte sich nach 2012. Innerhalb des Zeitraums 2005-2019 wurden 2010 die niedrigsten Einnahmen verzeichnet (1,6 Mrd. €), während der Höchststand von 3,0 Mrd. € in den zwei Jahren 2018-2019 erreicht wurde. (**Abbildung 2.20**).

⁴ Die Regierungsleistungen (government goods and services not indicated elsewhere) umfassen Leistungen des Staates und internationaler Organisationen und werden in Leistungen von Botschaften-Konsulaten, Militäreinheiten-Agenturen und anderen öffentlichen Diensten unterteilt.

Deutsche Touristen sorgen für den größten Anteil an den griechischen Tourismuseinnahmen. Im Zeitraum 2005-2019 entfielen durchschnittlich 17,2% der gesamten griechischen Reiseeinnahmen auf Deutschland, wobei der entsprechende Anteil am gesamten Einreiseverkehr 13,8% betrug. Danach folgt das Vereinigte Königreich mit einem durchschnittlichen Anteil von 14,3% und Frankreich mit einem deutlich geringeren Anteil in Höhe von 6,8% (**Abbildung 2.21**).

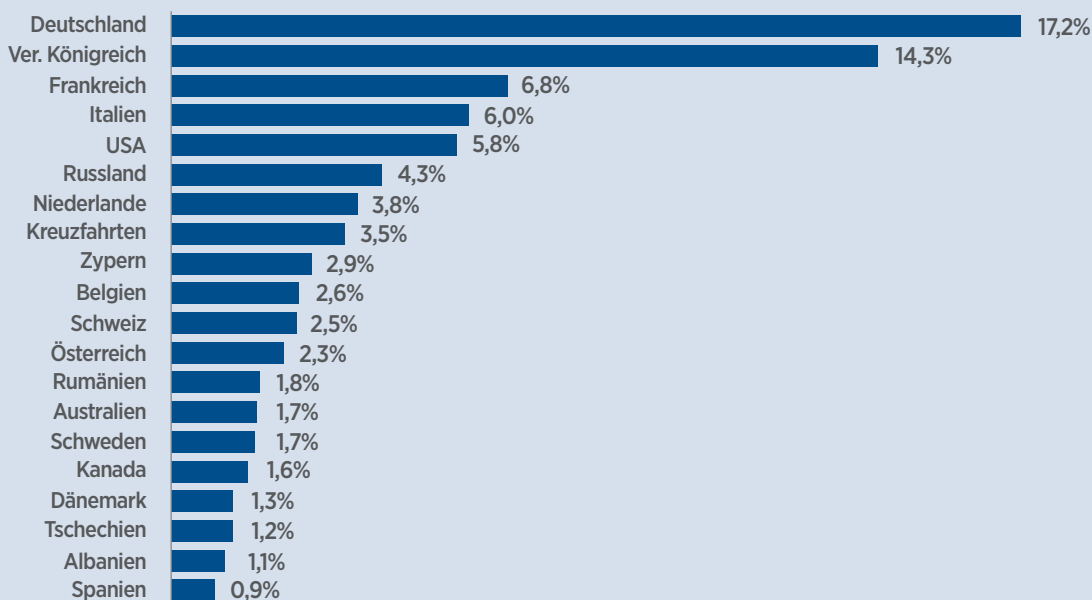
Im Zeitverlauf macht der Anteil der Reiseeinnahmen aus Deutschland über 15% der gesamten Reiseeinnahmen aus, während Deutschland unter allen europäischen Ländern (EU-28) einen Anteil von rund 25% innehat, mit einem Höchstwert (26,9%) im Jahr 2018.

Abbildung 2.20: Reiseeinnahmen und -ausgaben zwischen Griechenland und Deutschland

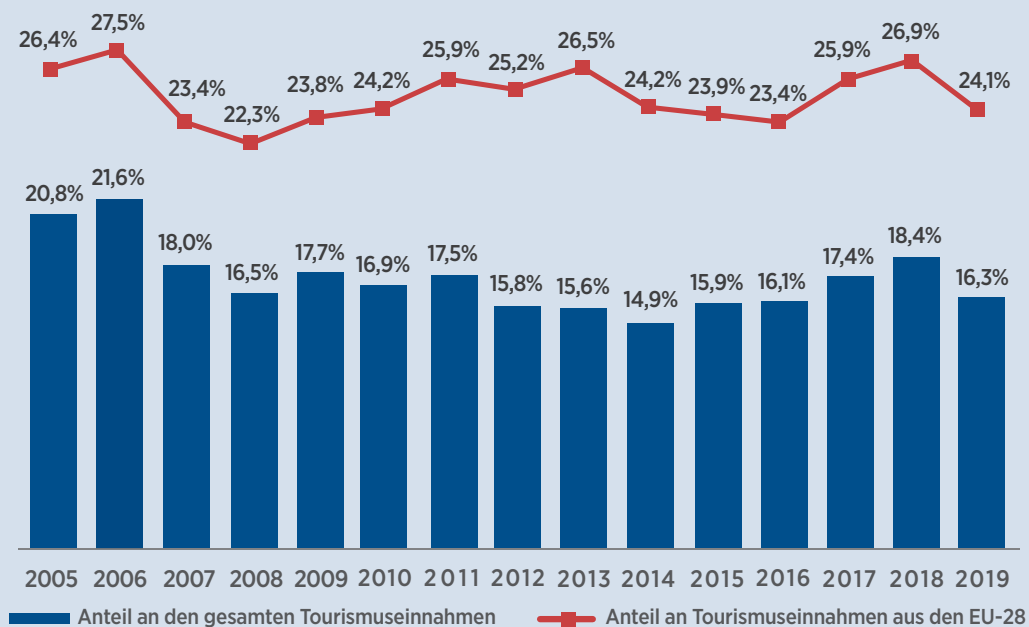
Quelle: Bank of Greece

Abbildung 2.21: Anteil von griechischen Tourismuseinnahmen nach Herkunftsländern (Durchschnitt 2005-2019)

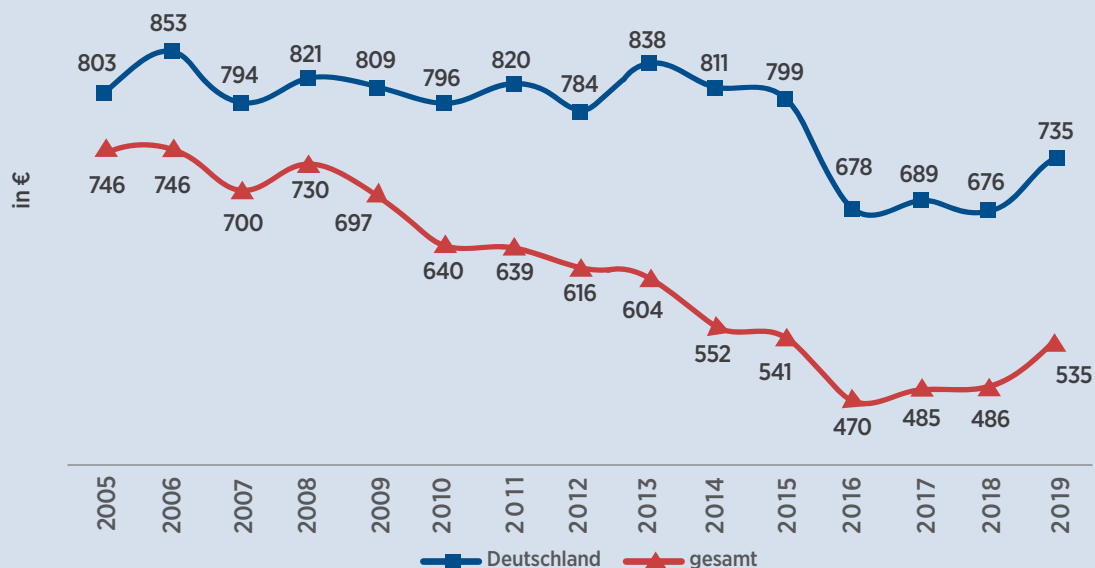
Quelle: Bank of Greece

Abbildung 2.22: Anteil der Tourismuseinnahmen aus Deutschland 2005-2019

Quelle: Bank of Greece

Abbildung 2.23: Ausgaben ausländischer Besucher in Griechenland pro Reise

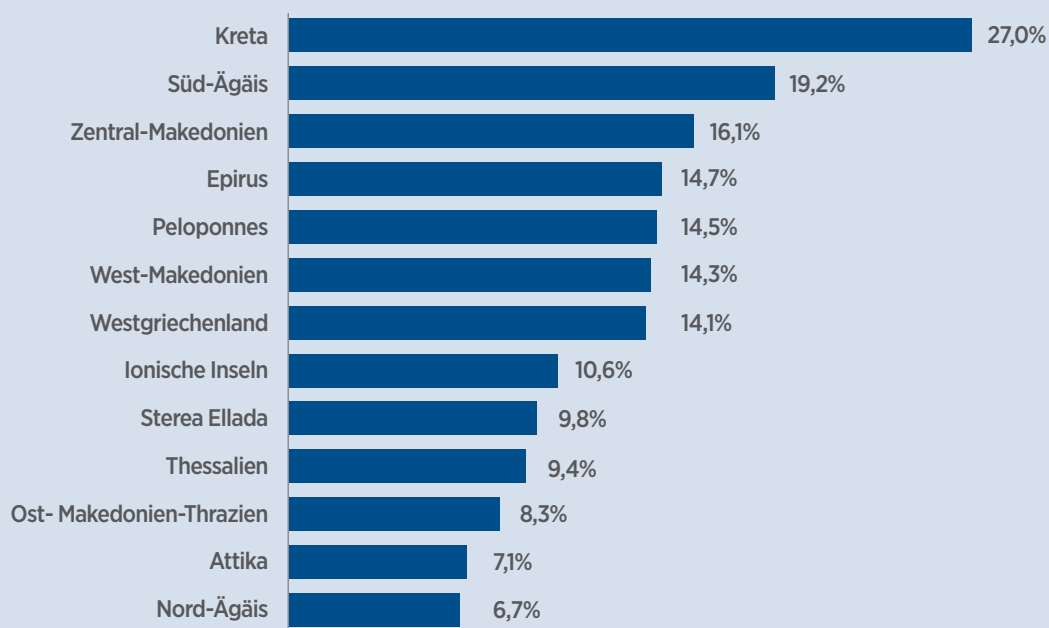

Quelle: Bank of Greece

Deutsche Besucher geben im Schnitt mehr aus, als der Durchschnitt aller Reisenden im Zeitverlauf: mit Ausgaben i.H.v. 735 Euro pro Reise liegen sie weitaus höher als der Durchschnitt ausländischer Gäste in Griechenland (535 € - **Abbildung 2.23**). Darüber hinaus blieben die durchschnittlichen Kosten im Zeitraum 2005-2015 mit rund 810 € nahezu unverändert, im Vergleich zum Rückgang des gesamten Einreiseverkehrs.

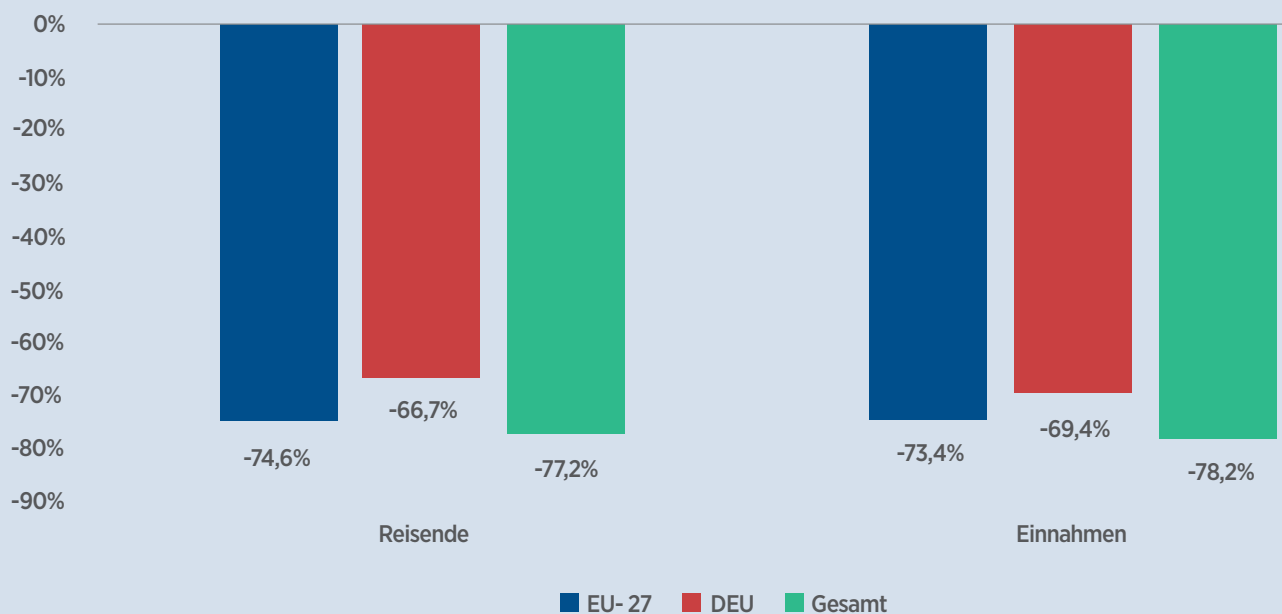
Ein bedeutender Anteil der Tourismuseinnahmen in griechischen Regionen wird deutschen Gästen zugerechnet: insbesondere auf Kreta entfielen 2019 27% der Tourismuseinnahmen auf deutsche Besucher. Danach folgen die Südägäis (19,2%) und Zentralmakedonien (16,1%), während der niedrigste Anteil auf Attika (7,1%) und die Nordägäis (6,7%) entfällt.

Abbildung 2.24: Anteil Deutschlands an Reiseeinnahmen nach Regionen, 2019

Quelle: Bank of Greece

Abbildung 2.25: Veränderung im Reiseverkehr und in den Einnahmen im Zeitraum Januar-September 2020 gegenüber 2019

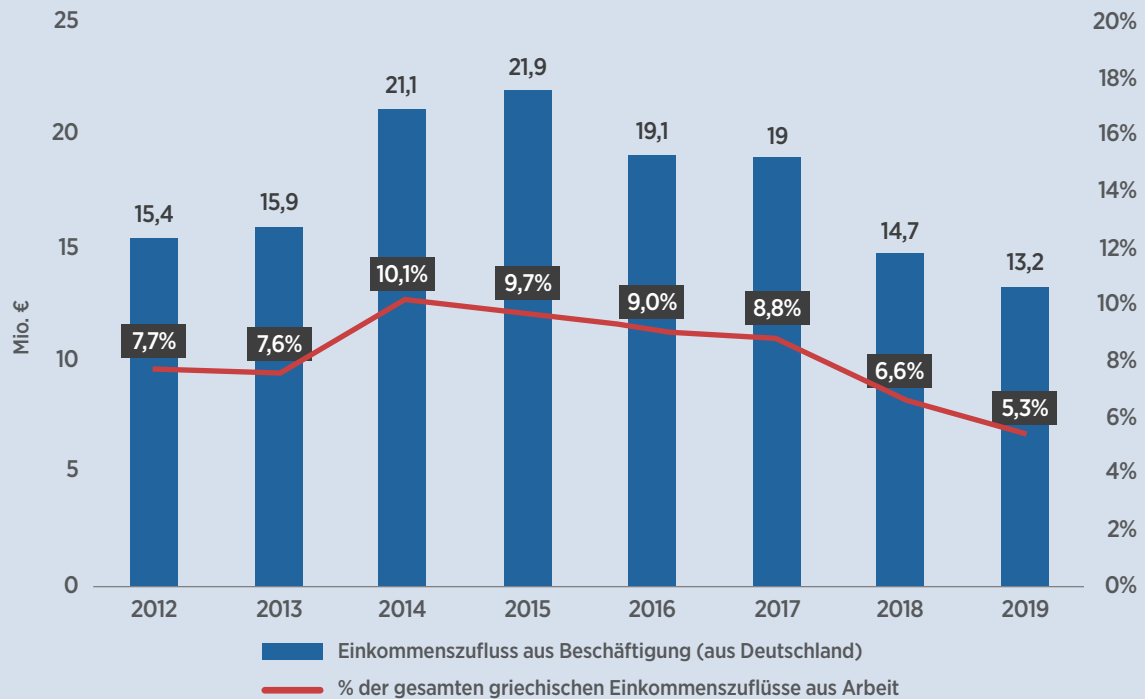

Quelle: Bank of Greece

Die negativen Auswirkungen der Pandemie auf das inländische Tourismusprodukt spiegeln sich in den ersten 9 Monaten 2020 wider, die auch die Periode der Sommerferien einschließen. So wurde in Griechenland ein Rückgang im touristischen Einreiseverkehr um 77,2% verzeichnet, was mit einem Einnahmerückgang um 78,2% verbunden ist. Der Rückgang der Reiseankünfte aus Deutschland fiel geringer (-66,7%) aus, ebenso wie der Rückgang der hiermit verbundenen Einnahmen (-69,4% - **Abbildung 2.25**). Das Krisenmanagement zur Bewältigung der Gesundheitskrise in den ersten 9 Monaten des Jahres scheint in Deutschland zu dieser griechische Entwicklung beigetragen zu haben.

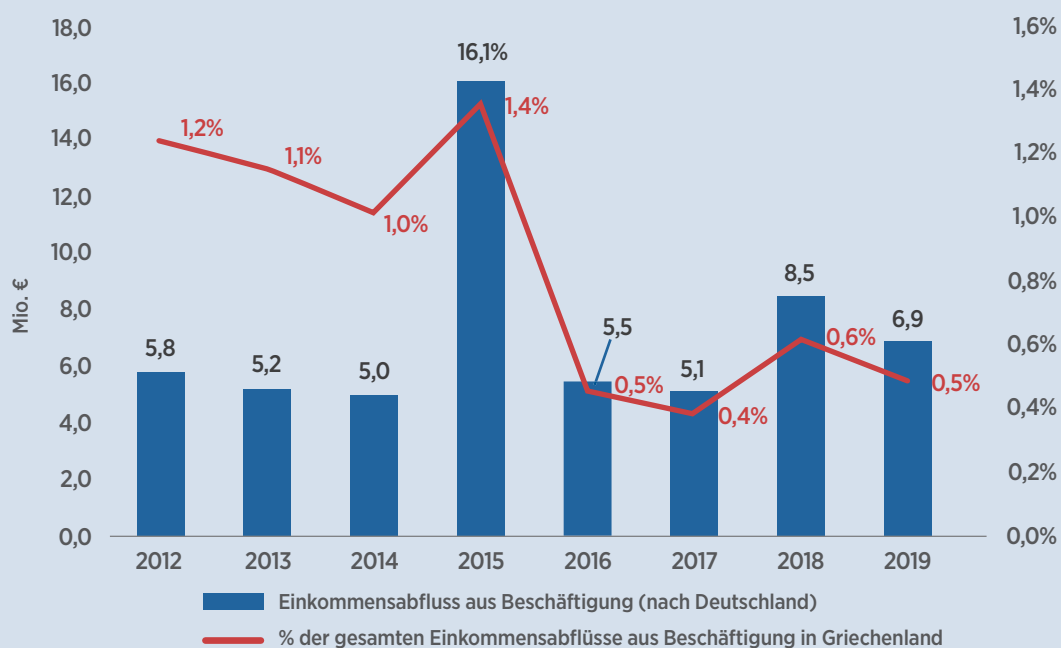
Diese Entwicklung führte zu einem Anstieg des Anteils der Ankünfte und Einnahmen aus Deutschland, da in den ersten 9 Monaten 2020 18% des gesamten Einreiseverkehrs aus Deutschland stammte (27% aus anderen Ländern der EU-27) gegenüber 12% im gleichen Zeitraum des Jahres 2019 (21% in der EU-27). Demnach legte auch bei den Einnahmen der Anteil Deutschlands an den Gesamteinnahmen im Jahr 2020 mit 22% zu, gegenüber 16% im Jahr 2019. Es wird darauf hingewiesen, dass die Tourismuseinnahmen aus Deutschland in Bezug auf die Gesamtheit der EU-27 im Jahr 2020 34% betragen, d.h. etwa 1 von 3 € stammten aus Deutschland, verglichen mit 29% im Jahr 2019.

Abbildung 2.26: Einkommenszufluss aus Beschäftigung in Deutschland

Quelle: Eurostat

Abbildung 2.27: Einkommensabfluss aus Beschäftigung nach Deutschland

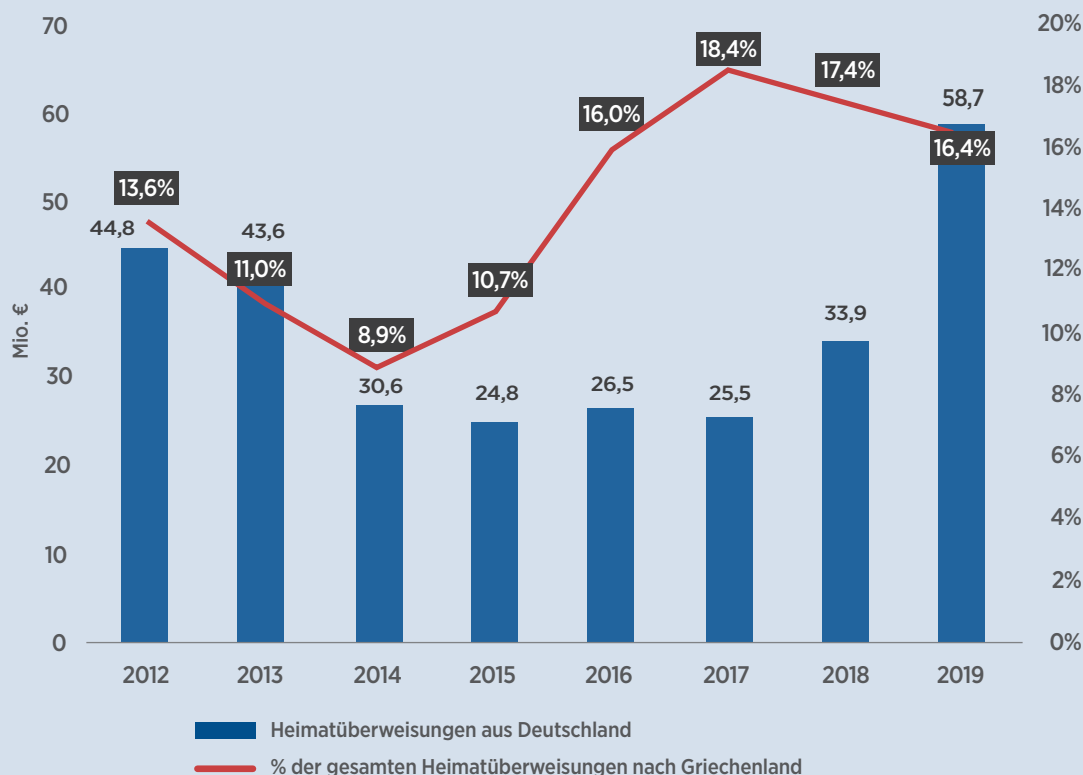

Quelle: Eurostat

2.4 / Einkommenszuflüsse

Auf die Einkommenszuflüsse aus Deutschland, primär aus Arbeit und sekundär aus Heimatüberweisungen, entfielen jeweils 5,3% bzw. 16,4% der Gesamteinkünfte, die 2019 in die griechische Wirtschaft einfließen. Insbesondere die Arbeitseinkünfte aus Deutschland beliefen sich 2019 auf 13,2 Mio. €, wobei seit 2015 ein Abwärtstrend zu verzeichnen war, der zu einer Verringerung des entsprechenden Anteils führte. Dieser hatte zeitweise die 10% erreicht (**Abbildung 2.26**). Die nach Deutschland überwiesenen Einkünfte deutscher Arbeitnehmer in Griechenland betragen 2019 6,9 Mio. €. Das entspricht 0,5% der gesamten Einkommensabflüsse aus Beschäftigung in der griechischen Wirtschaft. Die von Migranten getätigten Heimatüberweisungen beliefen sich 2019 auf 58,7 Mio. €, mit steigender Tendenz in den letzten Jahren und einem entsprechenden Anteil ab 2016 von über 16% (**Abbildung 2.28**).

Abbildung 2.28: Zufluss von Heimatüberweisungen aus Deutschland

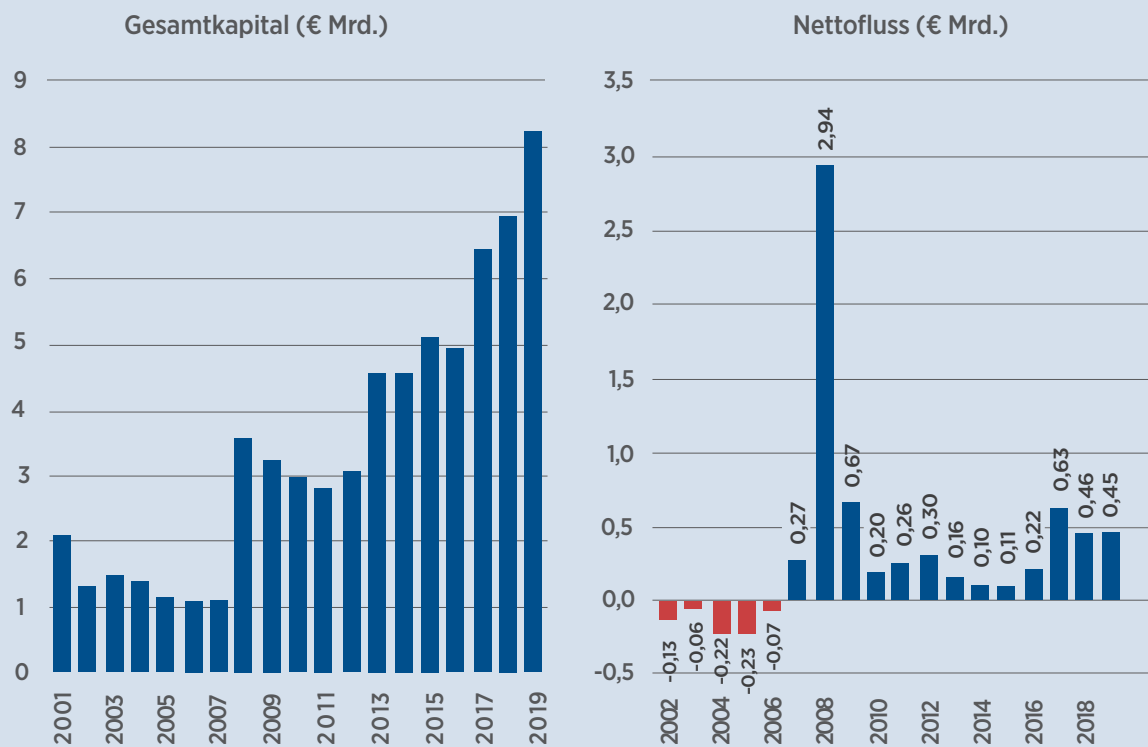
Quelle: Eurostat

2.5 / Direktinvestitionen

Schließlich nimmt Deutschland einen besonderen Stellenwert in der griechischen Wirtschaft im Bereich Direktinvestitionen ein, die einen Indikator für längere und stabilere Wirtschaftsbeziehungen darstellen.⁵ Im Jahr 2019 überstieg das gesamte Direktinvestitionskapital, das von in Deutschland ansässigen juristischen und natürlichen Personen nach Griechenland floss, 8,2 Mrd. € und verzeichnete damit einen deutlichen Zuwachs seit 2007 (**Abbildung 2.29**). Insbesondere führte der Kauf von OTE-Aktien durch die Deutsche Telekom AG 2008 zu einem erheblichen Anstieg der Direktinvestitionen aus Deutschland. Danach folgte ein stetiger jährlicher Anstieg mit erhöhten Strömen in den Jahren 2009, 2017 und 2018. Es wird darauf hingewiesen, dass der Zuwachs im Jahr 2017 auf die direkte Beteiligung von Fraport Greece an der Aufstockung des Aktienkapitals der Tochterunternehmen, die den Betrieb von 14 Regionalflughäfen in Griechenland übernommen haben, wie auch auf deren Ausstattung mit gruppeninternen Krediten zurückzuführen ist. Eine bedeutende Direktinvestition im Jahr 2018 betraf die Übertragung von 5% der griechischen Telekommunikationsgesellschaft OTE durch den griechischen Privatisierungsfonds HRDH an die Deutsche Telekom AG.

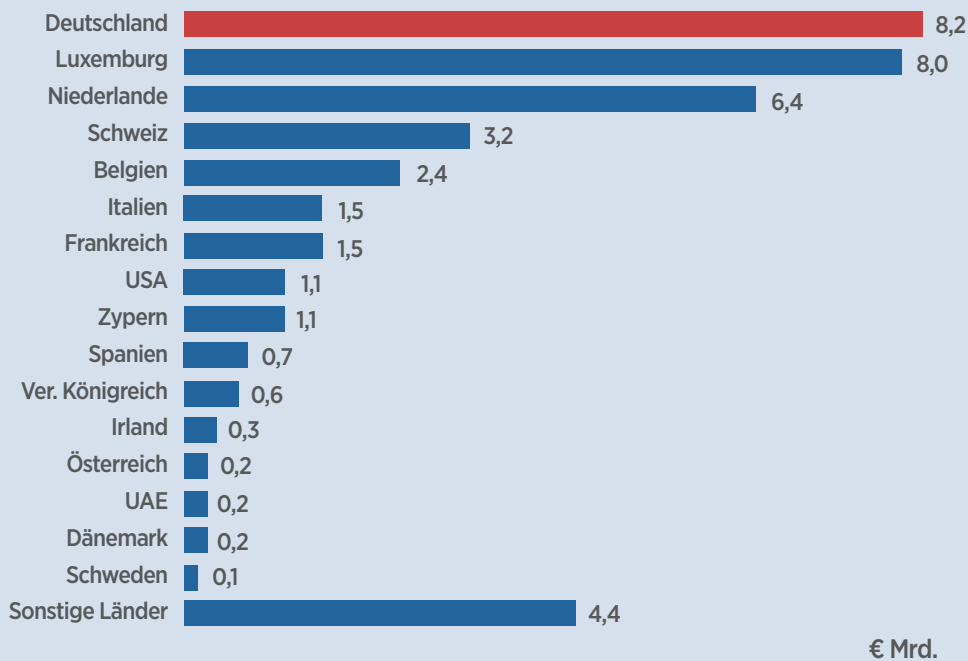
⁵ Eine Direktinvestition ist hierbei definiert als die direkte oder indirekte Beteiligung mit mindestens 10% der stimmberechtigten Aktien an der Wirtschaftseinheit, die den Investitionsfluss erhält. Die Direktinvestitionsbeziehung umfasst Tochterunternehmen, Niederlassungen und verbundene Unternehmen in beiden Richtungen der Investitionskette. Direktinvestitionen umfassen auch Investitionen in Immobilien.

Abbildung 2.29: Nettodirektinvestitionen aus Deutschland in Griechenland

Quelle: Bank of Greece (*) Vorläufige Daten

Abbildung 2.30: Gesamtkapital von Direktinvestitionen nach Herkunftsländern, 2019

Quelle: Bank of Greece

Aufgrund dieser Investitionen stand Deutschland 2019, bezogen auf das investierte Gesamtkapital, mit einem besonders hohen Anteil (20,5%) an der Spitze der Rangliste der Herkunftsländer von Direktinvestitionen in Griechenland (Abbildung 2.30). Danach folgten Luxemburg (8,0 Mrd. € bzw. 19,9% des Gesamtvolumens) und die Niederlande (6,4 Mrd. € bzw. 15,9%).

2.6 / Bildung und Kultur

Die beiden Länder sind jedoch nicht nur durch enge Handelsbeziehungen miteinander verbunden, aus denen wichtige Vorteile für die Wirtschaft entstehen. Die Verbindung zwischen den beiden Ländern spiegelt sich auch in weiteren Aspekten des gesellschaftlichen Lebens wider, vor allem in den Bereichen Kultur und Bildung: Sprachkurse, Hochschulen, Museen und archäologische Stätte dienen zur Stärkung der Beziehungen zwischen den beiden Völkern.

Abbildung 2.31: Anzahl der Schüler und Schülerinnen, die deutsche Sprachkurse in Griechenland besuchen, nach Bildungsstufe

Quelle: Eurostat

Die Zahl der Deutschlernenden in der griechischen Sekundarstufe erreichte 2019 fast 163.000, mit steigender Tendenz seit 2013. Die steigende Tendenz erstreckt sich auch auf die Primärstufe, wo 104.000 Schüler und Schülerinnen Deutsch lernten. Das heißt, 16,6% der Schüler und Schülerinnen in der Primärstufe lernten im Jahr 2019 Deutsch, gegenüber 12% im Jahr 2013. In der Sekundarstufe betrug der entsprechende Anteil 24% (22% im Jahr 2013 -**Abbildung 2.31**).

In der Hochschulbildung wird die deutsche Sprache am Institut für Deutsche Sprache und Literatur der Nationalen Kapodistrias Universität Athen und der Aristoteles Universität Thessaloniki unterrichtet. Das Lehrpersonal in beiden Abteilungen besteht aus 30 Personen (ordentliche Hochschullehrer/innen und wissenschaftliche Mitarbeiter/innen), mit jeweils 1503 und 1356 immatrikulierten Studenten und Studentinnen an der Universität Athen bzw. Thessaloniki. Die Arbeit der akademischen Gemeinschaft wird auch vom Deutschen Akademischen Austauschdienst (DAAD) unterstützt, der griechischen Studenten und Studentinnen sowie Wissenschaftlern und Wissenschaftlerinnen Studien- und Forschungsmöglichkeiten in Deutschland bietet.

Im Bereich Kultur nehmen die Verbindungen zwischen Griechenland und Deutschland verschiedene Formen an. Eine davon ist der Beitrag zur archäologischen Forschung. Die Abteilung Athen des Deutschen Archäologischen Instituts (DAI) wurde 1874 gegründet und ist eine von 17 Abteilungen ausländischer archäologischer Institute in Athen. Das DAI betätigt sich in der Förderung, Konservierung und Erforschung von Grabungsmaterial. In Zusammenarbeit mit dem Archäologischen Dienst hat es bedeutende Ausgrabungen in Griechenland durchgeführt, darunter Olympia, die mykenische Akropolis von Tiryns und die archäologische Stätte von Kerameikos. Es verfügt auch über eine Bibliothek und eine Fotothek, die Forschern und Wissenschaftlern aus Griechenland und dem Ausland zur Verfügung stehen.

2.7 / Zusammenfassung

Deutschland hält einen erheblichen Anteil an griechischen Exporten und Importen und eine führende Position als Exportdestination und Herkunftsland für Importe der griechischen Wirtschaft:

- Im Jahr 2019 belief sich der Wert der Warenimporte aus Deutschland auf 5,9 Mrd. €. (11% der griechischen Gesamtimporte).
- Der Wert der griechischen Exporte nach Deutschland belief sich 2019 auf 2,2 Mrd. € (7% der griechischen Gesamtexporte).
- Die griechischen Exporte nach Deutschland betreffen hauptsächlich Konsumgüter, Nahrungsmittel und Getränke und machen 57,9% der gesamten Exporte nach Deutschland aus.
- Im Jahr 2018 betragen die Einnahmen aus Dienstleistungen von in Deutschland ansässigen Personen 3,8 Mrd. €. Im Jahr 2019 kamen 4,0 Millionen Besucher aus Deutschland nach Griechenland (12% der Gesamtankünfte in Griechenland), wobei die entsprechenden Einnahmen nahezu 3 Mrd. € erreichten (16,3% der gesamten Reiseeinnahmen des Landes).
- Die durchschnittlichen Ausgaben deutscher Gäste pro Reise betragen €735 gegenüber den Durchschnittsausgaben ausländischer Gäste i.H.v. €535 pro Griechenlandreise.
- Auf Kreta entfielen 27% der Einnahmen aus dem Tourismus 2019 auf deutsche Besucher. Danach folgten die Südägäis mit 19,2% und Zentralmakedonien mit 16,1%.
- Die Gesamtzahl der Übernachtungen deutscher Besucher belief sich 2019 auf 37,3 Millionen (16% der gesamten Übernachtungen ausländischer Gäste).
- Die nach Griechenland geflossenen Einnahmen aus Beschäftigung in Deutschland beliefen sich 2019 auf 13,2 Mio. €, während die Einkünfte deutscher Arbeitnehmer in Griechenland, die nach Deutschland überwiesen wurden, 2019 nahezu 6,9 Mio. € erreichten.
- Die Zuflüsse ausländischer Direktinvestitionen aus Deutschland beliefen sich 2019 auf 455 Mio. €, während das Gesamtkapital aus Direktinvestitionen durch juristische und natürliche Personen aus Deutschland in Griechenland insgesamt 8,2 Mrd. € überstieg.
- Mit einem Anteil von 20,5% liegt Deutschland an der Spitze der Herkunftsänder von Direktinvestitionen in Griechenland.
- Im Jahr 2019 lernten 104.000 Schüler und Schülerinnen der Primarstufe (16,6% in dieser Bildungsstufe) und fast 163.000 der Sekundarstufe Deutsch (24% der Schüler und Schülerinnen der Sekundarstufe).
- Die deutsche Sprache wird an den Abteilungen für Deutsche Sprache und Literatur der Nationalen Kapodistrias Universität Athen und der Aristoteles Universität Thessaloniki unterrichtet. Das Lehrpersonal in beiden Universitäten umfasst 30 Personen (ordentliche Hochschullehrer/innen und wissenschaftliche Mitarbeiter/innen), mit jeweils 1503 bzw. 1356 immatrikulierten Studenten und Studentinnen.

3 ECKDATEN ÜBER DIE TÄTIGKEIT DER DGIHK-MITGLIEDSUNTERNEHMEN

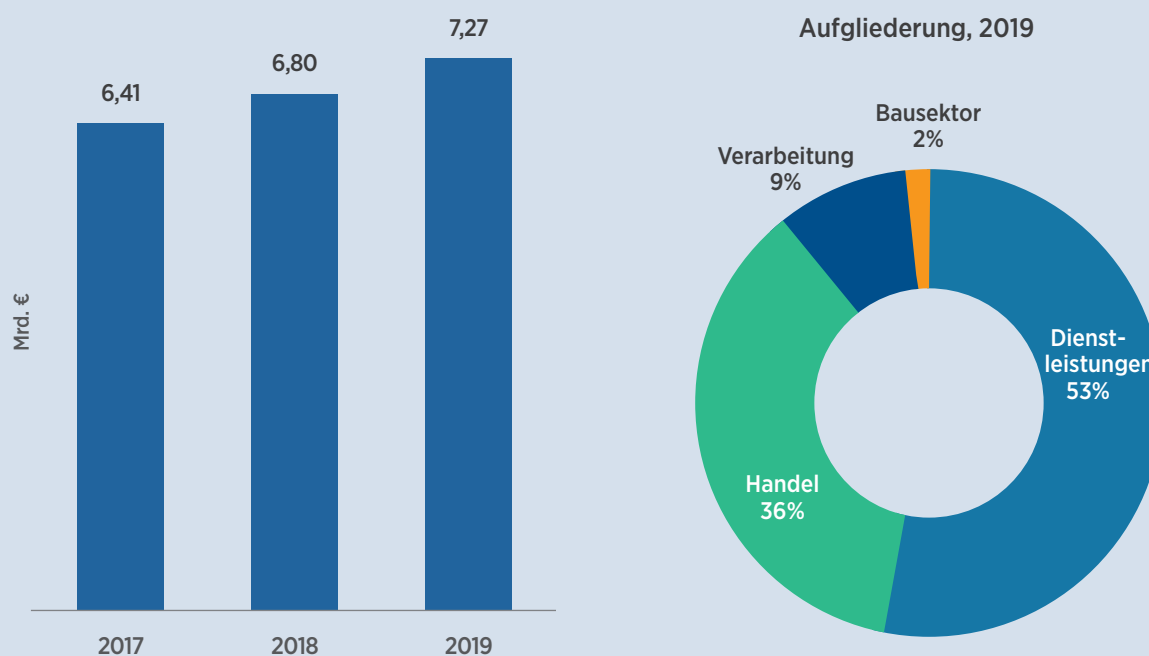
3.1 / Einleitung

In diesem Kapitel werden Daten über 37 in Griechenland ansässige DGIHK-Mitgliedsunternehmen mit 100-prozentiger deutscher Kapitalbeteiligung präsentiert. Die Daten wurden im Januar 2021 mittels einer Umfrage zur Erfassung ihrer Aktivitäten in der griechischen Wirtschaft erhoben. Es handelt sich hierbei um große Unternehmen, die repräsentativ für die Kerntätigkeiten des deutschen Wirtschaftskreises in Griechenland sind. Besonderes Augenmerk wird auf die wichtigsten Kennzahlen zu ihrer Tätigkeit - Umsatz, Investitionskosten und Beschäftigung - für den 3-Jahreszeitraum 2017-2019 gelegt. Die befragten Unternehmen sind in verschiedenen Wirtschaftszweigen griechenlandweit tätig. Die Mehrheit der befragten DGIHK-Mitgliedsunternehmen (32 von 37 bzw. 86%) ist im Dienstleistungssektor tätig, wobei es sich bei den meisten davon (17 Unternehmen) um Handelsunternehmen handelt.

3.2 / Umsatz

Der Umsatz der befragten DGIHK-Mitgliedsunternehmen belief sich 2019⁶ auf 7,3 Mrd. € mit steigender Tendenz im 3-Jahreszeitraum 2017-2019. Der Großteil des Umsatzes entfällt auf Mitgliedsunternehmen des Dienstleistungssektors, die mehr als die Hälfte der Stichprobeneinnahmen ausmachen, gefolgt vom Handelssektor, der einen großen Teil des Gesamtumsatzes ausmacht, während die anderen im verarbeitenden Gewerbe und im Baugewerbe tätigen Mitgliedsunternehmen 9% bzw. 2% des Gesamtumsatzes ausmachen (*Abbildung 3.1*).

Abbildung 3.1: Umsatz der DGIHK-Mitgliedsunternehmen, 2017-2019

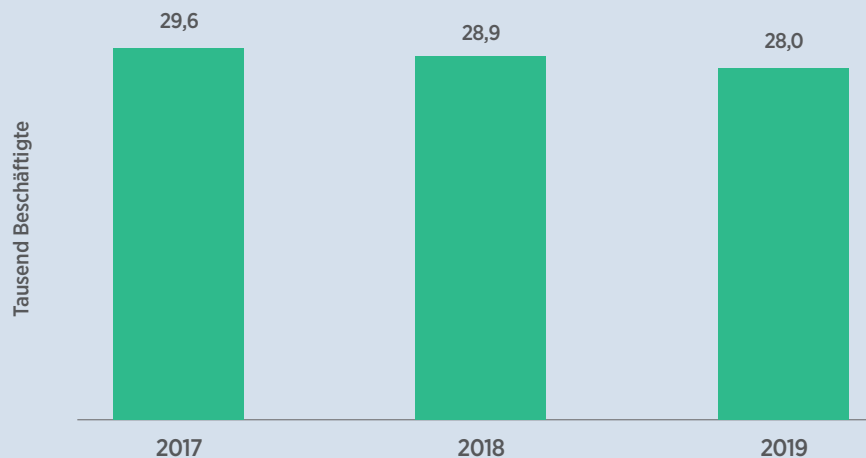
Quelle: Jahresfinanzberichte, IOBE-Schätzungen

⁶ Der Umsatz der deutschen Wirtschaftsgemeinschaft in Griechenland wird für 2016 auf insgesamt 7,7 Mrd. € geschätzt (Deutsch-Griechische Industrie- und Handelskammer, Die deutsch-griechischen Beziehungen in Zahlen).

3.3 / Beschäftigung

Im Jahr 2019 belief sich die Anzahl der Beschäftigten in den befragten DGIHK-Mitgliedsunternehmen auf 28.000 und verzeichnete damit einen leichten Rückgang im Vergleich zum 2-Jahres-Zeitraum 2017-2018. In den meisten dieser Unternehmen zeigte die Beschäftigung eine aufsteigende Tendenz (ein typisches Unternehmen der Stichprobe wies im Zeitraum 2017-2019 einen durchschnittlichen Beschäftigungsanstieg von 6%⁷ auf), während etwaige Reduzierungen auf vereinzelt Maßnahmen zur Umstrukturierung der Belegschaft zurückzuführen sind.

Abbildung 3.2: Beschäftigung in den DGIHK-Mitgliedsunternehmen, 2017-2019

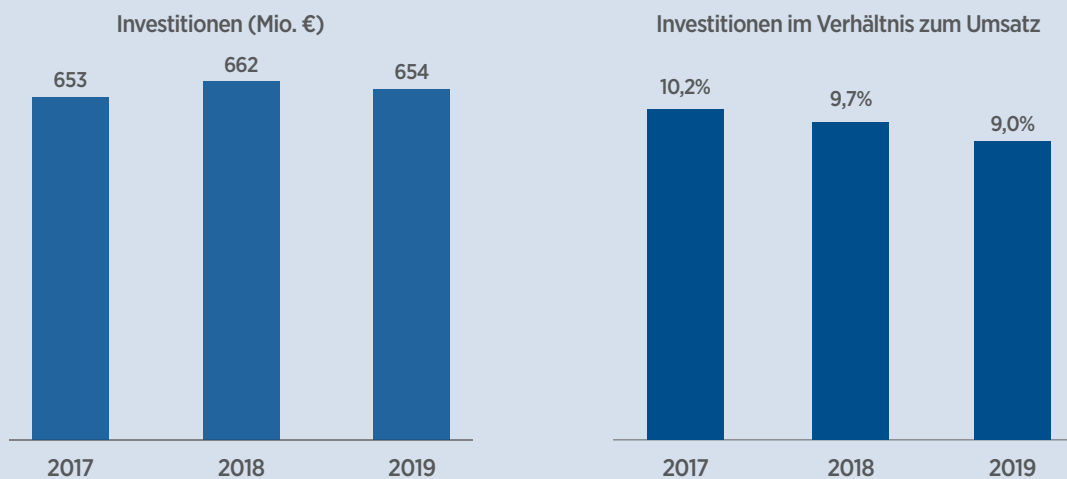

Quelle: Jahresfinanzberichte

3.4 / Anlageinvestitionen

Nahezu alle Unternehmen (35 der 37 befragten Unternehmen) haben Anlageinvestitionen getätigt, die sich im 3-Jahres-Zeitraum 2017-2019 kumulativ auf rund 2 Mrd. € beliefen. Die Investitionskosten dieser Unternehmen, die der deutschen Wirtschaftsgemeinschaft angehören, beliefen sich in diesem Zeitraum auf über 650 Mio. € pro Jahr und entsprachen durchschnittlich 10% ihres Umsatzes (**Abbildung 3.3**).

Abbildung 3.3: Anlageinvestitionen durch DGIHK-Mitgliedsunternehmen, 2017-2019

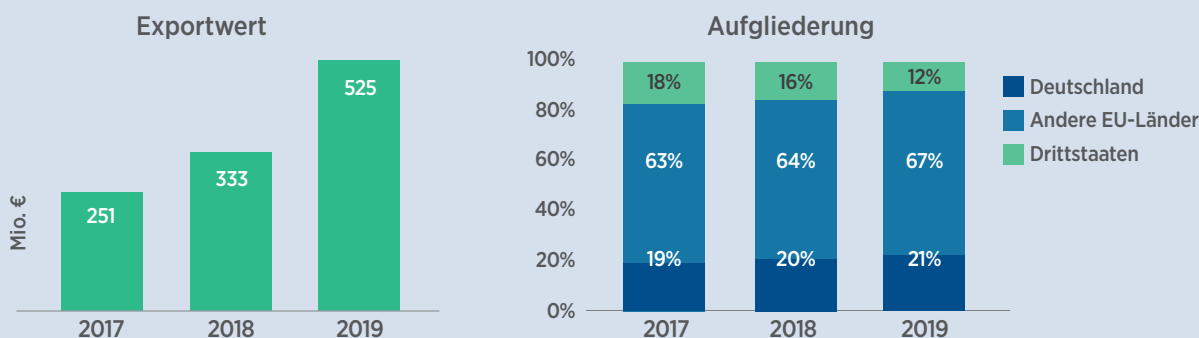
Quelle: Jahresfinanzberichte

⁷ Es handelt sich um den Median der durchschnittlichen jährlichen Änderungsrate der Beschäftigung in den befragten Unternehmen im Zeitraum 2017-2019.

3.5 / Exporte

Bei zwei von drei der befragten DGIHK-Mitgliedsunternehmen handelte es sich um exportorientierte Unternehmen mit einem Gesamtwert an Waren- und Dienstleistungsexporten in Höhe von 525 Mio. € im Jahr 2019. Der Anteil der Exporte an ihrem Gesamtumsatz variiert. Während dieser bei vielen Unternehmen weniger als 10% des Umsatzes ausmacht, beträgt er bei anderen die Hälfte oder mehr des Gesamtumsatzes. Was den geografischen Bestimmungsort der griechischen Exporte betrifft, so geht der größte Anteil in Länder der Europäischen Union. Konkret lag der Exportanteil der EU-Länder im Jahr 2019 bei 88%, davon 21% Deutschland, während der außergemeinschaftliche Handel 12% ausmachte (**Abbildung 3.4**).

Abbildung 3.4: Außenhandel durch DGIHK-Mitgliedsunternehmen, 2017-2019

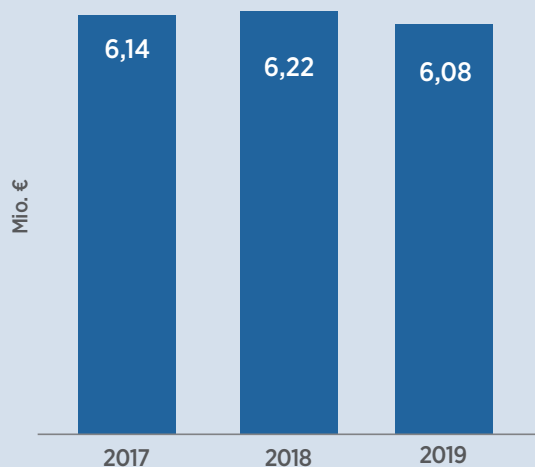
Quelle: Jahresfinanzberichte Bearbeitung: IOBE

3.6 / Soziale Verantwortung der Unternehmen

Die DGIHK-Mitgliedsunternehmen führen Initiativen und Aktionen zum Wohle der Allgemeinheit im Rahmen ihrer Corporate Social Responsibility (CSR) durch. Im Jahr 2019 beliefen sich die Förderaktivitäten und Spenden der befragtem Mitgliedsunternehmen auf 6,1 Mio. € (bzw. 0,1% des Bruttoumsatzes) und entsprachen damit fast dem Niveau der Jahre 2017-2018 (**Abbildung 3.5**).

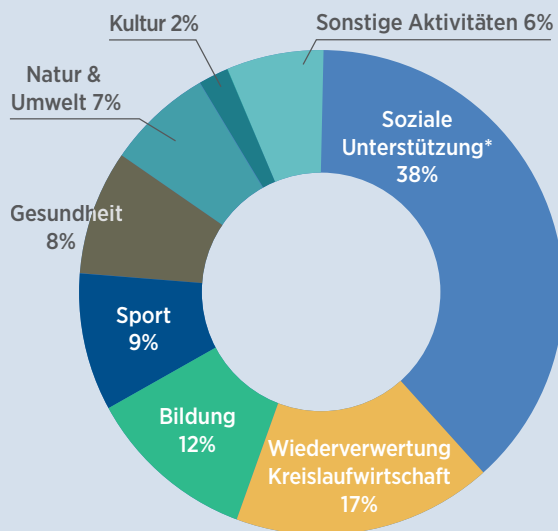
Im Rahmen ihrer sozialen Verantwortung setzen sich die befragten DGIHK-Mitgliedsunternehmen mit Förderaktivitäten und Spenden für sozial gefährdete Bevölkerungsgruppen und für den Umweltschutz (Recycling und Kreislaufwirtschaft) ein und unterstützen ferner Bereiche wie Bildung, Gesundheit, Sport und Kultur (**Abbildung 3.6**).

Abbildung 3.5: Ausgaben der DGIHK-Mitgliedsunternehmen im Bereich CSR, 2019

Quelle: Jahresfinanzberichte

Abbildung 3.6: Ausgaben nach CSR-Aktivität, 2019

(*) Förderaktivitäten und Spenden an Vereine, Verbände und lokale Gemeinden. Quelle: Jahresfinanzberichte

4 DER BEITRAG DER DEUTSCH-GRIECHISCHEN UNTERNEHMENSGEMEINSCHAFT ZUR GRIECHISCHEN WIRTSCHAFT

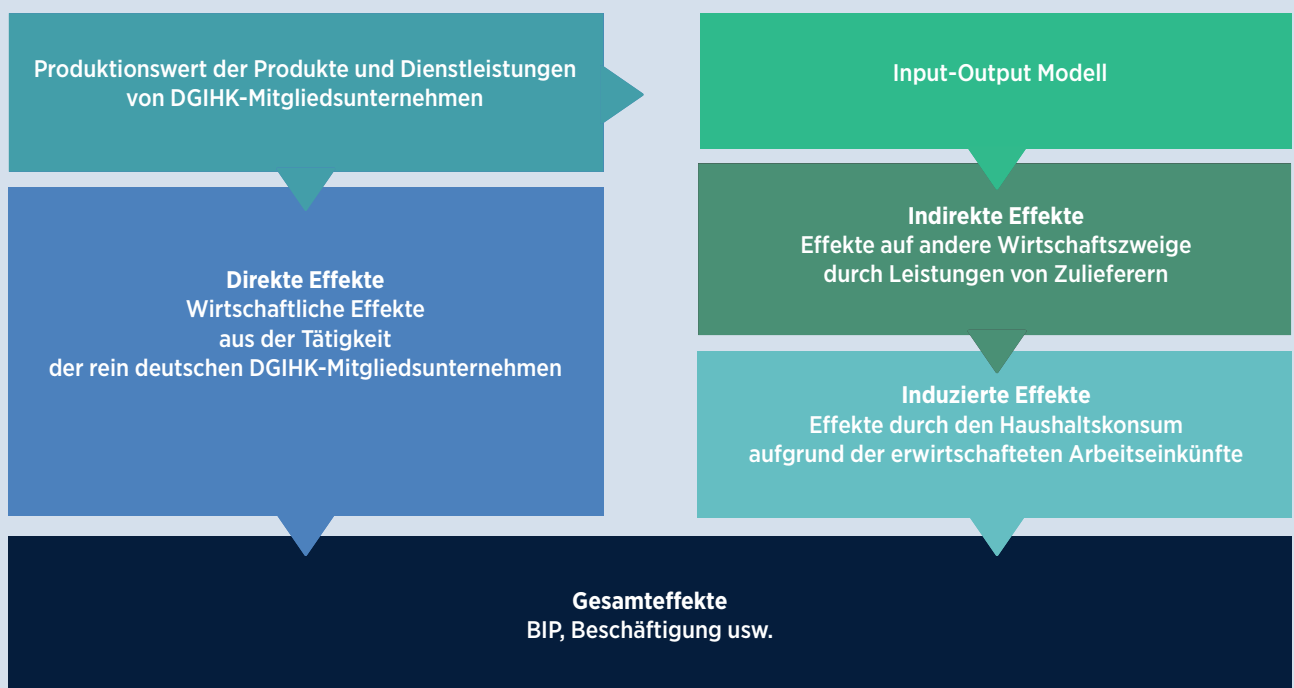
4.1 / Einleitung

Die wirtschaftlichen Auswirkungen einer Tätigkeit beschränken sich nicht nur auf den Produktionswert, die Wertschöpfung, die Arbeitsplätze, das Steueraufkommen und die Versicherungsbeiträge, die direkt durch diese Tätigkeit entstehen. Sie umfassen auch die indirekten Effekte, die aus dem Bezug von Vorleistungen bei Zulieferern entstehen, sowie die induzierten Effekte, die sich auf die wirtschaftlichen Auswirkungen durch das direkt und indirekt durch diese Aktivität generierte Einkommen der Beschäftigten beziehen.

In diesem Kapitel werden die ökonomischen Effekte der befragten DGIHK-Mitgliedsunternehmen bewertet. Da es sich hierbei um eine Teilmenge der DGIHK-Mitgliedsunternehmen handelt, sind die Ergebnisse der Bewertung als ein Mindestmaß für die Effekte der deutsch-griechischen Unternehmensgemeinschaft auf die griechische Wirtschaft zu betrachten.

Der Beitrag zum Bruttoinlandsprodukt (BIP), zur Beschäftigung und zu den öffentlichen Einnahmen bezieht sich auf die nationale Ebene. In diesem Zusammenhang werden sowohl die direkten Auswirkungen des Betriebs der einzelnen Unternehmen auf die Wirtschaft ermittelt, als auch die nachgelagerten wirtschaftlichen Auswirkungen, die durch Querverflechtungen mit anderen Wirtschaftssektoren entstehen (indirekte und induzierte Effekte).

Abbildung 4.1: Direkte, indirekte und induzierte Wirtschaftseffekte

Die Abschätzung der wirtschaftlichen Auswirkungen basiert auf dem Input-Output-Modell, das die Verflechtungen zwischen den Wirtschaftssektoren⁸ berücksichtigt, unter Verwendung der neuesten verfügbaren Statistiken von ELSTAT und Eurostat. Sie basiert auf dem Umsatz und die Investitionen der DGIHK-Mitgliedsunternehmen, die an der vorliegenden Umfrage teilgenommen haben.⁹ Bei den Investitionen werden die Kosten für Anlageinvestitionen berücksichtigt, während die Kosten aus buchungstechnischen Bereinigungen nicht enthalten sind.

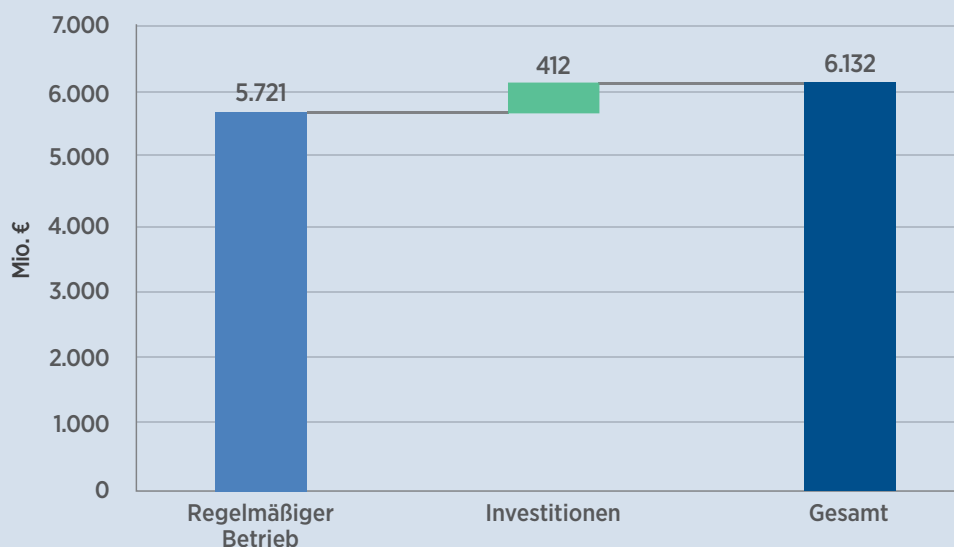
⁸ Weitere Einzelheiten zum Input-Output-Modell finden Sie im Anhang der Studie.

⁹ Die entsprechenden Kennzahlen werden in Kapitel 3 der Studie erfasst (jeweils in *Abbildung 3.1* zum Umsatz bzw. *Abbildung 2.4* zu den Investitionen).

4.2 / Wirtschaftseffekte durch die Gesamtheit der Unternehmen

Die Gesamtwirkung der befragten DGIHK-Mitgliedsunternehmen auf das BIP im Jahr 2019, unter Berücksichtigung ihrer Geschäftstätigkeit und des von ihnen durchgeführten Investitionsprogramms, wird auf 6,1 Mrd. € geschätzt (bzw. 3,3% des BIP - *Abbildung 4.2*).

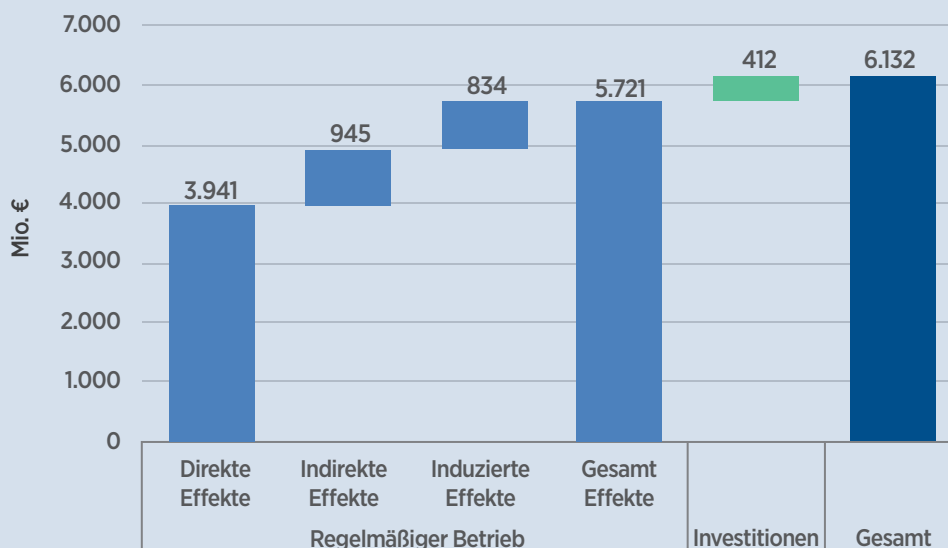
Abbildung 4.2: Auswirkungen der Geschäftstätigkeit von DGIHK-Mitgliedsunternehmen auf das BIP

Quelle: IOBE-Schätzungen

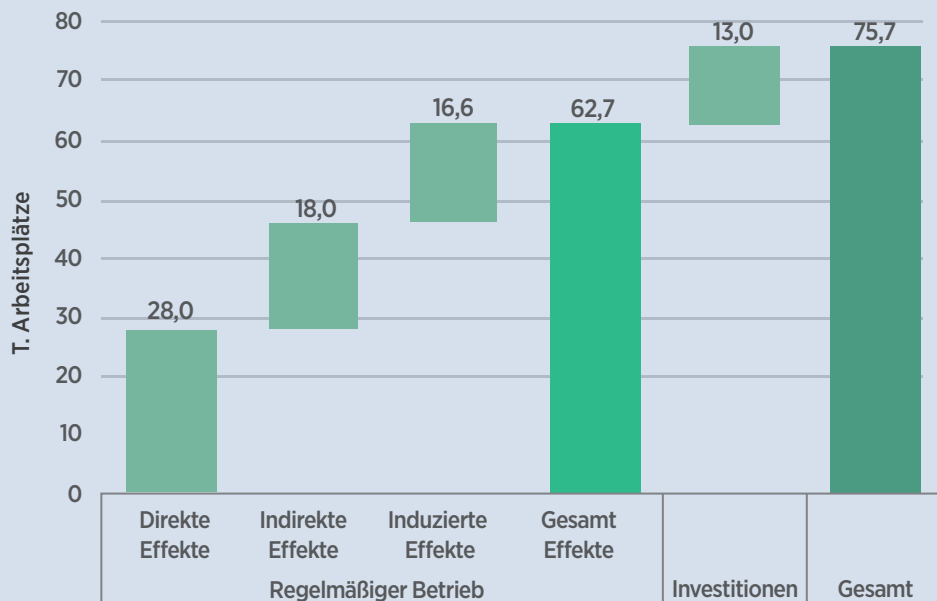
Der direkte Beitrag zum griechischen Bruttoinlandsprodukt (d. h. der Wert der von den Unternehmen angebotenen Produkte und Dienstleistungen, nach Abzug der Vorleistungen für Güter, die als Inputs in ihrem Produktionsprozess verbraucht werden) aus dem ordentlichen Betrieb der DGIHK-Mitgliedsunternehmen, wird für 2019 auf 3,9 Mrd. € geschätzt. Die indirekten Effekte durch die generierte Nachfrage in der Lieferkette der Unternehmen wird auf 945 Mio. € geschätzt, während die induzierten Effekte durch die Konsumausgaben der Beschäftigten auf 864 Mio. € kalkuliert werden (*Abbildung 4.3*). Das heißt, für jeden Euro Wertschöpfung aus dem Betrieb und den Investitionen der Mitgliedsunternehmen entstehen weitere 0,5 € Wertschöpfung in anderen Sektoren der griechischen Wirtschaft (insgesamt 1,5 €).

Abbildung 4.3: Beitrag zum BIP nach Art der Effekte aus der Tätigkeit von DGIHK-Mitgliedsunternehmen

Quelle: IOBE-Schätzungen

Abbildung 4.4: Wirkung der Tätigkeit von DGIHK-Mitgliedsunternehmen auf die Beschäftigung, 2019

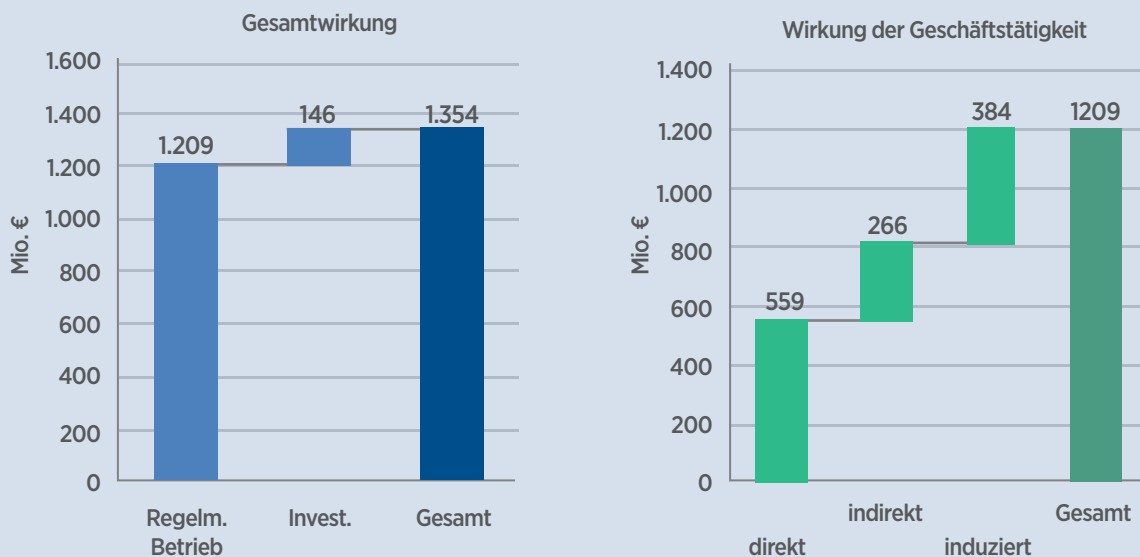

Quelle: IOBE-Schätzungen

Bezogen auf die Beschäftigung wird der Gesamtbeitrag 2019 - einschl. der Investitionen - auf 75.700 Arbeitsplätze geschätzt, was 1,7% der Gesamtbeschäftigung auf dem heimischen Arbeitsmarkt ausmacht (**Abbildung 4.4**). Die direkten und indirekten Effekte werden auf 46.000 Arbeitsplätze geschätzt.

Schließlich ist auch der Beitrag zu den Einnahmen aus Steuern und Sozialabgaben von Bedeutung. Die staatlichen Einnahmen aus Steuern und Abgaben, die direkt aus dem Regelbetrieb resultieren, werden auf 559 Mio. € geschätzt. Im Hinblick auf die direkten Steuereinnahmen werden die Arbeitgeberbeiträge der befragten Unternehmen auf rund 39 Mio. € geschätzt. Werden auch die indirekten und induzierten Effekte mit einbezogen, erreichen die Einnahmen aus Steuern und Abgaben 1,2 Mrd. € (**Abbildung 4.5**).

Abbildung 4.5: Wirkung der Tätigkeit von DGIHK-Mitgliedsunternehmen auf die Steuereinnahmen, 2019

Quelle: IOBE-Schätzungen

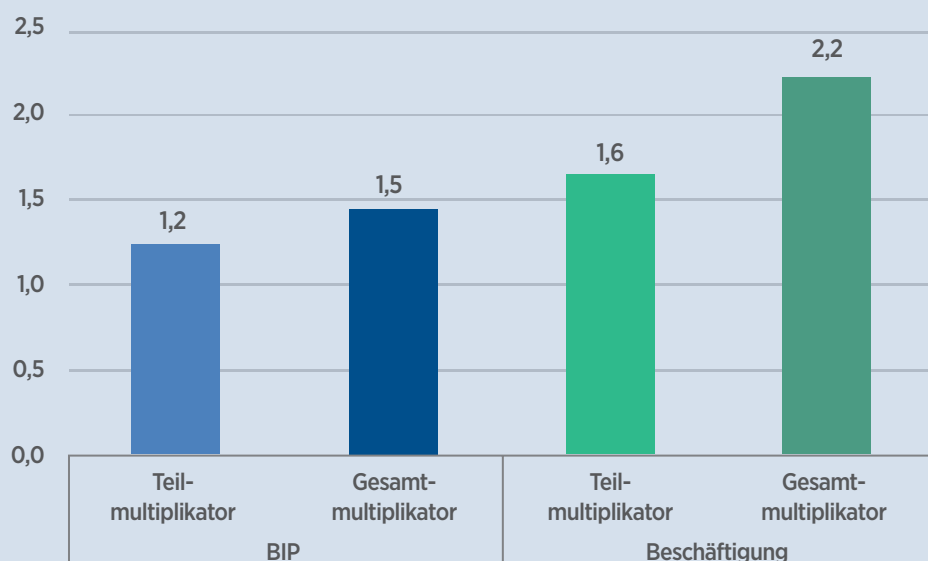
4.3 / Multiplikatoreffekte

Der Beitrag der Geschäftstätigkeit der DGIHK-Mitgliedsunternehmen lässt sich auch durch den Einsatz von Multiplikatoren erfassen. Die Teilmultiplikatoren werden definiert als das Verhältnis der Summe der direkten und indirekten Effekte zum direkten Effekt und drücken den Multiplikatoreffekt aus, der sich aufgrund der indirekten Effekte (BIP, Beschäftigung usw.) ergibt. Demgegenüber sind die Gesamtmultiplikatoren das Verhältnis der Gesamteffekte zu den direkten Effekten, d.h. sie drücken den Multiplikatoreffekt aus, der sich aus der Kombination von indirekten und induzierten Effekten ergibt.

Bei einigen Multiplikatoren führt jede Erhöhung des Bruttoprodukts der DGIHK-Mitglieder um einen Euro zur Steigerung des griechischen BIP um 1,2 €, wobei sich der entsprechende Multiplikator in Bezug auf die Beschäftigung auf 1,6 beläuft.

Bei zusätzlicher Berücksichtigung der induzierten Effekte, beläuft sich der gesamte BIP-Multiplikator auf 1,5. Demnach entspricht jeder Euro des Direktbeitrags der Mitgliedsunternehmen einem Gesamtbeitrag von 1,5 € zum BIP der griechischen Wirtschaft. Der entsprechende Multiplikator für die Beschäftigung beträgt 2,2 - d.h. jeder Mitarbeiter der DGIHK-Mitgliedsunternehmen entspricht einem Gesamtbeitrag zur Beschäftigung von etwa 2,2 Arbeitsplätzen auf nationaler Ebene. Dementsprechend wird für jeden Arbeitsplatz in den Mitgliedsunternehmen mindestens ein weiterer Arbeitsplatz in anderen Wirtschaftssektoren geschaffen.

Abbildung 4.6: Multiplikatoreffekte auf BIP und Beschäftigung bezogen auf die Tätigkeit von DGIHK Mitgliedsunternehmen, 2019

Quelle: IOBE-Schätzungen

4.4 / Zusammenfassung

In Griechenland tätige Unternehmen mit 100-prozentiger deutscher Kapitalbeteiligung tragen durch die Produktion und den Vertrieb innovativer Waren und Dienstleistungen zur inländischen Wirtschaftstätigkeit bei.

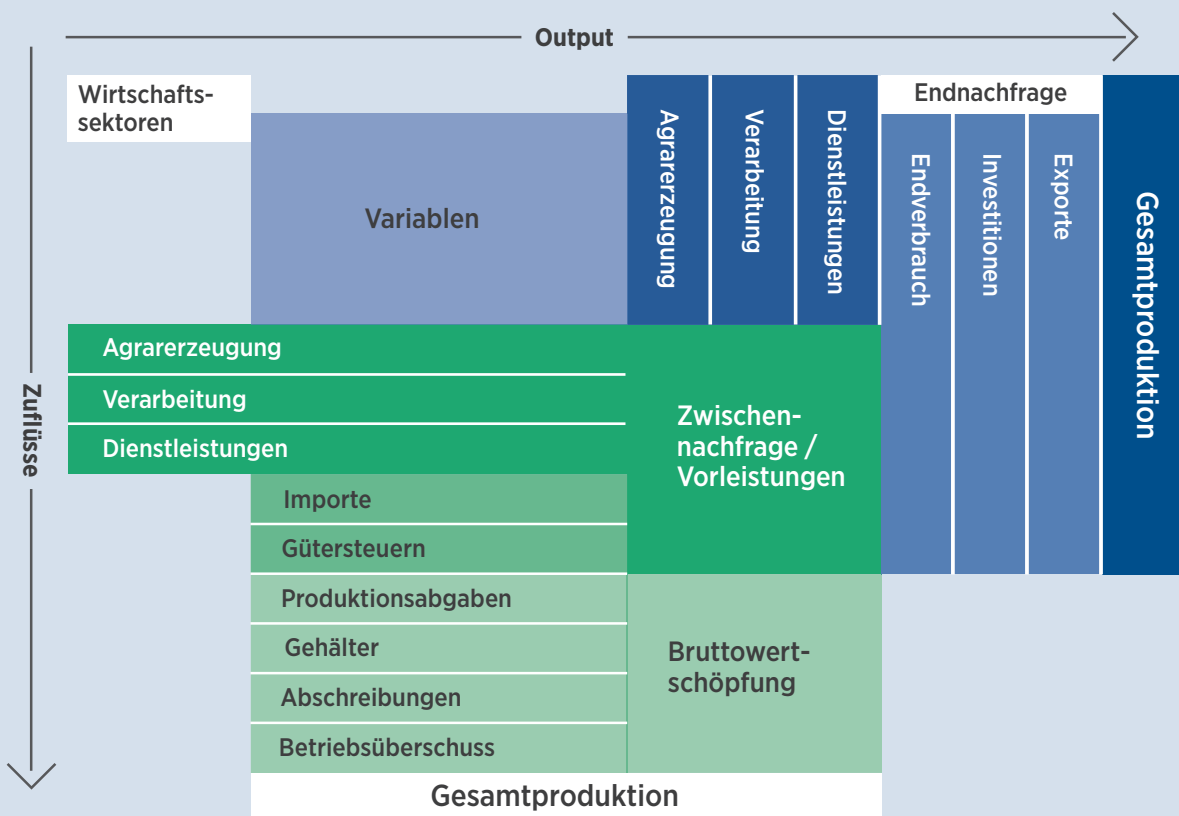
- Bezogen auf das BIP wird ihr Beitrag zur Wirtschaft aus ihrer Geschäftstätigkeit und ihren Anlageinvestitionen im Jahr 2019 auf 6,1 Mrd. € geschätzt.
- In Bezug auf die Beschäftigung entfallen 75.700 Arbeitsplätze darauf, von denen 46.000 direkt oder indirekt mit der Tätigkeit der DGIHK-Mitglieder verbunden sind.
- Bezogen auf die Steuereinnahmen wird der Gesamtbeitrag auf rund 1,2 Mrd. € geschätzt. Die direkten Steuereinnahmen aus Arbeitgeberbeiträgen der Unternehmen, die 2019 an der Umfrage teilgenommen haben, werden auf rund 39 Mio. € geschätzt.

5 ANHANG ZUR METHODIK DER STUDIE

Die Berechnung des ökonomischen Fußabdrucks basiert auf das vom Ökonom Wassily Leontief entwickelte Input-Output-Modell, für das er 1973 den Wirtschaftsnobelpreis erhielt. Die volkswirtschaftliche Analyse anhand des Input-Output-Modells basiert auf den neuesten verfügbaren Statistiken über die sektorale Wirtschaftsstruktur Griechenlands.

Die Wirtschaftsdaten werden 63 Wirtschaftssektoren zugeordnet (z. B. Bau, Einzelhandel, Gastgewerbe und Gastronomie usw.). Für jeden Wirtschaftssektor werden Daten zum Bruttoproduktionswert des Produkts und den zur Herstellung des Produkts verwendeten mengen- und wertmäßigen Inputs (z. B. Produkte anderer Sektoren, Arbeitskräfte, Kapital und Importe) veröffentlicht. Außerdem werden Daten über das Volumen der während des Produktionsprozesses jedes Wirtschaftssektors gezahlten Steuern und Versicherungsbeiträge, sowie über die Endverwendung des Produkts (Endverbrauch durch private und öffentliche Akteure, Lagerbestände, Kapitalbildung, Exporte) veröffentlicht. Diese Daten werden in den Input-Output-Tabellen für die griechische Wirtschaft abgebildet (**Abbildung 5.1**).

Abbildung 5.1: Struktur der Input-Output-Tabelle

Das Input-Output-Modell basiert auf spezifischen Annahmen. Die wichtigste davon betrifft die Produktionstechnologie, die als konstant gilt. Das heißt, es wird davon ausgegangen, dass für die Produktion einer Produkteinheit in einem Wirtschaftssektor Inputs (Produkte-Dienstleistungen und Arbeit) in festen Anteilen erfordert werden, unabhängig von der Menge der Gesamtproduktion des Wirtschaftssektors. Ferner bleiben die Verbraucherpräferenzen und Preise in der Wirtschaft infolge der untersuchten Veränderung (z.B. ob ein Wirtschaftssektor aktiv ist oder nicht) unverändert, während das Produktionspotenzial der Wirtschaftssektoren unbeschränkt ist. Bei einem solchen Modell wird die Produktion jedes Sektors durch die Nachfrage nach dessen Produkt bestimmt.

Basierend auf den spezifischen Annahmen wird die Menge der erforderlichen Inputs für jeden Sektor sowie andere Größen (z.B. Löhne) pro Wertschöpfungseinheit des Endprodukts des Sektors berechnet. Basierend auf den sektorspezifischen Anforderungen pro Produktionseinheit können die entsprechenden Anforderungen jedes Sektors hinsichtlich der Inputs seiner Zulieferer ermittelt werden (indirekter Effekt). In ähnlicher Weise werden die Auswirkungen der Tätigkeit jedes Sektors aufgrund der für die Arbeitnehmer erzielten Einkommen und der daraus resultierenden Zunahme des Verbrauchs durch ihre Haushalte bestimmt.